

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
644

Subotica, 14. kolovoza 2015. Cijena 50 dinara

GODINA JUBILEJA
GOSPE SNJEŽNE

SOMBORCI NA
MARATONU LAĐA

HRVATSKIM FILMOM
VLADAJU KLANOVI

DANI PRIJEPORA

INTERVJU
ZORAN PANOVIĆ

DUŽIJANCA 2015.
**Živjeti u trajnoj
zahvalnosti Bogu**

OD SADA IZLAZI PONEDELJKOM!

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Otkriven spomenik Gordanu Ledereru

Slomljeni pejzaž

Otkrivanjem spomen obilježja »Slomljeni pejzaž«, na brdu Čukur pokraj Hrvatske Kostajnice, na svečan je način 10. kolovoza obilježena 24. obljetnica pogibije snimatelja Hrvatske televizije Gordana Lederera. Lederer je poginuo na taj dan na svom »radnom mjestu«, snimajući hrvatske branitelje koji su branili Pounje. Spomenik u obliku kruga propucanog metkom simbolizira savršenstvo života i objektiv Ledererove kamere. Projekt podizanja spomenika i uređenja memorijalnog kompleksa, ostvarili su arhitekte Kata Marunica i Nenad Ravnić, te kipar Petar Barišić.

Glavni ravnatelj Hrvatske radiotelevizije Goran Radman izrazio je žaljenje što oni koji su pucali na Lederera do danas nisu privedeni pravdi: »Oni koji su mogli pomoći da preživi nakon teškog ranjavanja, nisu to željeli učiniti. Želimo da na ovo mjesto dolaze generacije mladih i inspiriraju se onime što je Lederer ostavio.« Radman je Ledererovoj supruzi Ani i kćerci Petri, te gradonačelniku Paunoviću, uručio umanjenu repliku spomenika u obliku plakete. »Ponosna sam što pucanj u mog oca ipak nije spriječio širenje istine o Domovinskom ratu«, priopćila je Petra Lederer.

Hina

AKTUALNO

Treća strana medalje

Dani prijepora 6-7

TEMA

Proslava velikih Tekija u Petrovaradinu

Godina jubileja – 300 godina svetišta Gospe Snježne 8-9

Za provođenje Ustavnog zakona o pravima manjina u Hrvatskoj

Vlada lani utrošila 19,1 milijuna eura.. 10

INTERVJU

Zoran Panović, glavni i odgovorni urednik dnevnog lista *Danas***Treba nam politika hladnog mira ... 12-13**

SUBOTICA

Dužijanca 14-17

ŠIROM VOJVODINE

Bodrog fest: Manifestacija s više od 100.000 posjetitelja

Monoštorska razigrana fešta 24-25

Srijem folk fest

Brend Srijemske Mitrovice 26-27

KULTURA

Branko Ištvančić, filmski redatelj

Hrvatskim filmom vladaju klanovi .. 32-33

SPORT

Nazorovi veslači na Maratonu lađa na Neretvi

Ponovili prošlogodišnji rezultat 54-55

Dužijanca u mislima

Novi broj Hrvatske riječi donosi brojne pojedinosti u svezi s Dužijancom, središnjom proslavom završetka žetelačkih svečanosti bunjevačkih Hrvata, održanom u proteklju nedjelju, 9. kolovoza, u Subotici. Svetom misom u katedrali sv. Terezije Avilske i svečanom povorkom glavnim gradskim ulicama, nakon koje je uslijedila predaja kruha gradonačelniku, još jednom je na najljepši način obilježen lijepi tradicijski običaj svečane zahvale Bogu na još jednom rodu.

Svi koji su u nedjeljno prijepodne izašli na subotičke ulice i glavni gradski trg mogli su vidjeti i svjedočiti duhovnom i kulturnom bogatstvu naroda koji ove krajeve naseljava već više od pet stotina godina.

Ali mnogo je pripadnika istog tog naroda, potomaka bačkih Hrvata, koji te nedjelje nisu mogli biti u crkvi, u povorci, na trgu...

Nisu, jer su tog 9. kolovoza bili stotinama i tisućama kilometara daleko od Subotice.

Bez obzira što tjelesno nisu mogli nazočiti, u svojim su mislima bili uz sve sudionike ovogodišnje Dužijance, molili skupa s njima, šetali gradskim ulicama i svjedočili trenutku kada bandaš i bandašica svečano predaju prvi kruh od novoga roda žita subotičkom gradskom starješini.

Dužijanca je bila svakom u mislima, ma gdje se u tom trenutku nalazio duž cijele zemaljske kugle, jer ona je dio svih nas. Spoj našega etnosa i duhovnosti bez kojega ne bi opstao tolika stoljeća, oličen u ljepoti tradicijske kulture koju njegujemo kroz sve prateće manifestacije svake Dužijance.

Bilo da se u trenutku središnje proslave nalazimo u Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Londonu, Berlinu, Torontu, Sydneyu, New Yorku ili bilo kom drugom gradu ili državi našega svijeta.

Dužijanca živi i živjet će zauvijek u duhu svih potomaka svoga naroda. I slavit će se svuda gdje oni žive.

D. P.

TREĆA STRANA MEDALJE

Dani prijepora

Vučić predložio zajednički dan sjećanja na sve žrtve * Milanović, Thači, Izetbegović i Udruženje majki Srebrenice odbacili prijedlog

Od prošloga utorka, kada je u Zagrebu svečanim mimohodom obilježena dvadeseta obljetnica *Oluje*, ne prestaju prijepori oko toga kako tko vidi »pomirenje u regiji«. »Regionalna rasprava« se u početku vodila oko toga treba li i kako Hrvatska obilježiti vojno-redarstvenu akciju *Oluja*, da bi nakon različitih izjava, anti-hrvatske kampanje u pojedinim srpskim medijima, paljenja hrvatskih zastava, reagiranja i diplomatskih prosvjeda premijer Srbije **Aleksandar Vučić** uputio prijedlog svima u regiji da se ustanovi jedan zajednički dan sjećanja na sve žrtve.

Tijekom obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Dana hrvatskih branitelja i dvadesete obljetnice *Oluje*, državni vrh u Hrvatskoj je pokazao kako oko karaktera *Oluje* nema prijepora, a u svojim govorima su izrazili i žaljenje prema svim nevinim žrtvama »bile one hrvatske ili srpske«, kako je istaknula predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**. U Srbiji je ton bio drugačiji. Danom sjećanja i Danom žalosti odana je počast stradalim i prognanim Srbima, dok su srpski mediji bili preplavljeni naslovima u kojima se *Oluju* naziva etničkim čišćenjem, svečani mimohod paradom srama, **Vojislav Šešelj** je u Beogradu zapalio dvije hrvatske zastave, a predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** je, među ostalim, poručio da Hrvatska slavi kao svoju pobjedu »i dan kad su obnovili državu, koja im je ostala od **Pavelića** i bila priznata jedino od **Hitlera**«.

PROSVJEDI IZ HRVATSKE

Na paljenje zastava i izjavu predsjednika Nikolića oštro je prosvjedovalo Ministarstvo vanjskih i europskih poslova RH. Izjave predsjednika Nikolića je ocijenilo »potpuno netočnima te uvredljivima, nedopustivima i neodgovornima« i upućen je zahtjev da Vlada Srbije što prije sankcionira one koji su pred hrvatskim veleposlanstvom u Beogradu palili hrvatske zastave. Pomoćnik ministricе vanjskih poslova **Željko Kuprešak**, bivši veleposlanik RH u Beogradu, kazao je kako se »još jednom pokazuje da izjave optuženih ratnih zločinaca, osim što u prvom redu štete Srbiji, nanose štetu regionalnoj suradnji, odnosima država u regiji i njihovu europskom putu« i da »govori visokih dužnosnika Republike Srbije kontraproduktivno djeluju na normalizaciju odnosa između zemalja«.

Na poruke iz Srbije reagirala je i predsjednica Hrvatske Grabar-Kitarović, tijekom obilježavanja dvadesete obljetnice *Oluje* u Kninu, koja je ponovila kako žali »za svakim izgubljenim životom, hrvatskim i srpskim, no naglašavam da je uzrok tome bila **Miloševićeva** ekspanzionistička, velikosrpska politika«. Predsjednica Hrvatske je podsjetila kako su hrvatski državni vrh i međunarodna zajednica učinili sve kako bi se okupirani hrvatski teritoriji mirno reintegrirali, što su pobunjeni Srbi odbijali, a da su zapovijed o evakuaciji srpskog stanovništva s okupiranog područja potpisali njihovi politički i vojni vođe **Martić** i

Mrkšić. Predsjednica Udruženja *Majke enklave Srebrenice i Žepe Munira Subašić* poručila je iz Knina: »Da nije bilo oslobođenja Knina u operaciji *Oluja* možda bi se u BiH, nakon Srebrenice dogodio genocid i u Bihaću.«

Zagrebački nadbiskup kardinal **Josip Bozanić** u srijedu se, s mise u Kninu, zapitao kako je moguće danas optuživati Hrvatsku za protjerivanje, odnosno etničko čišćenje s obzirom da su Hrvati i nesrpsko stanovništvo 1991. godine bili protjerani s okupiranog područja a mnogi i pogubljeni. Rekao je da je *Oluja* učinkovito zaustavila djelovanje imperijalističkih ratnih ideologija kojima je okvir jugoslavenske države služio za ostvarenje njihovih ciljeva.

Nakon proslave u Kninu, na kojoj su pojedinci iz publike tijekom govora hrvatskog branitelja **Đure Glogoškog** izvikivali neprihvatljive parole koje predstavljaju govor mržnje, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Srbije uputilo je također najoštriji prosvjed. »U prisustvu najviših hrvatskih dužnosnika, u Kninu su uzvikivane parole koje predstavljaju ne samo govor mržnje, nego i poziv na linč i uništenje Srba ('Ubij ubij Srbina', 'Za dom spremni', 'Mi Hrvati ne pijemo vina, pijemo krv četnika iz Knina' i dr.), uz isticanje fašističkih simbola Nezavisne Države Hrvatske«, navodi se u diplomatskoj noti upućenoj MVPE-u.

VUČIĆEV PRIJEDLOG

U petak je, nakon svega, premijer Vučić ponovno pokrenuo

val reagiranja svojom izjavom da će na predstojećoj konferenciji o Zapadnom Balkanu 27. kolovoza u Beču predložiti svim liderima čije su zemlje sudjelovale u sukobima na prostoru bivše Jugoslavije, da na Zapadnom Balkanu pronađu jedan zajednički dan sjećanja na sve žrtve, koje se ne bi razlikovale po nacionalnoj pripadnosti. On je istaknuo kako bi tako svatko mogao pokazati jednako poštovanje prema žrtvama i svi bi znali da su žrtve postojale na svim stranama. Vučić je apelirao na očuvanje regionalne političke stabilnosti i nastavak pomirenja u regiji, kao i iskrenih i suštinskih razgovora o problemima prošlosti, ali i na građane da se okrenu životnim problemima. »Od mržnje i iskopavanja rana iz prošlosti ne možemo i nećemo moći živjeti«, poručio je Vučić.

SUOČAVANJE ILI RELATIVIZACIJA ZLOČINA

Prijedlog međutim nije naišao na dobar prijem. Premijer Hrvatske **Milanović** je već u subotu prijedlog odbacio i rekao: »Uz dužno poštovanje i sućut, niti mi ikome propisujemo blagdan i žalovanja niti će itko to nama.« Prijedlog je odbacio i kosovski šef diplomacije i vice-premijer **Hashim Thači**, a protivni mu se i Udruženje *Majke enklave Srebrenica i Žepa* navodeći kako se mora znati tko je žrtva, a tko zločinac.

Vučićeva inicijativa je preuranjena i nedorečena, stajalište je člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine **Bakira**

Izetbegovića. Prema Izetbegoviću, preduvjet za provedbu inicijative poput Vučićeve je normalizacija ukupnih odnosa u regiji, što podrazumijeva i priznavanje nepobitnih i sudski dokazanih činjenica o odgovornosti za počinjene ratne zločine.

»Inicijativa premijera Vučića može dobiti zamah samo ako podrazumijeva istinsko suočavanje s istinom o svim zločinima, prihvaćanje presuda međunarodnih sudova i povijesnih činjenica utvrđenih u tim presudama, kao i nedvojbeni osudu aktivnosti koje vode u nove sukobe na ovim prostorima poput inicijativa za provedbu referenduma o odcepljenju koje dolaze od vodstva entiteta Republike Srpske«, drži Izetbegović. Lider najveće bošnjačke stranke u BiH ocjenjuje kako bez toga Vučićeva inicijativa može samo pridonijeti relativiziranju razmjera ratnih zločina i umanjivanju odgovornosti onih koji su te zločine počinili.

Hrvatski član Predsjedništva BiH i predsjednik HDZ BiH **Dragan Čović** ocijenio je kako u postojećim okolnostima nema izgleda da Vučićev prijedlog dobije potporu u BiH, te da se o njoj može ozbiljnije razgovarati tek nakon tri ili četiri godine.

Dužnosnici iz reda bosanskih Srba Vučićev su prijedlog uglavnom pozdravili uz ocjenu kako je on dobronamjeran, no također su konstatali kako je u BiH o njoj nemoguće postići suglasnost.

Na koncu Vučić je poručio u utorak u intervjuu za *Kurir* kako neće odustati od svoje ideje o zajedničkom danu sjećanja na sve žrtve ratova, uvjeren da je pomirenje Srba, Hrvata i Bošnjaka moguće u sljedećih nekoliko godina. »Siguran sam da će to dati rezultat. Zato što je sve drugo što biste izabrali loše i za te zemlje i za cijelu regiju«, ocijenio je Vučić, rekavši kako mu se čini da nekad pojedini političari u regiji, uključujući i Srbiju, od stabla ne vide šumu.

»Moja namjera nije bila reći bilo kome koje će praznike slaviti, svatko ima pravo na svoje praznike. Neki od tih praznika nama nisu po volji, ali nikad im se nismo miješali. Samo sam molio da u 365 dana imamo jedan zajednički dan. Da sve te žrtve na prostoru bivše Jugoslavije imaju jedan zajednički dan«, rekao je Vučić, ocijenivši kako »nije manje vrijedna bilo koja srpska žrtva od bošnjačke ili hrvatske«.

Srbijanski premijer uvjeren je da bi prihvaćanje zajedničkog dana sjećanja na žrtve stvorilo »novo povjerenje među ljudima« i učinilo ekonomiju otvorenijom.

J. D.

PRIPREMNI SASTANAK MEĐUVLADINOG MJEŠOVITOG ODBORA ZA MANJINE

Provedeno je veoma malo toga

Članovi srpskog dijela međuvladinog Mješovitog odbora (MMO) Republike Srbije i Republike Hrvatske za praćenje provedbe bilateralnog Sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina, održali su pripremni sastanak 4. kolovoza u Palači Srbija (nekadašnja zgrada SIV-a) u

Slaven Bačić

Novome Beogradu. Na sastanku su članovi razmijenili informacije o provedbi preporuka sa šeste sjednice MMO-a održane prošle godine u Zagrebu i Vrhovinama, kako onim zajedničkim za obje strane, tako i preporuka srpskoj strani koje su u nadležnosti institucija u Republici Srbiji. Sastanak je vodio supredsjedatelj MMO-a prof. dr. **Zoran Mašić**, a sastanku je prisustvovao kao predstavnik hrvatske nacionalne manjine u Srbiji predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr.sc. **Slaven Bačić**.

Od ukupno 25 preporuka (zajedničkih i za srpsku stranu), veoma malo je provedeno, navodi Slaven Bačić. »Kada je riječ o zajedničkim preporukama, proveden je tek dio prve preporuke koji se odnosi na osiguravanje podataka o broju i strukturi zaposlenih pripadnika hrvatske manjine u državnim tijelima, i to na taj način što vlasti smatraju da su je ispunile nekoliko dana prije pripremnoga sastanka donošenjem Zakona o registru zaposlenih, izabranih, imenovanih, postavljenih i angažiranih osoba kod korisnika javnih sredstava, koji će sadržavati i rubriku o nacionalnoj pripadnosti. Kada je riječ o preporukama upućenim srpskoj strani, prije svega ispunile su ih pokrajinska tijela, tj.

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje, i to dio koji se odnosi na rješavanje radnopravnog statusa urednika i uposlenih u hrvatskom uredništvu na RTV-u, te na osiguravanje adekvatnog prostora za rad Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, u smislu njegova unutarnjega uređenja. Za budućnost je najavljeno jačanje tehničke opremljenosti u RTV-u, koje bi bilo zajedničko za sva uredništva, a prof. Mašić se ponudio za posredovanje kod gradonačelnika Novog Sada radi sagledavanja mogućnosti otkupa dijela rodne kuće bana **Jelačića** u Petrovaradinu.«

»Na žalost, kao i na pripremnim sastancima za prošlu sjednicu MMO-a, kada je bilo riječi o sankcioniranju govora mržnje, resorni član MMO-a pričao je o slučajevima koji se odnose na Srbe u Hrvatskoj, a ništa nije govorio o govoru mržnje prema Hrvatima u Srbiji, što bi zapravo trebao biti predmet pripremnog sastanka, te sam morao ukazati na takve slučajeve. Također, kao i prošli puta, članica srpskog dijela MMO-a zadužena za obrazovanje, zbog navodne obveze sudjelovanja na drugom sastanku, desetak preporuka koje se odnose na obrazovanje sažela je pod jednu točku i rasprava po ovom pitanju je skraćena. U biti, ona je izložila tek planove za budućnost, počevši od novoga Zakona o udžbenicima, preko ustroja posebnoga tijela za nostrificiranje diploma, pa do obrazovanja nastavnika za nastavu na hrvatskom kroz program cjeloživotnog obrazovanja na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Međutim, ukazao sam kako nijedna od preporuka za obrazovanje praktički nije provedena, te da je osobito neprihvatljivo da se pitanje obrazovanja nastavnika rješava bez ikakvoga sudjelovanja Hrvatskog nacionalnog vijeća«, kaže Bačić.

Inače, s održavanjem sedme sjednice se već kasni jer je ona, prema dogovoru u Zagrebu, trebala biti održana u Republici Srbiji u prvoj polovici 2015. godine, kojom prilikom se drugoga dana sastanka posjećuje i hrvatska nacionalna manjina u jednome od mjesta u kojem žive pripadnici hrvatske zajednice. Bačić navodi kako je prof. dr. Mašić iznio očekivanje da se sjednica MMO-a održi u studenome ove godine..

J. D.

PROSLAVA VELIKIH TEKIIJA U PETROVARADINU

Godina jubileja – 300 godina svetišta Gospe Snježne

*Na koncu večernjeg euharistijskog slavlja srijemski biskup Đuro Gašparović svečano je otvorio godinu jubileja koja će trajati od 4. kolovoza 2015. godine do kraja sljedeće godine **

Treba biti hrabar i nazvati svaki zločin pravim imenom i tada na Isusovoj riječi graditi proces pomirenja, povjerenja i suradnje. To je Isusova, nije moja!, poručio je kardinal Puljić

Tradicionalno hodočašće u Biskupijsko svetište Gospe Snježne – Tekije u Petrovaradinu, nazvano Velike Tekije, proslavljeno je i ove godine 5. kolovoza na blagdan Snježne Gospe. Slavlje je započelo u poslijepodnevnom satima 4. kolovoza dolaskom brojnih vjernika hodočasnika iz svih župa Srijemske biskupije, kao i iz Beogradske nadbiskupije, Subotičke i Zrenjaninske biskupije, Apostolskog egzarchata za vjernike bizantskog obreda u Srbiji, te iz Hrvatske i drugih zemalja. Hodočasnici su pristupili sakramentu ispovijedi na hrvatskom, mađarskom i staroslavenskom jeziku.

Večernju pontifikalnu misu predvodio je kardinal **Vinko Puljić**, vrhbosanski nadbiskup metropolit, u koncelecijaciji sa srijemskim biskupom **Đurom Gašparovićem** i svećenicima Srijemske biskupije, te svećenicima i redovnicima iz susjednih biskupija i Republike Hrvatske.

PRVI HODOČASNIK – EUGEN SAVOJSKI

Na koncu večernjeg euharistijskog slavlja srijemski biskup Gašparović svečano je otvorio godinu jubileja 300 godina Biskupijskog svetišta Gospe Tekijske. »Kršćansko sjećanje i povijesna istina okupila nas je danas u ovome Biskupijskom svetištu Gospe Snježne, koju zazivamo kao Gospu Tekijsku. Tu smo zahvaliti ponajprije Presvetom Trojstvu za darovane živote. Tu smo zahvaliti i Gospi Tekijskoj za tolika brojna uslišanja. Tu smo zahvaliti i prvom hodočasniku čudotvorne Gospine slike, princu **Eugenu Savojskom**, pred kojom je molio i zahvaljivao i koju je u znak zahvale za dobivenu bitku prije tri stotine godina darovao ovome mjestu koje je od tada postalo svetište. Sjećamo se i zahvaljujemo svima koji su ovamo hodočastili, izgrađiva-

14. kolovoza 2015.

li i pomagali svetište. Tu smo da se od njih učimo i od njih crpimo snagu kao jednog od izvora naše vjere. Uvjereni u sigurnost i stalnost Gospina zagovora od njezinog Sina, našega Gospodina, svetište je, pripremajući se na

u znak zahvalnosti darovao tadašnjoj petrovaradinskoj crkvi Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije.

Na blagdan Snježne Gospe 5. kolovoza vjernici hodočasnici iz Srijema, Bačke, Banata, Beograda

milost i zahvalnost Gospi, te to ponesimo svojim biskupijama, svojim župama, svojim kućama, shodno geslu jubileja svetišta, koje je Majka Marija izrekla 'Što god vam rekne učinite'.

glila poglede na kršćansko vrednovanje. Što danas ljudima nedostaje, pitamo se. Valja izgrađivati proces pomirenja među ljudima, ali svjesni smo kako nema mira i pomirenja bez istine. Zato je potrebno da svatko očisti svoje dvorište, a ne baca smeće u tuđe. Treba biti hrabar, pa svaku stvar nazvati pravim imenom. Svako ubojstvo, svako proganjanje i pljačka je zločin, bez obzira tko je to činio. Međutim, ne možemo jedne veličati kao junake, a druge proglašavati zločincima. Pitamo se gdje je 30.000 katolika iz Srijema, jesu li od dobrote pobjegli, i gdje je 430.000 katolika iz Bosne i Hercegovine, jesu li i oni od dobrote pobjegli? Treba biti hrabar i nazvati svaki zločin pravim imenom i tada na Isusovoj riječi graditi proces pomirenja, povjerenja i suradnje. To je Isusova, nije moja! Zato treba prihvatiti istinu i svoje dvorište očistiti, kako rekoh, a ne bacati smeće u tuđe. Važno je doći Mariji da čujemo Isusovu riječ, da se iz nas otkloni ta gluhoća, kako bismo bili hrabri slijediti Božje. Kako kaže ona narodna, 'mogu ljudi kako hoće, ali neće dokle hoće', jer Božja je zadnja. Stoga je prevažno da Božje slijedimo. Neka nas Gospa upućuje da je pratimo, da Božje čujemo, prihvatimo, živimo i svjedočimo.

Kardinal Vinko Puljić, biskup Đuro Gašparović i nadbiskup Stanislav Hocevar

razne načine tri godine, odlučilo proglasiti godinu tekijskog jubileja koja će trajati od danas 4. kolovoza 2015. godine do kraja sljedeće godine. Jubilej koji će se slaviti i živjeti po geslom 'Što god vam rekne učinite!' je jubilej koji ima nakanu sačuvati i obnoviti našu vjeru i nas vjernike, obnoviti svetište i učiniti ga 'tekijama', tj. odmorištem svih ljudi dobre volje. Velika je to čast i odgovornost naše generacije. Prihvatimo je radosno, čvrsto vjerujući u zagovor Blažene Djevice Marije Gospe Tekijske. Ovim proglašavanjem otvorenom godinu jubileja tekijskog svetišta.

GESLO JUBILEJA: ŠTO GOD VAM REKNE UČINITE!

Večernje slavlje, koje je izravno prenosila Radio Marija Srbije, završilo je procesijom sa svijećama i slikom Bogorodice s djetetom Isusom u naručju, koju je princ Eugen Savojski, uvjeren da je Gospinim zagovorom izvojevana pobjeda nad Turcima,

i Hrvatske pohodili su ovo najznačajnije srijemsko marijansko svetište. Već u ranim jutarnjim satima slavlje je započelo pobožnošću križnog puta, misama na mađarskom, njemačkom i staroslavenskom jeziku. Misno slavlje na hrvatskom jeziku predvodio je Vrhobosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a suslavili su nadbiskup i metropolit beogradski mons. **Stanislav Hocevar** i srijemski biskup mons. Đuro Gašparović, te brojni svećenici iz Srijemske biskupije, kao i iz Bačke, Banata, Beograda i Hrvatske, uz sudjelovanje mnogobrojnih hodočasnika.

Na početku misnoga slavlja, ravnatelj svetišta na Tekijama **Stjepan Barišić** je pozdravljajući kardinala i biskupe, sve svećenike, redovnike, redovnice, hodočasnike i sve goste, i zahvaljujući svim volonterima, djelatnicima i pjevačima i svima koji su sudjelovali u pripremama, poručio: »Napunimo posude naših srдца, naših života, napunimo do vrha, podijelimo međusobno

NEMA MIRA I POMIRENJA BEZ ISTINE

U homiliji kardinal Puljić je rekao: »Isus je rekao kako ono što ne želiš da ti drugi čine, nemoj ni ti drugima. Ovdje bih na pose-

JESU LI OD DOBROTE POBJEGLI?

»Pitamo se gdje je 30.000 katolika iz Srijema, jesu li od dobrote pobjegli, i gdje je 430.000 katolika iz Bosne i Hercegovine, jesu li i oni od dobrote pobjegli? Treba biti hrabar i nazvati svaki zločin pravim imenom i tada na Isusovoj riječi graditi proces pomirenja, povjerenja i suradnje«, poručio je kardinal Vinko Puljić.

ban način okrenuo svoje oči na nas kršćane, i katolike i pravoslavne. Mi svi vjerujemo i znamo da je Marija Bogomajka svima nama rekla 'Što god vam rekne učinite.' Isti Isus svima nama kaže kako ono što ne želim činiti sebi, ne činim niti drugima. Međutim, mi smo izgubili to mjerilo, jer su često ovosvjetska mjerila zama-

To nam je potrebno unijeti u ovaj svijet«, zaključio je kardinal Puljić.

Hodočasničko slavlje Velikih Tekija zaključeno je večernjom misom u svetištu Gospe Tekijske, koju je predvodio preč. **Tomislav Kovačić**, dekan i župnik u Srijemskoj Kamenici.

Tomislav Mađarević

ZA PROVOĐENJE USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA MANJINA U HRVATSKOJ

Vlada lani utrošila 19,1 milijuna eura

U izvještajnom je razdoblju, ocjenjuje se, pokazan zadovoljavajući napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina, a pozitivni pomaci postignuti su u području kulturne autonomije nacionalnih manjina, odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Unatoč nastavku trenda nepovoljne gospodarske i socijalne situacije, za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina Vlada Republike Hrvatske je tijekom prošle godine utrošila oko 144,3 milijuna kuna (19,1 milijuna eura), što je znatno više nego u 2013. godini kada je utrošen 138,1 milijun kuna, navodi se u Izvješću o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava u 2014. za potrebe nacionalnih manjina, koje je Vlada nedavno uputila Hrvatskom saboru.

U izvještajnom je razdoblju, ocjenjuje se, pokazan zadovoljavajući napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina, a pozitivni pomaci postignuti su u području kulturne autonomije nacionalnih manjina, odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina, u provedbi Nacionalne strategije za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine i pripadajućeg Akcijskog plana te u području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije.

SLUŽBENA UPORABA JEZIKA

Značajniji napredak nije međutim zabilježen u području ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma. Pripadnici nacionalnih manjina nisu koristili pravo uporabe svog jezika i pisma u postupcima pred upravnim tijelima jedinica samouprave kao ni u postupcima pred državnim tijelima, ali u odnosu

na 2013. značajno je povećan broj sudskih postupaka koji su vođeni na jeziku nacionalne manjine.

Analiza stanja usklađenosti statuta jedinica samouprave sa Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom

Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije koja obuhvaća i nastavne planove i programe za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na pristup javnim medijima, prema ocjeni

o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH je pokazala da od 27 lokalnih jedinica koje su svoje statute dužne uskladiti s navedenim propisima, njih 12 nije detaljno razradilo ostvarivanje svakog pojedinačnog prava, dok pet jedinica lokalne samouprave uključujući i Grad Vukovar, uopće nije svojim statutima uredilo ostvarivanje predmetnih prava.

OBRAZOVANJE I MEDIJI

U području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina tijekom 2014. osiguran je visok stupanj provedbe Ustavnog zakona, a u listopadu 2014. Hrvatski sabor je usvojio

Savjeta za nacionalne manjine, nezadovoljavajuće je zbog nedovoljne medijske prezentiranosti manjinskih aktivnosti i sadržaja. HRT u odnosu na sadržaje namijenjene nacionalnim manjinama nije izvršio obveze koje proizlaze iz Ugovora između HRT-a i Vlade za razdoblje od 1. siječnja 2013. do 31. prosinca 2017., kako u pogledu udjela toga sadržaja u cjelokupnom televizijskom programu, tako i u pogledu kvalitete sadržaja. Emisije za nacionalne manjine nisu integrirane u ostale programe, a aktivnosti manjina nisu vizualno prepoznatljive u smislu integracije u sveukupni javni, kulturni i politički život.

ZASTUPLJENOST MANJINA

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, stručnim službama i vladinim uredima, u 2014. godini vidljivo je smanjena u odnosu na 2013. i to s 3,51 posto na 3,49 posto, no u Izvješću se podsjeća kako se smanjio i ukupan broj zaposlenih državnih službenika i namještenika za 4,19 posto. Na smanjenu mogućnost zapošljavanja u državnoj službi općenito, pa i za nacionalne manjine, utjecale su i Odluke o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade.

Posebni naponi uloženi su u odgoj i obrazovanje pripadnika romske nacionalne manjine. Za djecu pripadnike romske nacionalne manjine kontinuirano se osigurava uključivanje u programe predškolskog odgoja, kako bi se premostio jaz između socijalnoekonomske situacije u kojoj djeca pripadnici romske nacionalne manjine žive i mogućnosti za njihovu uspješnu integraciju tijekom obveznoga osnovnog obrazovanja.

U području razvijanja tolerancije prema različitosti i suzbijanju diskriminacije u 2014. godini izrađen je nacrt novog Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2015. do 2020. godine kojem je cilj daljnje poticanje provedbe različitih mjera usmjerenih na borbu protiv diskriminacije u svim značajnim područjima života.

Hina

HRVATSKI DOM U SOMBORU STALNA META NAPADA

Kamenice i grafiti

Posljednji u nizu napada na Hrvatski dom prošao bez javne osude u Somboru

Kamenovanje i grafiti postali su usud *Hrvatskog doma* u Somboru. Čak postoje i pravilnosti u kojima se događaju ovi vandalski napadi na sjedište Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva *Vladimir Nazor* i uvijek su vezani za događanja u Hrvatskoj. Ovoga je puta na uličnoj fasadi ispisano – »Oluja zločin koji traje«, a sve se poklopilo s obljetnicom *Oluje* i različitim pogledima

ve. **Mata Matarić**, predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor*, kaže kako poslije incidenta i policijskog očevida nije imao nikakvih razgovora s policijom i još jednom ponavlja da se ovaj incident mogao spriječiti da je policija djelovala preventivno. Matarić kaže kako je odbio inicijativu predsjednika Pokrajinskog odbora za sigurnost da se o incidentu u Somboru raspravlja na tom odboru i dodaje da

dobro upoznat sa zbivanjima u Somboru. Prvo što je odgovorio bilo je – zanimljivo i dobro pitanje. »Mislim da je sam Sombor tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća kao grad koji se nalazio u pograničnoj zoni s Hrvatskom, kao grad koji je u dobroj mjeri promijenio svoju demografsku strukturu, u svakom smislu te riječi, samim tim bio i ostao i tijekom 90-tih, a bogami i u XXI. stoljeću, 'igralište' šovinista čija je

NIJE NADLEŽNOST PUČKOG PRAVOBRANITELJA

Eva Vukašinović, zamjenica Pokrajinskog pučkog pravobranitelja zadužena za prava nacionalnih manjina, kaže kako Pučki pravobranitelj osuđuje svaki napad motiviran nacionalnom netrpeljivošću, ali da je napad na *Hrvatski dom* slučaj za policiju, tužiteljstvo i sud. »Građani su

2015. – grafit

2013. – razbijeni prozori

dviju država na taj događaj. No, to je samo jedan u nizu nasrtaja na *Hrvatski dom* u Somboru. Podsjećanja radi, prije dvije godine uoči Dužionice kamenicama su razbijeni prozori u prizemlju *Hrvatskog doma*, a ispred zgrade uzvikivalo se »ustaše« i »ubij ustašu«.

Ovi napadi na *Hrvatski dom* »slučajno« su se poklopili s razbijanjem dvojezičnih ploča u Vukovaru i puštanjem generala **Gotovine** iz Haaga.

BEZ OSUDE

Desetak dana poslije posljednjeg incidenta (u noći između četvrtog i petog kolovoza) nikakve reakcije dužnosnika u Somboru nije bilo. Izostalo je i javno očitovanje Policijske upra-

je novi napad na *Hrvatski dom* u Somboru prošao bez ikakve reakcije i osude. Za razliku od barbarskog razbijanja prozora 2013. godine, ovaj posljednji napad na *Hrvatski dom* prošao je skoro i bez medijskih izvješća. »Neće nas pokolebati ovakvi i slični napadi. Nastavljamo raditi i jedva čekamo jesen da realiziramo planirane programe«, kaže Matarić.

ZAŠTO UVIJEK SOMBOR?

Poslije ovog posljednjeg napada na *Hrvatski dom* u Somboru nameće se pitanje zašto se baš u Somboru učestalo događaju ovakvi incidenti. To smo pitanje postavili i **Dinku Gruhonjiću**, predsjedniku Nezavisnog društva novinara Vojvodine, koji je

želja uvijek bila označiti teritorij. Na taj način oni poručuju kako Sombor po njihovom viđenju nije ni tolerantan ni multietnički grad kao što je bio u prošlosti. To se najbolje reflektira u ovim situacijama kada se obilježavaju razne godišnjice ili jednostavno kada se neki događaji iz visoke politike reflektiraju na svakodnevni život običnih građana koji su samim tim žrtve«, kaže Gruhonjić. On kaže kako je obilježavanje genocida u Srebrenici i *Oluje* pokazalo da je nacionalizam apsolutni main stream u regiji i da ovdašnji nacionalisti praktički 30 godina svoje građane drže u stalnom strahu i presiji i s mogućnošću, što su pisali neki beogradski mediji, da se dogodi i drugo poluvrijeme balkanskih ratova iz 90-ih godina.

možda u zabludi da su ovakvi slučajevi u našoj nadležnosti i zbog toga je kod nas stizao veliki broj prijava protiv fizičkih osoba, a bitno je reći kako mi kontroliramo rad uprave. Dakle, nemamo nadležnosti kada su u pitanju kaznena djela, kao što je u ovom slučaju izazivanje rasne i nacionalne netrpeljivosti. Teoretski mi bismo mogli reagirati da je u ovom slučaju izostala reakcija policije – tad bismo mogli reagirati na rad državnog tijela«, pojašnjava u izjavi za naš list Vukašinović. Ona ističe značaj educiranja građana o tome zašto je važno biti tolerantan, uvažavati različitost i to je područje u koje Pokrajinski pučki pravobranitelj i djeluje.

Z. Vasiljević

ZORAN PANOVIĆ, GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK DNEVNOG LISTA DANAS

Treba nam politika hladnog mira

*Poslije svega stvari gledam optimističnije, jer sada će puno toga biti drugačije * Dakle, više neće, po mom sudu, biti tog »direktivnog« pomirenja i mislim da će u budućnosti stvari biti mnogo ogoljenije i jasnije*

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević

I onako krhki odnosi službenog Beograda i Zagreba opet su poljuljani i to nakon obilježavanja 20. obljetnice *Oluje*. Dva dijametralno suprotna gledišta na jedan isti događaj samo su produbila stare, očigledno još nezaliječene rane. Ono što se proteklih dana dalo vidjeti i čuti na relaciji Beograd – Zagreb su prosvjedne note, ili moglo bi se reći diplomatski spor oko toga tko promiče govor mržnje i uvreda. Sve to proteklo je bez službenih komentara bilo koga iz Europske unije, zbog sezone godišnjih odmora ili pak nekog drugog razloga, ali očitovanja o obilježavanju *Oluje* i pogoršanih odnosa na relaciji Beograd – Zagreb nije bilo. Dva su desetljeća malo za pomirenja, a gospodarstvo će prije politike pomiriti regiju, smatra analitičar **Dušan Janjić**, dok **Vesna Petrović** iz Centra za ljudska prava smatra kako političari svakog 5. kolovoza koriste žrtve i sjećanja iz rata isključivo u manipulativne svrhe, a u međuvremenu se samo deklarativno zalažu za pomirenje.

U kom će se smjeru sada razvijati budući odnosi Srbije i Hrvatske, mogu li dvije države

riješiti pitanja koja otvorena stoje 15 godina, neke su od tema o kojima smo razgovarali s novinarom **Zoranom Panoćem**, glavnim i odgovornim urednikom dnevnog lista *Danas*.

HR: Obljetnica *Oluje* u Hrvatskoj se slavila, a u Srbiji je obilježena Danom sjećanja. Vaš pogled na ta događanja u dvjema državama, evo s distance od nekoliko dana?

Meni je osobno bilo mučno gledati sve to što se događalo glede obilježavanja *Oluje*. Mogu kazati kako sam imao nekakav osjećaj da će se nešto slično događati i u jednoj televizijskoj emisiji javno sam, zabrinut novinarsko-građanski, upitao ministra vanjskih poslova Srbije **Ivicu Dačića** sprema li se Srbija za tri teške obljetnice – dvadeset godina Srebrenice, dvadeset godina *Oluje* i dvadeset godina Dejtonskog sporazuma. Nije bilo teško predvidjeti kako će svaka od tih obljetnica biti dramatična. No, za te se obljetnice nije u Srbiji spremalo sustavno i planski, u smislu da se obilježe, ali tako da se unaprijed anticipiraju loše stvari i da se proba jedna pacifikacija svega toga. Mislim da

je loše bilo to što se dosta toga radilo kampanjski – u smislu ovi rade ono, daj da mi uradimo ovo. Obljetnica Srebrenice i *Oluje* je prošla i nadamo se da ćemo obljetnicu Daytonu uspjeti obilježiti bez strasti. Bez obzira što je sve glede hrvatsko-srbijanskih odnosa ovih dana bilo mučno, stvari gledam optimističnije, jer sada će puno toga biti jasnije. Dakle, više neće, po mom sudu, biti tog »direktivnog« pomirenja i mislim da će u budućnosti stvari biti mnogo ogoljenije i jasnije.

Danas djeluje nadrealno, ali ja se sjećam bilborda u Beogradu na kojima su stajali natpisi s pozivom Srbima da se vrate u svoje kuće u Hrvatskoj, poziva srbijanskim turistima za ljetovanje u Hrvatskoj. Bilo je sve to ohrabrujuće, ali kada danas gledate scene iz Hrvatske, prilično sam šokiran, s obzirom da je riječ o jednoj zemlji članici Europske unije. No, spadam u one koji ne misle da se Jugoslavija raspala da bi svi jednog dana ponovno bili zajedno u Europskoj uniji. Mislim da je poanta u tome da ne budemo svi zajedno i da to što je Hrvatska u EU ni na koji način ne može pomoći Srbiji na putu njenog ulaska u Europsku uniju.

HR: Kako ocjenjujete uoči i za vrijeme obilježavanja obljetnice *Oluje*, kako kod nas, tako i u Hrvatskoj?

Neki racionalni tonovi se nisu čuli ni s jedne ni s druge

strane, jer su bili zaglušeni nacionalističkom retorikom koja je bila dominantna. Mislim da je u Hrvatskoj problem što ona svoju neovisnost ne može odvojiti od **Franje Tuđmana** i svoju državnost od Tuđmana i Domovinskog rata. S druge strane, Srbija ima tu prednost što svoju državnost ne mora vezati ni za **Miloševića** ni za **Koštunicu**, niti **Tadića** ili **Nikolića**.

HR: Mnogi korisnici kabelaške televizije u Srbiji ostali su u vrijeme proslave *Oluje* bez programa Hrvatske radiotelevizije. Reagirale su na takav potez kabelaških operatera i novinarske udruge. Kakav je vaš komentar na taj potez?

S pravom je uslijedila reakcija novinarskih udruga. U današnjoj eri tehnološke revolucije mislim da je to skandalozna odluka. Na takav način uskraćivati gledateljima praćenje određenih programa je skandalozno. Kao da ne postoji internet i kao da sve te informacije neće stići do gledatelja. Uskraćivati program Hrvatske radiotelevizije u Srbiji u vrijeme obilježavanja *Oluje*, ali i prekidati TV prijenos vaterpolske utakmice na HRT-u u trenutku kada se treba svirati himna Srbije kao zemlje pobjednice, je infantilno i rekao bih parodija.

Kada pogledate realan, svakodnevn život onda to sve djeluje pomalo nadrealno. U ova-

kvom ozračju održan je koncert **Željka Joksimovića** u Livnu i jednostavno život uvijek demantira neka ludila, a s druge strane ludila su uvijek prisutna. Ja sam uvijek za to da se u državnom smislu, ne računajući estradnu scenu, kulturu, osobna poznanstva, odnosi moraju »ohladiti« i moraju biti, što bi rekao bivši veleposlanik Srbije u Zagrebu **Radivoje Cvetičanin**, na razini hladnog mira. Ja bih to nazvao prosvijećenim antijugoslavenstvom. Da pojasnim – ti naši odnosi moraju se birokratizirati, bez šetnji **Josipovića** i **Tadića** i bez bilo kakvog inzistiranja na nekom odnosu, koji je više od hladne birokratizirane relacije. Mislim da je to za budućnost najbolji okvir suradnje Srbije i Hrvatske.

HR: Koliko će sve ovo što se događalo proteklih dana utjecati na ionako krhke odnose Srbije i Hrvatske i mogu li se, i ima li volje na objema stranama, te dobrosusjedske odnose popraviti?

Ako se prihvati ta platforma »hladnog mira« bit će mnogo lakše razgovarati. Između dviju država neke su teme otvorene i po 15 godina i one se moraju jedanput riješiti. Ja sam za principe reciprociteta.

HR: Spomenuli ste neriješene probleme koji su na stolu ili ispod stola i to 15 godina. Jedno od pitanja koje trebaju riješiti dvije države je pitanje granice. Što očekujete, u kom smjeru će to ići u narednom periodu, je li moguć kompromis, s obzirom na oprečne stavove dviju strana glede granice na Dunavu?

Usprkos skandalu oko Piranskog zaljeva mislim da je arbitraža dobra stvar. Ukoliko se na objema stranama ne poduzmu hladni, racionalni, trezveni koraci, možda za 10 godina budemo imali neki novi rat, oko pitanja granica na Dunavu.

HR: Mogu li Srbi u Hrvatskoj s jedne i Hrvati u Srbiji s druge strane možda biti taj most povezivanja dviju država?

Mislim da oni takvu ulogu ne mogu odigrati. Ja samo molim Boga da Srbi u Hrvatskoj i Hrvati u Srbiji imaju prava zajamčena po europskim standardima.

HR: Može li uopće biti dijaloga, pomirenja, kada Srbiju danas vode isti oni koji su prije dvadesetak i više godina bili zagovornici ratne politike?

Postoji fama da desničari bolje rješavaju probleme. Sjetimo se samo da su Srbi u Hrvatskoj bolje funkcionirali s Hrvatskom demokratskom zajednicom nego sa Socijaldemokratskom partijom.

Jest **Vučić** bio dio ratnohušakog arsenala Srbije, ali mislim da je prevladao te stvari i da uz sve okolo ljude koje tegli, ima dobru ideju da se odnosi postave na zdravije osnove. Mislim da mu je želja da se srbijansko-hrvatski odnosi stabiliziraju, a ne da se destabiliziraju, jer tako nešto ne ide Srbiji u korist.

HR: Uoči petog kolovoza na Hrvatskom domu u Somboru napisano je »Oluja zločin koji traje«. I zapravo postoji jedna pravilnost – kada se nešto dogodi u Hrvatskoj očekivano je da će uskoro meta napada biti Hrvatski dom. Tako je bilo u vrijeme puštanja Gotovine iz Haaga, skidanja dvojezičnih natpisa u Vukovaru. Potpirujemo li mi to još uvijek neke nezavršene ratove, ne samo onaj posljednji, već i one mnogo ranije?

To je taj problem »spojenih posuda«, jedan nacionalizam hrani drugi i to je ono što je fatalno. Mislim da i Hrvatska i Srbija moraju manjinama omogućiti da imaju sva prava, jer to je civilizacijsko dostignuće svake države. Mislim da je barbarstvo koje se pojavljuje u našim odnosima deprimirajuće i djeluje sramotno. **Vučić** je predložio zajednički dan sjećanja za bivšu Jugoslaviju, ja bih predložio Muzej srama zapadnog Balkana. Mislim da bi to bio jedan veliki civilizacijski iskorak, gdje bi se svi zločini pobrojali, gdje se ne bi pravile

lažne nivelacije, gdje bi se doista jednom otvoreno reklo tko je pobio koliko ljudi, pa da onda pogledamo jedni druge.

HR: Kako ocjenjujete položaj Hrvata u Srbiji i koliko će se možda taj odnos spram Hrvata, koji su i do sada u Srbiji bili jedna od nacionalnih zajednica prema kojoj je iskazana najjača etnička distanca?

Iskreno da kažem nisam upućen u nijanse, ali na Hrvate u Srbiji gleda se kroz refleks službene politike u Hrvatskoj. Mislim da bi Hrvati u Srbiji trebali biti dragulj Srbije, koja svoju veličinu pokazuje kroz poštovanje nacionalnih zajednica i njihovih prava. S druge strane i Hrvatska će mnogo dobiti ukoliko omogućiti Srbima koji tamo žive da Hrvatsku doživljavaju kao zemlju slobodnih ljudi i građana.

HR: Kada ćemo dostići jedan stupanj civilizacijske zrelosti da se sporna pitanja rješavaju dogovorima, a ne ratovima, nacionalističkim pjesmama ili grafitima?

Ovisi o tome koliko države svoj međusobni odnos budu racionalizirale kroz neku vrstu civilizirane birokratizacije odnosa. Mislim da bi tu čak dobra bila neka vrsta međusobnog ignoriranja. Hrvatska je članica Europske unije i nema potreba da toliko gleda u Srbiju. S druge strane Srbija želi postati dio iste te Europske unije i nema potrebe da se toliko okreće regiji bivše Jugoslavije.

Naši međusobni odnosi idu iz krajnosti u krajnost, rekao bih to su paralelne dimenzije u srpskom-hrvatskim odnosima. Tako imate s jedne strane pisanje nacionalističkih grafita, a s druge strane estradne zvijezde organiziraju posjećene nastupe u Hrvatskoj ili obratno u Srbiji. Sjećam se gostovanja pjevača **Borisa Novkovića** na jednoj nacionalnoj televizijskoj postaji u Srbiji. Da je netko prespavao period od kraja 80-ih pa do tog razgovora pomislio bi da se ništa nije dogodilo između Srbije i Hrvatske, da sve normalno funkcionira. To je ta iluzija

– sve s jedne strane djeluje kao da je normalno, a s druge strane sve je drugačije. Ali, mi državnu politiku ne možemo voditi na osnovi koncerata *Parnog valjka*, *Hladnog piva* ili *Željka Joksimovića*. Jednostavno, ima ozbiljnih i mučnih stvari koje su se desile i Hrvatska i Srbija moraju napraviti mehanizme da se u godinama koje su pred nama ne ponovi takva vrsta rata, takva vrsta međuetničkog ubijanja. Jednostavno, da Srbija i Hrvatska naprave takav mehanizam međusobnih odnosa, koji će biti neovisan o velikim silama. Na Balkanu svaki tektonski poremećaj ovdje izazove novu spiralu rata. Imamo jedan rat koji kruži kao beskonačan rat, kao loša karma koja nas stalno prati. Nisam jugonostalgicar, ali doista je tragično da su Srbi, Hrvati, Bošnjaci postali toliko snishodljivi prema Njemačkoj, Rusiji, Turskoj, da ne mogu nešto sami uraditi. Ne da se nešto specijalno zbliže, ali da barem naprave neku preventivu novom civilizacijskom užasu na Balkanu. Mislim da je taj janjičarski mentalitet koji je prožeo sva tri naroda užasavajući.

Djeca zakravljenih očiju su tu. Ja sam ih vidio na proslavi pobjede mlade nogometne reprezentacije Srbije, vidio sam mlade zakravljenih očiju, spremne da kolju i ubijaju, kao što sam vidio istu takvu hrvatsku i bošnjačku mladež.

HR: Istinski intelektualci su u ilegali upravo zbog dnevne politike, a nisu se čuli ni ovih dana? Zašto?

Razlog je što oni nemaju presudan ugled u svojim državama i narodima. To je nažalost činjenica. U Srbiji su, na žalost, nacionalistički intelektualci uvijek bili popularniji od onih nacionalno odgovornih i građanski orijentiranih. Tako je i u Hrvatskoj.

Uvijek govorim da interesi hrvatskog nacionalizma nisu isto što i interesi hrvatskog naroda i obratno – interesi srpskog naroda nisu isto što i interesi srpskog nacionalizma.

U SUBOTICI ODRŽANA SREDIŠNJA SVEČANOST DUŽIJANCE

Živjeti u trajnoj zahvalnosti Bogu

Ono što su nam preci ostavili, i ono što živi među nama više od stotinu godina, trebamo čuvati kao blago, jer nas to oplemenjuje. Ove nam godine proslava Dužijance šalje poruku kako ne smijemo klonuti, da plodovi rada ljudskih ruku, našeg uma i srca, čine temelje naše budućnosti, kazao je primajući kruh od novoga žita gradonačelnik Subotice Jenő Maglai

Počela još u travnju blagoslovom žita na Markovo, a potom nastavljena nizom programa, ovogodišnja žetvena svečanost bunjevačkih Hrvata u Subotici i okolici, Dužijanca, 104. po redu, koja važi za manifestaciju od iznimnog značaja za Grad Suboticu, ali i za Hrvate u Republici Srbiji, doživjela je protekloga vikenda svoju središnju proslavu. Proslava ove manifestacije, u nedjelju 9. kolovoza, počela je ispraćajem bandaša i bandašice **Nikole Bašića** i **Martine Ivković** iz župe sv. Roka do katedrale sv. Terezije Avilske u kojoj je potom služena svečana sveta misa, koja je okosnica duhovnog segmenta manifestacije i koju je ove godine predvodio nadbiskup riječki msgr. **Ivan Devčić**.

U svojoj propovijedi msgr. Devčić je istaknuo kako Dužijanca predstavlja isprepletenost radosti zbog žetve, molitve i zahvale Bogu za dar zrna kruha. »U Dužijanci se izražava svijest o darovanosti života, o darovanosti kruha i o potrebi zahvaljivanja Darovatelju za sve to. Iz obitelji Dužijanca je ušla u Crkvu i u društvo, dobivši tako šire značenje. To znači da će ona sačuvati svoje izvorno značenje zahvale Bogu samo ako u svim mijenama ostane povezana s poljem i s obitelji, dakle sa svojim korijenima. Obitelj je mjesto gdje nastaje život, u njoj se stječe iskustvo ljubavi i darovanja, u njoj se uči sklapati ruke i Bogu zahvaljivati. Obitelj je kolijevka života, te škola ljubavi i zahvalnosti Bogu

Zahvala Bogu za novo žito: svetu misu predvodio je nadbiskup riječki msgr. Ivan Devčić

NJEGOVANJE ZAJEDNIČKIH VEZA

Obraćajući se nazočnima na *Bandašicinom kolu*, riječki nadbiskup i metropolit **Ivan Devčić** je kazao kako je i sam bunjevački Hrvat, te dodao: »Mi smo jedna grana bunjevačkog, hrvatskog roda, a vi ste druga. Vi ste išli prema sjeveru, a mi duž Dalmacije, od Hercegovine, Dalmatinskim zaleđem sve do Like, Podgorja, Senja, Krivoga puta i sve do Gorskog kotara. Hrvati koji su danas u Lici, najvećim dijelom su Bunjevci. Naši su stari govorili istu ikavicu kao i vi«, kazao je Devčić dodajući kako svijest o postojanju bunjevačkih Hrvata ovdje i u Hrvatskoj i jedne i druge obvezuje na njegovanje zajedničkih veza.

i ljudima. Čuvajući svoje obitelji, čuvat ćete Dužijancu, i slaveći na pravi način Dužijancu, čuvat ćete obitelj. Jer tako ćete živjeti u trajnoj zahvalnosti Bogu, darovatelju života i kruha, kao i u neprekinutoj povezanosti sa svojim bunjevačkim-hrvatskim rodnom i narodom«, kazao je msgr. Devčić.

PREDAJA KRUHA GRADONAČELNIKU

Nakon misnog slavlja u svečanom mimohodu kroz grad sudionici Dužijance uputili su se prema središnjem trgu, gdje su bandaš i bandašica gradonačelniku Subotice **Jenőu Maglaiju** predali kruh od novoga brašna. U povorci je osim bandaškog

para, malog bandaša i bandašice, te seoskih bandaša i bandašica, konjanika, karuca, risara, kraljica, sudjelovalo i desetak kulturno-umjetničkih društava iz zemlje i inozemstva.

Primajući kruh, gradonačelnik Maglai je naglasio kako se ove godine imamo čemu radovati, jer poljoprivrednici imaju rekordne prinose što nam donosi spokoj-

Pratiteljski parovi bandaša i bandašice

Tamburaška večer okupila je više ansambala

Folklorna večer: detalj sa Skupštine risara

SENAT DUŽIJANCE

U ponedjeljak 3. kolovoza utemeljen je Senat UBH *Dužijanca* koji čine bivši predsjednici Organizacijskog odbora Dužijance od 1991. do danas. »Senatori« su **Marin Skenderović, Vojislav Sekelj, Lazo Vojnić Hajduk, Grgo Kujundžić, Davor Dulić i Marinko Piuković**. Predsjednik UBH Dužijanca **Andrija Anišić** je obrazložio kako ovim potezom udruga želi pokazati kontinuitet organiziranja Dužijance, odati priznanje i zahvaliti onima koji su Dužijancu organizirali i prije osnutka nove Udruge bunjevačkih Hrvata, koja je prošle godine preuzela organizaciju te manifestacije.

Senat je počasno tijelo UBH *Dužijanca*, ali senatori imaju i neke zadaće kao što su – pratiti rad udruge, davati potporu njezinom radu, te svojim savjetima pomoći da udruga svake godine što bolje organizira Dužijancu.

stvo i sigurnost. »Pokazalo se i ove godine kako vrijedan rad i trud, pokornost pred Bogom, donose rezultate darežljivosti od strane prirode cijeloj zajednici, u materijalnim dobrima ali i duhovnoj hrani. Danas smo se okupili biti radosni i na trenutak zaboraviti sve naše svakodnevne nedaće, dati snage jedni drugima u gradnji naše budućnosti. Naši su preci u većoj mjeri bili izloženi i zahvalni ovim materijalnim vrijednostima koje žetva donosi, osiguravanju kruha kao oblika najosnovnije hrane. Danas smo mi kao zajednica u povoljnijem položaju, svima nama je, ili velikoj većini, danas potrebna duhovna snaga da ne klonemo duhom nego da vjerujemo u svoju budućnost, da vjerujemo u istinske ljudske vrijednosti i da kao zajednica imamo perspektivu ne samo materijalnog nego i duhovnog razvoja. Ono što su nam preci ostavili, i ono što živi među nama više od stotinu godina, trebamo čuvati kao blago, jer nas to oplemenjuje. Ove nam godine proslava Dužijance šalje poruku kako ne smijemo klonuti, da plodovi rada ljudskih ruku, našeg uma i srca, čine temelje naše budućnosti«, kazao je Maglai.

Istoga dana navečer sudionici Dužijance posjetili su grob **Blaška Rajića** na Kerskom groblju, a od 20 sati na gradskom trgu održano je *Bandašicino kolo*.

SLAMARKE, TAMBURAŠI, PRATITELJI

Središnjoj proslavi Dužijance prethodili su programi u petak i subotu. U petak je tako otvorena izložba radova nastalih na 30. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame, koja je održana nedavno u Tavankutu. Ovu je izložbu otvorio predsjednik HKPD-a **Matija Gubec Ladislav Suknović**, udruge koja je ujedno i organizator kolonije, naglasivši kako slamarke osim dugogodišnjeg rada u ovoj svjetski autentičnoj tehnici odlikuje i zajedništvo.

Potom je na središnjem gradskom trgu održana *Tamburaška večer* na kojoj su predstavljeni ovogodišnji bandaš i bandašica, te izabrani njihovi pratiteljski parovi. Treći pratiteljski par su **Nikola Skenderović** i **Maja Ivković**, drugi čine **Vanja Evetović** i **Nađa Kovač**, dok su prvi izabrani par **Martin Sudarević** i **Katarina Harangozo**. Od tamburaša ovom su prigodom nastupili domaći subotički glazbenici – TS *Uspomena*, ansambl *Hajo, Ruže, Tajna* i *Biseri*, ŽTS *Đurđinske cure*, te TO *Banat* iz Deske u Mađarskoj.

FOLKORNA VEČER

U subotu 8. kolovoza služena je svečana večernja misa u katedrali-bazilici svete Terezije Avilske, nakon čega su položeni vijenci od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića u parku ispred Gradske kuće. Uslijedili su *Skupština risara* i nastup folklornih ansambala na gradskom trgu. Nastupili su: HKC *Bunjevačko kolo*, OKUD *Mladost* i MKC *Népkör* iz Subotice, HKPD *Matija Gubec* iz *Tavankuta* te KUD *Ivan Filipović* – Velika Kopanica i KUD *Sloga* – Sikirevci iz Hrvatske. Treba dodati kako su se u nedjeljnom mimohodu od katedrale do trga, kao svojevrsnoj reviji narodne nošnje i drugih elemenata tradicijske kulture, ovim KUD-ovima priključili i HBKUD *Lemeš* iz Lemeša, HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Brega, Radna skupina *Moba* iz Županje (Hrvatska), HKC *Bunjevačko kolo*, ogranak iz Žednika, UUT *Talentum* Subotica i MKUD *Palić, Kraljice* i mališani iz subotičkog vrtića *Marija Petković*.

Organizator Dužijance u Subotici bila je, kao i lani, Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanac*. Manifestacija završava 19. sazivom Međunarodne likovne kolonije Bunarić, koji je počeo jučer a zatvara se sutra (subota, 15. kolovoza) u 18 sati prigodnim programom u HKC *Bunjevačko kolo*.

D. Bašić Palković

14. kolovoza 2015.

Uzvanice i organizatori

Nezaobilazni dio Dužijance: konji upregnuti u karuce

Revija nošnje i običaja:
Povorka od katedrale do trga

25. GODINA KATOLIČKOG DRUŠTVA ZA KULTURU, POVIJEST I DUHOVNOST /IVAN ANTUNOVIĆ IZ SUBOTICE

Srebrni jubilej

Na zajednički prijedlog hrvatskih svećenika Subotičke biskupije umirovljeni biskup **Matija Zvekanović** je 4. studenoga 1989. godine, sa znanjem i pristankom biskupa dr. **Jánosa Pénzesa**, ustanovio Institut za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, a konstituirajuća sjednica Skupštine Instituta održana je 26. ožujka 1990. godine u Subotici. Od utemeljenja Instituta, koji je od sredine 2013.

ne oranzirala Matica subotička. Organizirali su u proteklom razdoblju svečane akademije i stručne skupove posvećene velikanima iz redova bačkih Hrvata (**Aleksa Kokić, Ivan Antunović, Albe Vidaković...**), kao i književne večeri, izložbe... Objavili su 75 knjiga i sličnih publikacija, a zaslužni su za izdavanje glasila *Bačkog klasja*, mjesečnika *Zvonik*, kao i godišnjaka *Subotička Danica*. Među ostalim, osnovali su 1994. zbor Collegium

ne dr. **Andrija Kopilović**, a od 2013. **Stjepan Beretić**. No, kako je istaknuto na proslavi jubileja,

ba božićnjaka. Društvo djeluje u okviru privatnih prostorija i financira se isključivo putem

DOBITNICI NAGRADA DRUŠTVA

Dodijeljene su i Nagrade Društva *Ivan Antunović*, nekadašnje *Antušove nagrade*. Zaslužni pojedinac iz hrvatske zajednice ove je godine sestra **Eleonora Merковиć** koja slavi pedesetu obljetnicu redovništva. Druga nagrada, koja se dodjeljuje jednoj od zaslužnih hrvatskih institucija, pripala je Udruzi *Naša djeca*. Treća nagrada dodjeljuje se jednoj brojnoj obitelji, a ove godine to je obitelj **Miroslava i Mirjane Šarčević**, iz župe Isusova uskrsnuća.

nisu Društvo nosili predsjednici, već njegovi najzaloženiji članovi.

POZIV MLADIMA

Aktualni predsjednik mons. Stjepan Beretić, podsjetio je na povijest ali i govorio o aktualnom trenutku vezanom za rad udruge. »Društvo danas broji 79 članova i veliki broj suradnika. Uz prigodne manifestacije koje se priređuju svake godine različitim povodom, redovita godišnja

projekata, dobrovoljnih priloga i članarine. Posjeduje bogatu arhivsku građu i biblioteku. Svoje aktivnosti realizira kroz pet različitih odjela.«

Mons. Beretić je poželio da djelovanje Društva *Ivan Antunović* ne bude kritizersko, označeno napadima i vrijeđanjima. »Upravo suprotno, vjera nas obvezuje da se angažiramo u dijalogu. Ljubav prema Kristu ne odvraća nas od interesa prema drugim ljudima, poziva nas da ne isključujemo nikoga. Našem društvu želim, da se u njegovim redovima nađe još više mladih, jer su 'mladi ljudi uvijek u potrazi za ljepotom u ljubavi'. Svjesni smo, da 'ne možemo izbjeći svaku kritiku niti je moguće udovoljiti svima', kazao je Beretić.

U okviru proslave srebrnog jubileja Društva, nastupio je zbor Collegium Musicum Catholicum pod ravnanjem **Miroslava Stantića** koji je među ostalim praisveo skladbu *Bački madrigal* Albe Vidakovića, na tekst Alekse Kokića.

D. B. P.

preimenovan u Društvo, prošlo je četvrt stoljeća, što je bio povod da se taj jubilej, u sklopu ovogodišnje Dužijance i njezine Književne večeri, i proslavi.

Proslava jubileja Društva održana je prošloga četvrtka u Svečanoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici.

CRKVENO-DUHOVNA BAŠTINA

Svrha Društva je unaprjeđenje rada na istraživanju, skupljanju, proučavanju, čuvanju, njegovanju i objavljivanju crkveno-duhovne baštine Hrvata u Bačkoj. Tako je već 1990. godine Društvo obnovilo *Razgovore*, koje je od 1934. do 1941. godi-

musicum catholicum, a godinama su organizirali glazbenu manifestaciju – *Koncert subotičkih zborova*.

NAJBOLJI ARANŽERI IZLOGA

Proglašena su imena najboljih aranžera izloga, održanog u sklopu Dužijance. Prvu nagradu osvojile su **Marga i Tatjana Lendvai** za izlog u butiku *Perspektiva* pod nazivom *Risarušin ručak*. **Jozefina Skenderović** osvojila je drugu nagradu za izlog u butiku *Fara*, pod nazivom *Fala ti Bože za ovogodišnji kriv i dužijancu*, dok je treću nagradu osvojio **Grgo Piuković** za aranžman u izlogu JKP-a *Pogrebno*, pod nazivom *Ajmo ručat*.

Na čelu današnjeg društva su stajali svećenici – isprva **Lazar Ivan Krmpotić**, od 1995. godi-

događanja su *Dani biskupa Ivana Antunovića*, književna večer uoči dužijance, *Zlatna harfa*, izlož-

300. SINJSKA ALKA

Duh viteštva i junaštva

Tridesetjednogodišnji **Frano Ivković** iz Brnaza slavodobitnik je jubilarne, 300. po redu Sinjske alke, koju je osvojio s ukupno osam punata, pogodivši prvu i treću utrku u sridu, a drugu »u dva«, te je time iza sebe ostavio preostalih 16 alkara. Slavodobitnikom

sku politiku i istaknula kako je Hrvatskoj potrebno zajedništvo oko najvažnijih državnih ciljeva.

»Želim da se taj duh viteštva i junaštva, koji ćemo danas ovdje osjetiti, preseli u hrvatsku politiku«, rekla je hrvatska predsjednica novinarima uoči početka alkarskog nadmetanja.

zadržavanje mladih, obrazovanje«, kazala je.

BEZ GOSTIJU IZ VOJVODINE

U posljednjih nekoliko godina predstavnici hrvatske zajednice u Srbiji bili su gostima na ovoj značajnoj manifestaciji. Ovoga puta vojvođanski Hrvati nisu nazočili jubilarnoj Alki.

»Službeno, predstavnici hrvatske zajednice iz Srbije neće biti prisutni na događaju. U proteklih deset godina svaki smo put bili na ovome događaju, ali tada nije bio tako veliki pritisak na taj mali grad, kao i na njegove

ma Republike Hrvatske, no Petar Kuntić tvrdi kako je sve značajno za ovo razdoblje već riješeno.

»Sve što smo imali za dogovoriti, dogovorili smo i sve što je bilo za ostvariti, ostvareno je. Razgovarali smo sa svima s kojima je to trebalo i nije bilo potrebe hrliti u Sinj u tu veliku gužvu. U posljednjih 30 dana tri puta smo boravili u Zagrebu, što je trajalo oko 12 dana, u različitim povodima. Je li bilo riječi o nogometnom prvenstvu, ili o Savjetu za Hrvate izvan Hrvatske ili o Uredu sličnoga imena, ili pak o Hrvatskom svjetskom kongresu.« U napetom i svečarskom ozračju prilike za razgovor bile

ga je proglasio alkarski vojvoda **Ante Vučić**, te na koplje junaka privezao plamenac hrvatske trobojnice, znamenje pobjede, koje je slavodobitnik pronio ulicama Sinja.

Čestitala mu je i predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**, pokroviteljica Sinjske alke, darujući slavodobitnika sabljom i zlatnim prstenom s hrvatskim grbom, a njegova momka kuburom i srebrnim prstenom. Uz te darove, pripala mu je i novčana nagrada od 40 tisuća kuna.

Za 300. alku natjecalo se 17 alkara kopljanika, utrku je pratilo nekoliko tisuća gledatelja, među kojima i brojni državni dužnosnici, župani i gradonačelnici, crkveni velikodostojnici i veleposlanici.

PORUKE PREDSEDNICE

Predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović** rekla je kako želi da se duh viteštva i junaštva Sinjske alke preseli u hrvat-

»Moramo pokazati zajedništvo koje smo iskazali prije nekoliko dana u Hrvatskom saboru boreći se za nacionalne interese, zajedništvo koje iskazujemo i u borbi za našeg **Tomislava (Salopeka)** kako bismo ga spasili, to je Hrvatskoj potrebno«, kazala je.

»Zajedništvo ne znači jednoulje, to ne znači da svi moramo jednako politički razmišljati, ali moramo se složiti oko zajedničkih državnih ciljeva, a to su svakako blagostanje države, demografska obnova,

smještajne kapacitete. Svaki put smo u stvari mi sami financirali put do tamo, a jedino smo dobivali ulaznice na događaj. Ovoga puta je bilo nemoguće doći niti do ulaznica, niti do smještaja, čak ni u okolici Sinja, pa smo odlučili ne prisustvovati na proslavi 300. obljetnice Sinjske alke«, kazao je za hrvatski program Radio Subotice predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić**.

Sinjska je alka prigodom i za razgovor s visokim dužnosnici-

bi svakako minimalne, objasnio je Kuntić.

Sinjska alka se održava svake godine početkom kolovoza u spomen na 1715. godinu i pobjedu Sinjana u bici protiv Turaka koji su željeli osvojiti Sinjsku tvrđavu. U čast te slavne pobjede utemeljena je Sinjska alka, koja je prerasla u sinjski, cetinski i svehrvatski simbol viteštva i slobodarstva. Sinjsku alku UNESCO je uzdigao na razinu svjetskog spomenika nematerijalne kulturne baštine.

J. D.

Je li rat završen?

ZLATKO KRSTIN,
radnik, Sarvaš

Poraz

Od rođenja do polovice devedesetih živio sam u Sonti. Zasnova sam obitelj, radovali smo se svakom novom danu. Iako smo se radovali svojoj budućoj djeci, životu kakvog smo željeli, aveti rata su nas natjerale na odlazak u neizvjesnost. U strahu za biološki opstanak obitelji, spas smo potražili s druge strane Dunava. Sončani nikada neće zaboraviti kirbaj 1995. i *Oluju*. Pridošlice, nezadovoljne rezultatima petogodišnjeg rata, propašću RSK i napuštanjem svojih ognjišta, kako kažu jedni, ili protjerivanjem kako kažu drugi, uz pomoć domaćih snaga, mahom iz Apatina i Prigrevice, u do tada neviđenom stampedu kroz Sontu, uz urlanje i pucnjavu, iskalili su svoje frustracije i izazvali nove strahove kod nas starosjedilaca, ne samo Hrvata. Mi smo mirni ljudi, nismo se suprotstavljali, pretpostavljam da bi i najmanji otpor bio inicijalna kapisla za žestoku odmazdu. U narednim danima bilo je vrlo napeto, bilo je i nekoliko sukoba, a mislim da je Sontu od većega zla spasio dolazak specijalne postrojbe policije iz Novog Sada. Već i prije *Oluje* živjeli smo u stalnom strahu, jer su nas pozivali u pričuvne postrojbe JNA i odmah slali na vukovarsko ratište. Strana mi je bila i svaka pomisao da idem pucati na svoje. I s ove vremenske distance *Oluja* mi izaziva veliku mučninu. Istina, tom je akcijom okončan Domovinski rat, ali sada, 20 godina poslije, mislim da bi sva ta događanja trebalo prepustiti povjesničarima i pravosuđu, a ne onima koji ih koriste u dnevno-političke svrhe. Ne samo *Oluja*, nego i sva događanja u devedesetim veliki su poraz za sve poštene ljude na ovim prostorima.

I. A.

NEDIM SEJDINOVIĆ,
novinar, Novi Sad

Bujanje nacionalizma

Preterano bi bilo reći kako ratovi još uvijek nisu završeni, ali isto tako je jasno da glavni uzroci jugoslavenskih sukoba iz devedesetih nisu otklonjeni, a neki od njih su, naprotiv, dodatno nabujali. Tu prije svega mislim na agresivni srpski nacionalizam, koji nikada nije krio da ima teritorijalne pretenzije prema susjednim državama. Danas je ideologija srpskog nacionalizma, koja je uzrokovala ratove, jača nego ikada, potpuno je zavlada javnim prostorom i praktički nema nikakvu alternativu. Ogromna većina elite u Srbiji i manjem bosanskom entitetu pod nazivom Republika Srpska pripada nacionalističkom korpusu, koji je uz neznatne međusobne razlike okupljen oko arhaične ideje sabornosti i opasne, jezive ideje o velikoj jednonacionalnoj državi s glavnim gradom kao pijemontom. Taj obrazac konstantno destabilizira cijelu regiju i praktički onemogućava normalizaciju društvenih prilika u susjednim državama. Naravno da je nacionalizam itekako prisutan i među drugim narodima u regiji, ali nigdje kao u Srbiji i Republici Srpskoj nije u toj mjeri dominantan i nigdje kao u Srbiji ne predstavlja razrađen sustav koji obuhvaća dugogodišnje koordinirane akcije u svim društvenim sferama.

Zapad bi morao puno više raditi na pripitomljavanju srpskog nacionalizma, ali je također činjenica da Rusija dugo već otvoreno i financijski potpomaže srpske nacionaliste s jasnom namjerom da se destabiliziraju prilike u regiji Balkana. U posljednje vrijeme ti su se naponi intenzivirali što je vjerojatno neka vrsta osвете za Ukrajinu.

Z. V.

JOSIP DUMENDŽIĆ
MEŠTAR,
pjesnik, Bođani

Izgraditi mir

Za većinu običnih ljudi rat je odavno završio, ne žele ga se sjećati, jer je ožiljcima obilježio cijelu regiju. Ljudi slobodnog duha, čvrsto prizemljeni, koji ne zazivaju otvaranje Pandorine kutije, danas su izvan virtualnog svijeta. Svjesni potrebe za mirnim i predanim životom, očekuju ispunjenje svojih opravdanih nadanja. Opredijeljeni za mir, za stabilnost obitelji, za pune ruke posla, redovite plaće i mirovine, za život dostojan čovjeka, lamentiraju eterom. Aktualnih tema je mnogo, ali ima li istančanog sluha i istinske spremnosti ući u klinč sa svim nedaćama? Prioritet je izgraditi mir, jer samo u miru je moguća učinkovitost u svim sferama bivstvovanja. U skorom i potrebnom rješavanju egzistencijalnih problema, vrlo je bitna navezanost čovjeka na Boga. Bez iskrene i čvrste sveze sa Stvoriteljem, društva ne mogu polučivati željene rezultate. Pouka iz osvrta na prošlost, na najbolji način mora biti ugrađena u sadašnjost, da bi se mogla projektirati svjetlija budućnost. Vrijednosti, koje su odavno pogažene: dobri međuljudski odnosi, lijepa riječ, poštovanje, moral, iskrenost, moraju ponovno zaživjeti, moraju *a priori* zauzeti svoje mjesto među civiliziranim narodima. Sebedarje mora zatomiti sebedjublje, zbog općeg dobra svih sudionika priče. O različitim istinama, koje čovjeka zapljuskuju, a govore o istim događanjima, neka progovore povjesničari u nadolazećim desetljećima. Treba obraćati pozornost na to, da nam pogled ne uhliti susjedovo dvorište, dok svjesno ili nesvjesno zaboravljamo svoje. Okrenimo se svakodnevicu, osmišljavanju sretnijeg života.

Z. Pelajić

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U

MARKO VICKO,
PREDSJEDNIK MO DSHV-a, PROZIVKA

Pojačati aktivnosti za izbore na lokalnoj i pokrajinskoj razini

sti glasača i korištenja biračkog prava glasača. To je jedan od glavnih planskih zadataka. MO DSHV Prozivka će raditi na provođenju ciljeva politike DSHV-a i osiguranju uvjeta za pouzdano, sigurno i kvalitetno prenošenje informacija i radnih zadataka od strane Predsjedništva, Vijeća i dužnosnika DSHV-a. Radit ćemo i s članovima i mladeži ove MO, a i građanima – simpatizerima DSHV-a s područ-

ja MZ Prozivka. Dakle, u prvom dijelu mandata članovi odbora MO će više raditi na aktivnostima pripreme i prikupljanju potpisa u svezi s predstojećim izborima na lokalnoj i pokrajinskoj razini, koji će otpočeti očekivano od prosinca ove godine pa do početka ožujka iduće godine. U drugom dijelu mandata više će se raditi, tako planiramo, na provođenju ciljeva politike DSHV-a.

Izbori u DSHV-u su u tijeku. Što biste savjerovali budućem predsjedniku i dužnosnicima da im bude prioritet u radu stranke?

Da, izbori u DSHV-u će uskoro, podružnice DSHV-a u Subotici 23. listopada, izborne skupštine 30. listopada ove godine i bit će birani novi predsjednik DSHV-a i dužnosnici. Moglo bi se dati tu dobrih prijedloga i

savjeta, s obzirom da su nastale, svjedoci smo, promjene u našem društveno-političkom, pa i ekonomsko-financijskom životu. Danas imamo jednu moćnu, jaku, snažnu, političku stranku koja osvaja i osvojila je sve razine vlasti, možemo reći od MZ do republičkih. Pa u tom je duhu želja svih nas, pa i mene, mislim na članove i simpatizere DSHV-a, također da ojačamo i zauzmemo dobre pozicije u društvu u kojem živimo. Da bismo to postigli trebamo predano raditi na omogućavanju stabilnosti gospodarstva, bogatijeg i sigurnijeg života, prije svega na području naših podružnica, pa i šire. Upućene sugestije bi dakle bile da objave programsku platformu kao osnovu za buduću ekonomski razvoj i prosperitet koji će se ticati članstva, mladeži, simpatizera DSHV-a, a i dalje od toga za dobrobit svih građana domovine, poštujući demokratska načela, ljudska prava, vladavinu prava, uvažavajući načela tržišta gospodarstva i svakako suradnju s regionalnim i međunarodnim ekonomsko-financijskim institucijama.

Nadalje, DSHV treba pozivati sve svoje članove, mladež i simpatizere da se pridruže i svojim djelovanjem pomognu realizaciji programa, kako bismo kao dio demokratske zajednice pridonijeli izgradnji suvremenog, demokratskog i prosperitetnog društva.

Također, sugerirali bismo i željeli bi da se novoizabrani dužnosnici na čelu s novim predsjednikom DSHV-a zalažu, a mi iz MO DSHV-a to provodimo kao osnovne ciljeve, za jaku

ekonomiju lokalne samouprave, privlačenje investicija, suradnju s Europom, za načela politike zaštite prava nacionalne manjine, poljoprivredu kao šansu regije, razvoj energetike, prometa i turizma, borbu protiv korupcije, zdravstvenu i socijalnu politiku, restituciju, modernu lokalnu samoupravu. Nadalje zalažemo se za donošenje strategije za mladež i umirovljenike, kulturu, znanost i obrazovanje, razvoj sporta, slobodu medija, zaštitu životnog okoliša i slično.

Kako ocjenjujete upravo završene izbore za Skupštinu Mjesne zajednice Prozivka?

Kako ocjenjujem? Izlaznost glasača je nezadovoljavajuća, jedva da je bila oko 20 posto, Ker i Novo selo su imali nešto manju izlaznost od Prozivke, a nije osvojen niti jedan mandat. U 2011. godini u MZ Prozivka lista je propala, a na ovim izborima za našu listu smo imali 73 glasa ili 5 posto, iako smo počeli s priprema i prikupljanjem potpisa još prije predviđenog roka, baš je poražavajuće. Svi smo nezadovoljni, moramo dosta raditi na ovome kako se ovo više ne bi ponovilo.

Jeste li zadovoljni izbornim rezultatom koje je ostvarila Hrvatska lista - DSHV?

Kako biti zadovoljan? Nisam! Niti u jednoj Mjesnoj zajednici nemamo većinu. Ima tri, odnosno četiri MZ u kojima kako-tako možemo biti zadovoljni, kao što je postignuto u MZ Tavankut, Mala Bosna, Ker, pa i Stari Žednik, a u drugima osvojeni mandati su po mom mišljenju nezadovoljavajući.

Zlatko Ifković

Poslije izbora za predsjednika Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (MO DSHV) Prozivka, razgovarali smo s dipl. ing. **Markom Vickom** koji će u idućem četverogodišnjem mandatu obnašati dužnost predsjednika ove MO. Po njegovom mišljenju DSHV ne može biti zadovoljan postignutim rezultatima na proteklom izborima za skupštine mjesnih zajednica u Subotici i smatra da čelništvo stranke koje će se izabrati na predstojećim izborima u stranci treba predano raditi na jačanju pozicija ove stranke u društvu.

Koji je program vašeg rada u narednom razdoblju?

Ova mjesna organizacija se priprema za aktivno sudjelovanje na predstojećim izborima, putem nadzora nad provođenjem izbornih aktivnosti, poticanja izlazno-

Tragovi prošlih vremena

Kada se kroči u Ulicu Petra Drapšina, pažljivim osluškivanjem možda bi se mogli čuti i osjetiti odjeci starih vremena, još iz doba grada opasanog šancima. Naime, **László Szekeres** u zapisima o toponimima Subotice i njene okolice navodi kako je ovaj sokak, s jednim dijelom današnje Ulice Maksima Gorkog, povezivao dio grada unutar starog šanca s dijelovima koji su se formirali na mjestu današnje Vatrogasne postaje i od nje dalje u Gatu, što se uočava na katastarskoj karti grada još iz 1779. godine.

Dakle, krivudavom Ulicom Petra Drapšina prolazi se stoljećima i njome su prolazili i naši preci. U narodu je češće zovu Gomborski (Gomboški) sokak, nego njezinim službenim imenima. Na karti grada iz 1928. godine ona je Sokolska ulica, a naziv kao široko primjenjivani toponim očito traje još iz ranijih vremena. Prema zapisu istog autora, ulica je svoje »narodno« ime »najvjerojatnije dobila po zanatlijama vrpčarima (gombarima), vjerojatno početkom XIX. stoljeća«. Prije nekoliko desetljeća bilo je zamisli da se očuva i još razvije taj specifičan zanatski duh starog sokaka, ali ova zanimljiva ideja nije ostvarena. Sačuvana je kaldrma iz starih vremena, sada je već uzrok brojnih prigovora zbog zapuštenosti.

Na uglu ulica Petra Drapšina i Matije Gupca, što prikazuje stara fotografija, nekada se nalazio bife, kao što je bilo i uobičajeno u blizini tržnica, a ona se sedamdesetih još tu nalazila. Ime bifea u, tada prilično ruiniranom zdanju, bilo je *Dva goluba*. Zgrada je u novije vrijeme adaptirana i time je ovaj kut, stari djelić grada, zadržao svoju formu i oblik, ali je u ljepšem izdanju.

NEKAD
i
SAD

K. K.

14. kolovoza 2015.

Darko Sarić Lukendić novi predsjednik MO DSHV-a Ker

Za novog predsjednika Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata Vojvodine Ker na mandat od četiri godine izabran je **Darko Sarić Lukendić**, koji obnaša dužnost predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća. Za zamjenika predsjednika izabran je **Petar Ezgeta**, a u mjesni odbor su izabrani: **Ivan Vojnić**, **Dragana Aradski**, **Vedran Kuntić**, **Marin Piuković** i **Antun Stantić**. Kandidat MO DSHV-a Ker za Vijeće stranke je Petar Ezgeta, a **Bela Bašić Palković** je predložen za člana Predsjedništva subotičke podružnice DSHV-a. MO DSHV-a Ker je kandidirao Draganu Aradski za Forum žena i Marina Piukovića za Predsjedništvo Mladeži DSHV-a.

Članovi MO DSHV-a Kera usvojili su program rada novog predsjednika Darka Sarića Lukendića, koji se temelji na jačanju hrvatske zajednice u Keru i većem uključivanju žena i mladeži u rad stranke.

Izborne aktivnosti u DSHV-a nastavljaju se izbornim skupštinama za MO DSHV-a Mala Bosna 14. kolovoza, MO DSHV-a Bikovo 19. kolovoza i MO DSHV-a Aleksandrovo 21. kolovoza.

Z. I.

NUNS i NDNV: SBB onemogućio pristup pojedinim kanalima

Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) i Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) zahtijevaju od uprave SBB-a da građanima objasni na osnovu kojeg akta je onemogućila gledanje kanala HRT1, HRT2 i OBN tijekom 5. kolovoza.

»Isključenje tih kanala svakako nije u skladu s Obavještenjem koje je povodom Dana žalosti prosljedilo Regulatorno tijelo za elektroničke medije, pa se može pretpostaviti da je u pitanju ili interna odluka SBB-a ili politička naredba 'odozgo'. I jedno i drugo je u potpunosti neprihvatljivo i nezakonito postupanje«, navodi se u priopćenju.

NUNS i NDNV zahtijevaju od onih koji su donijeli odluku o isključenju kanala da prestanu potcjenjivati građane Srbije, koji imaju pravo dobijati i procjenjivati informacije s raznih strana, tim prije jer ovo nije prvi put da pojedini kablovski operateri arbitrarno građanima onemogućavaju pristup pojedinim medijskim sadržajima.

NUNS i NDNV upozoravaju na opasnost da ovakav mehanizam uklanjanja kanala ubuduće posluži za cenzuriranje sadržaja koji su u suprotnosti s vladajućom politikom i upravo stoga inzistiraju da se ovaj slučaj razjasni do kraja.

Nyilas: Ostvarivanje prava samo formalno ili djelomično

Potpredsjednik Pokrajinske vlade, pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Mihály Nyilas** potpisao je ugovore s predstavnicima tijela i organizacija u AP Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica, a koji su dobili proračunska sredstva na natječaju objavljenom za 2015. godinu.

14. kolovoza 2015.

Ove godine izdvojeno je 9 i pol milijuna dinara, a sredstva su, među ostalim, namijenjena za osposobljavanje zaposlenih, izradu i postavljanje višejezičnih ploča i tiskanje višejezičnih obrazaca i javnih publikacija.

Nyilas je istaknuo kako članak 77. Ustava Republike Srbije i članak 21. Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina, pružaju pravni okvir za dugoročno rješavanje problema službene uporabe jezika i pisama nacionalnih manjina, budući da propisuju pravo pripadnika nacionalnih manjina da pod istim uvjetima kao ostali građani sudjeluju u upravljanju javnim poslovima i stupaju na javne dužnosti, kao i to da se pri zapošljavanju u državnim tijelima, javnim službama, uključujući policiju, vodi računa o nacionalnom sastavu stanovništva, odgovarajućoj zastupljenosti i o poznavanju jezika koji se govori na području tijela ili službe.

»Spomenuti članci uvjet su za potpuno ostvarivanje prava na službenu uporabu svih jezika i pisama koji su u službenoj uporabi, a ne samo formalno ili djelomično, kako je to trenutačno«, rekao je Nyilas i dodao kako bi na taj način postojao kadrovski potencijal, odnosno ljudski resursi za formiranje prevoditeljskih službi u svim jedinicama lokalne samouprave, da bi bilo omogućeno vođenje postupaka, skupštinskih zasjedanja, te omogućena komunikacija sa svim građanima, kako usmeno tako i pismeno, u punoj mjeri i na svim jezicima u službenoj uporabi.

On je zaključio kako se, u usporedbi s ranijim razdobljem, nedvojbeno mogu uočiti rezultati zalaganja ovog tajništva.

XIV. Interetno festival

U organizaciji MKC *Népkör* i Grada Subotice od 22. do 26. kolovoza će se održati XIV. Interetno festival. Nastupit će šest domaćih i devet inozemnih skupina – iz Čilea, Kolumbije, Indije, Kirgizstana,

Mađarske, Paragvaja, Rumunjske i Rusije. Na koncertima koji će se odvijati nakon plesne panorame koja počinje u 20 sati, nastupit će **Anna Csizmadia** i orkestar **Magony**, **Ági Szaloki** s orkestrom, bend **Tarhonya**, Ansambl **Ravnica**, **Réka Farkasházi** i **Tintonjúl** orkestar.

Program festivala će se odvijati na glavnom gradskom trgu koji će za vrijeme Festivala dobiti ime **Etnopolis**.

Prateće manifestacije festivala su pokazivanje starih zanata i izložbeni sajam rukotvorina, Gastro selo, Vinska ulica, Igraonica **Zlatna kapija** i Festivali klub.

BODROG FEST

Monoštorska razigrana fešta

Trudimo se predstaviti prirodu Monoštora, njegovo okruženje, kulturu, gastronomiju, nošnje, običaje, stare obrte, kaže Zdenka Mitić

U Vojvodini godišnje ima oko 1.200 različitih manifestacija koje se priređuju u većim i manjim sredinama, s dužom ili kraćom tradicijom. No, brojkom od desetak tisuća posjetitelja i značajnom medijskom pozornošću mogu se pohvaliti rijetki. Među njima su i Monoštorci i njihov *Bodrog fest*. Još jedan, 11. po redu, prošao je uz glazbu, pjesmu, stare obrte i dobar zalogaj. Jest da je sudionika na izložbenim štandovima i samih posjetitelja ove godine bilo nešto manje, ali organizatori mogu biti zadovoljni, jer je monoštorski festival i dalje za mnoge nezaobilazna destinacija početkom kolovoza. A tu nezaobilaznu destinaciju za ovih 11 godina obišlo je, jednom ili po nekoliko puta, više od 100.000 posjetitelja. Brojka na kojoj Monoštorcima mogu zavijeti.

JEDINSTVO PRIRODE, TRADICIJE I KULTURE

Uz Mjesnu zajednicu Bački Monoštor, jedan od organizatora *Bodrog festa* je Udruga građana *Podunav* iz Monoštora. »Misija naše organizacije je promidžba Monoštora kao turističke destinacije, promidžba tradicije i prirode i mislim da kroz *Bodrog fest* to dobro radimo budući da ova manifestacija traje 11 godina. To što svake godine imamo od deset do 12 tisuća posjetitelja najbolje govori kako smo uspjeli u našoj misiji. Trudimo se predstaviti prirodu Monoštora, njegovo okruženje, kulturu, gastronomiju, nošnje, običaje, stare obrte. Mislim kako je toplina koju ljudi osjete kada dođu ono što ih privlači i što bi se moglo definirati kao fenomen *Bodrog festa*«, kaže predsjednica Udruge građana

Podunav Zdenka Mitić. A cijele ove priče o *Bodrog festu* ne bi bilo da prije desetak godina nekoliko Monoštoraca okupljenih u Grupi za razvoj nije osmislilo ovaj festival. »Bilo je to vrijeme kada je Američka fondacija za razvoj – ADF provodila svoj program potpore lokalnim zajednicama. Tada je devet mjesnih zajednica, koliko ih je iz Sombora bilo u tom programu, došlo na ideju da se napravi zajedničko druženje, kako bi se pokazalo što ta sela imaju. No, *Michel Miller*, koji je bio direktor ADF-a, prihvatio je ideju, ali kao vojvođanski projekt i tako je osmišljen vojvođanski *Festival različitosti*. S obzirom da smo mi bili tvorcii te ideje, prenijeli smo je u Monoštor kako bismo pokazali što Monoštorci imaju i znaju od kulture, tradicije, starih obrta, prehrane«, kaže *Zoran Miler*, koji je u vri-

jeme pokretanja *Bodrog festa* bio tajnikom MZ Bački Monoštor. Priznaje kako je bilo mnogo skeptika i onih koji su predviđali da to neće uspjeti. »Mi smo vjerovali i znali smo kako postoje pojedinci koji mogu to iznijeti iz godine u godinu. Vjerovali smo i eto *Bodrog fest* traje. Njegova draž je u tome što je Monoštor jedna opuštena sredina i što ljude primamo otvorenog srca, draž je u pravom fišu i u paprikašu od divljači koji možete kušati samo u Monošturu«, odgovara Miller na naš upit u čemu je fenomen *Bodrog festa*.

IZ DRUGOG KUTA

Ovogodišnji *Bodrog fest* imao je nešto manje posjetitelja i manje sudionika nego ranijih godina. No, usprkos tome i ove se godine moglo u Monošturu

uživati u koncertima, nastupima kulturno-umjetničkih društava, dobrom zalagaju. Ali ima i onih koji na cijelu manifestaciju, ili točnije na to u što je ona skliznula posljednjih godina gledaju kritički. Jedan od njih je **Željko Šeremešić**, predsjednik KUD-a Hrvata *Bodrog*. »Od zamisli organizatora prvog Bodroga da to bude

Bodrog fest polako gubi svoju prepoznatljivost i osobenost Monoštoru i praktički da ga izmjestite u neko drugo selo mogli bi ga i tamo održati. Još jednom ponavljam da to nije samo do organizatora već i do financija. Jednu takvu manifestaciju praktički bi trebalo pripremati cijelu godinu, kako nam središnji događaj ne bi bila pozornica

Što je tajna Bodrog festa? To što se na jednom mjestu mogu vidjeti neki davno zaboravljeni stari obrti, uživati u živopisnoj šokačkoj nošnji, kušati najbolji riblji paprikaš, ili sve to po malo? To vam ne znaju kazati ni u samom Monoštoru.

etno festival, došlo se nadogradnje, pa je *Bodrog fest* donekle izgubio taj predznak etno festivala. Primjerice, ove godine u crkvi je priređen koncert uglavnom s ozbiljnom glazbom, a tek malim dijelom bila je zastupljena pučka glazba. Također, ove je godine završni koncert bio koncert folk pjevača. Ne mislim da su za ovo krivci isključivo organizatori već su ograničavajući faktor i financije, kao i trenutak kada organizatori sigurno znaju s koliko novca mogu računati. Još jedna primjedba je što manifestaciju vode voditelji, profesionalci ili poluprofesionalci, obučeni u klasičnu odjeću, a za ovakav festival primjerenije bi bilo da to bude netko iz našeg mjesta obućen u šokačku nošnju. Ovako, bojim se da

i to koji će poznati pjevač nastupati. Trebalo bi osmisliti popratne manifestacije koje bi definitivno trebale imati etno obilježje», smatra Šeremešić, koji kao jedan od dobrih sadržaja *Bodrog festa* ističe natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša – Bodroški kotlić, koje se održava večer uoči središnje manifestacije.

No, bez obzira na različita viđenja *Bodrog festa*, ovaj je festival postao jedna od prepoznatljivih vojvođanskih manifestacija na koju monogi rado dolaze, ali svakako da osmišljavanje nekih novih sadržaja i vraćanje tradiciji može samo pridonijeti boljoj kvaliteti.

Zlata Vasiljević

Izloženo je prepoznatljivo šokačko tkanje

TJEDAN U BAČKOJ

Novo ruho trga

Dočekali smo mi u Somboru da konačno krene rekonstrukcija najneuređenijeg dijela centra grada Trga Koste Trifkovića. Paradoksalno, ali ovo gradsko ruglo nalazi se u neposrednoj blizini kazališta i muzeja i krajnje je vrijeme bilo da se dovede u pristojno stanje. No, da konačno počinje rekonstrukcija znatiželjni Somborci doznali su iz vijesti objavljene na lokalnom internetskom portalu. Osobno me to pomalo i čudi, obzirom da je riječ o investiciji vrijednoj 60 milijuna dinara i najvećoj poslije rekonstrukcije glavne ulice. Zašto o početku tih radova nema ni riječi na lokalnom gradskom sajtu, gdje ima mjesta primjerice za informaciju o tome da su lokalni čelnici obišli radove na asfaltiranju atarskih cesta koji vrijede nekoliko milijuna dinara?

To je jedna priča za sebe, možda za neki drugi tjedni pregled. Ovoga puta hajde da se zadržimo na najavljenom rekonstrukciji, kojoj će se obradovati svaki Somborac. »Kada sam predložio da se uredi trg i napravi takozvani 'umjetnički kvart', objedinjen prostor između muzeja, kazališta, knjižnice, arhiva i Grašalkovićeve palače, nisam naišao na razumijevanje i potporu tadašnje politike. Danas, zahvaljujući dobroj suradnji s koalicijskim partnerima na čelu sa SNS-om, krećemo u projekt koji će ne samo uljepšati staru jezgru grada, nego i značajno obogatiti turističku ponudu Sombora. Trg Koste Trifkovića je samo prva faza 'umjetničkog kvarta'. Nadam se da ćemo u narednih nekoliko godina uspjeti završiti cio projekt koji između ostalog podrazumijeva i ljetnu pozornicu i kompletnu rekonstrukciju Grašalkovićeve palače«, kazao je za internet portal *SoInfo* pomoćnik gradonačelnika **Dušan Jović**, koji se za uređenje ovog trga zalagao još u vrijeme kada je kao kadar DS-a obnašao dužnost somborskog gradonačelnika. No, kada smo prije nekoliko tjedana ili sada možda već dva mjeseca s istim tim pomoćnikom gradonačelnika htjeli razgovarati o najavljenom rekonstrukciji nismo uspjeli čak ni u telefonski kontakt stupiti.

A htjeli smo pitati baš to – kad će početi uređenje Trga Koste Trifkovića i ima li u toj priči Grašalkovićeve palače. Da podsjetim Grašalkovićevu palaču podigao je jedan od grofova iz hrvatske grofovske obitelji Grašalković. Ova palača koja je nekada bila centar kolonizacije Nijemaca u Bačku godinama propada. Bila je čak i predmetom sudskog spora između grada i poduzeća koje je godinama u prostorijama palače imalo svoje sjedište. Konačno, eto bit će uređeno i ovo reprezentativno zdanje i Sombor će dobiti jedan uređen prostor kakav i dolikuje ovakvom gradu.

Z. Vasiljević

MEĐUNARODNI FESTIVAL FOLKLORA SRIJEM FOLK FEST

Brend Srijemske Mitrovice

Tijekom četiri večeri publici su se predstavili folklorni ansambli iz: Turske, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Slovenije, Rusije, Tajvana, Bugarske, Poljske, Bosne i Hercegovine, Slovačke i Srbije

Ovogodišnji Međunarodni festival folklor Srijem Folk Fest je otvoren dugim vatrometom na Žitnom trgu u gradu na Savi. Srijem Folk Fest službeno je otvorio gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Branislav Nedimović**. Nakon mimohoda sudionika ulicama grada, prve festival-ske večeri nastupio je folklorni ansambl iz Srijemske Mitrovice, a poslije ansambli iz Grčke, Turske, Makedonije, Rumunjske i Slovenije.

15 ANSAMBALA IZ 12 DRŽAVA

Interes za sudjelovanje na ovom festivalu raste iz godine u godinu, što potvrđuje i ovogodišnji broj sudionika. U skladu s 12. godinom održavanja festivala, organizator se potrudio ugostiti ansamble iz 12 država, od kojih sudionici iz nekih, poput Tajvana, po prvi put gostuju u Srbiji. Mnogobrojna publika je u ambijentu antičkog Sirmija tijekom četiri dana pratila nastupe 15 folklornih ansambala. Festival je trajao do 12. kolovoza, a tijekom četiri večeri publici su se predstavili folklorni ansambli iz: Turske, Grčke, Makedonije, Rumunjske, Slovenije, Rusije, Tajvana, Bugarske, Poljske, Bosne i Hercegovine, Slovačke i Srbije. Osim gostiju, na Srijem Folk Festu tradicionalno su nastupila domaća kulturno-umjetnička društva iz Srijemske Mitrovice: Mađarsko kulturno-umjetničko društvo Srijem, Društvo za njegovanje ukrajinske kulture

Kolomejka i folklorni ansambl Hrvatskog kulturnog centra Srijem – Hrvatski dom. Kao i svake godine, domaćin, Gradski folklorni ansambl Branko Radičević otvorio je prvu folklornu večer, a u Srijemskoj Mitrovici su gostovali i članovi KUD-a Oplenac iz Topole, ovogodišnji pobjednici emisije Šljivik i osvajači titule Čuvari narodne tradici-

dana mogla osjetiti pravo festivalsko ozračje. Zadovoljstvo što ovaj tradicionalni međunarodni festival iz godine u godinu poprima sve veće dimenzije, iskazao je i gradonačelnik Srijemske Mitrovice Branislav Nedimović: »U gradu se osjeća festivalsko ozračje na svakom koraku. Srijemska Mitrovica je grad folklor. Ljudi iz međuna-

MITROVČANI DOBRI DOMAĆINI

Prve festivalske večeri publici se predstavilo slovensko Folklorno društvo Anton Jože Štrafela iz Markovaca. Predsjednik te udruge iznio je svoje dojmove: »Naše folklorno društvo postoji 75 godina i mi smo druga najstarija skupina u Sloveniji. Prvi put smo u Srijemskoj Mitrovici, sviđa nam se ovdje i zahvaljujemo na gostoprimstvu koje smo ovdje doživjeli«, rekao je **Janez Volc**, predsjednik udruge.

Osim Slovenaca, prvi put su u glavnom gradu Srijema nastupili i Makedonci, članovi Ansambala narodnih pjesama i plesova Kočo Racin iz Skoplja: »Po prvi smo put u Srijemskoj Mitrovici, dolazimo iz Skoplja, a društvo postoji od 1946. godine. Brojimo oko 400 članova, a na Srijem Folk Fest nas je došlo tridesetak. Između ostalog publici smo se predstavili plesovima iz istočne Makedonije. Odlična je organizacija, dojmovi su pozitivni i uživali smo«, kaže **Goran Stefkovski** iz Makedonije.

je. Jedino je kulturno-umjetničko društvo iz Republike Hrvatske otkazalo nastup, dan pred dolazak na festival.

BEZ SUDIONIKA IZ HRVATSKE

Veliki interes za ovim festivalom pokazali su mnogobrojni Mitrovčani, ali i ostali građani Srijema. U gradu se već prvog

rodne organizacije CIOF, čiji je dio i Srijem folk fest, kažu kako je ovo trenutačno najveći festival folklor u Srbiji. On je brend Srijemske Mitrovice. Žao mi je što je društvo iz Hrvatske otkazalo sudjelovanje. Svaki je gost za nas na prvom mjestu i vodimo računa o njima«, rekao je gradonačelnik Nedimović. Kako je tom prilikom istaknuo **Ilija Nedić**, načelnik Gradske upra-

ve za kulturu, sport i mladež, ova je manifestacija nadrasla ne samo okvire grada, nego i čitavog Srijema i cijele Srbije: »Imamo čast da se u našem gradu održava jedan od najznačajnijih, a sigurno i jedan od najkvalitetnijih festivala u Srbiji. Ove smo godine ugostili sudionike iz 12 zemalja koji dolaze s dva različita kontinenta, a mnogobrojna publika

14. kolovoza 2015.

Na Žitnom trgu

je uživala u folklornom spektaklu u Srijemskoj Mitrovici», rekao je Ilija Nedić. Osim u Srijemskoj Mitrovici, pojedini folklorni ansambli su nastupili i u Obrenovcu i Šidu u okviru njihovih kulturnih manifestacija. Već drugog dana manifestacije sve sudionike je Gradskoj kući primio gradonačelnik Branislav Nedimović. Osim raznovrsnog i sadržajnog programa, posjetitelji su tijekom četiri dana uživali

u bogatoj ponudi gastronomskih specijaliteta, suvenira, slastica i proizvoda domaće radinosti. Organizator ove tradicionalne folklorne manifestacije je Centar za kulturu *Sirmijumart*, pokrovitelj Grad Srijemska Mitrovica, a za ovu manifestaciju je ove godine iz gradskog proračuna izdvojeno dva milijuna dinara.

S. Darabašić

14. kolovoza 2015.

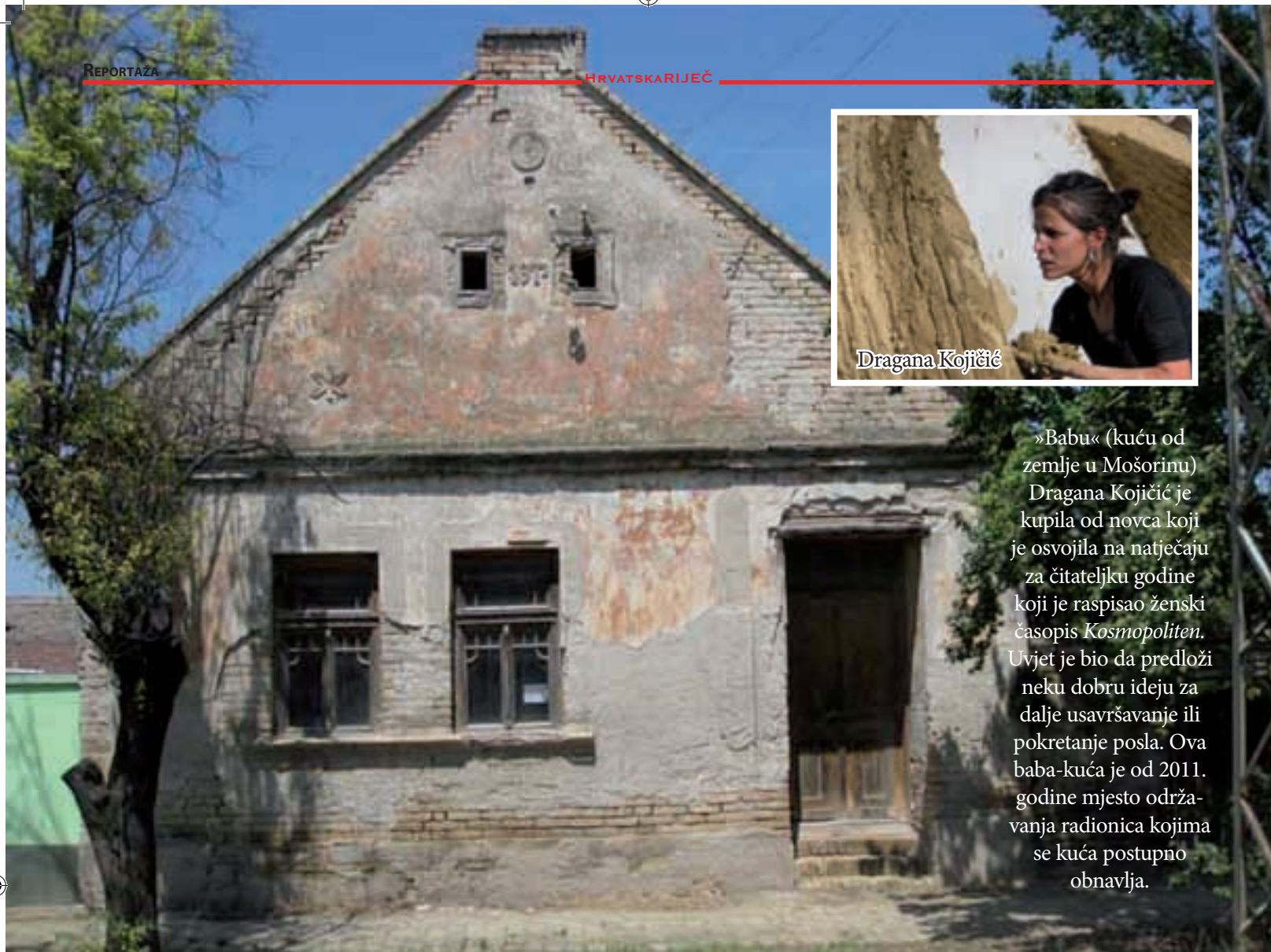
U mimohodu 15 ansambala

TJEDAN U SRIJEMU

Sankcije
za ilegalan rad

Kao i ostali građani, tako se i Srijemci proteklih dana bore s visokim temperaturama. Netko spas potraži u klimatiziranom prostoru, netko na obližnjem kupalištu, a večernja bogata kulturna događanja u skoro svim gradovima Srijema prilika su za razonodu i odmor. Da se bogat kulturni sadržaj nudi Srijemcima, nesumnjivo govori u prilog činjenica da su se proteklog tjedna održale raznolike kulturne i sportske manifestacije. Tako je primjerice u Šidu održana tradicionalna četvrta po redu *Šidska fijkakerijada*. U Srijemskoj Mitrovici otvoren je tradicionalni *Srijem folk fest*, koji je i ove godine okupio veliki broj sudionika iz svijeta. Rumljani su mogli uživati u spektaklu poznate rok skupine *Van Gog*, a i ostale općine u Srijemu su se potrudile svojim građanima omogućiti bogate kulturne sadržaje. To su lijepe vijesti iz Srijema. No, ne mogu izostaviti ni one koje su nažalost sve češća slika u Srijemu. U pitanje je sve veći broj zatvorenih prodajnih objekata u Srijemu, kako u Srijemskoj Mitrovici, tako i u Šidu. Prema informacijama koje sam dobila, Porezna uprava Republike Srbije intenzivirala je kontrolu evidentiranja prometa preko fiskalnih kasa na teritoriju cijele Srbije, pa tako i gradova u Srijemu, kao efikasan vid borbe protiv sive ekonomije. Predmet kontrola je, kako smo saznali, osim evidentiranja prometa preko fiskalnih kasa i radno pravni status radno angažiranih radnika. U periodu od 1. do 31. srpnja inspektori Porezne uprave filijale u Srijemskoj Mitrovici izvršili su ukupno 34 kontrole, od čega je u 19 kontrola konstatirana nepravilnost i poduzete su mjere iz nadležnosti Porezne uprave. Kod 18 kontroliranih obveznika konstatirana je nepravilnost i protiv njih će biti pokrenut prekršajni postupak. S tim u svezi, doneseno je 7 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti. Osim mjere zabrane obavljanja djelatnosti od 60 dana, tamo gdje se utvrdi da se promet ne evidentira na propisani način, za prekršajnu radnju se kažnjavaju obveznik i odgovorna osoba. Zapriječene kazne za neevidentiranje prometa preko fiskalne kase kreću se od 100.000 do 2.000.000 dinara za pravne osobe, odnosno 50.000 do 500.000 dinara za poduzetnike, kao i 5.000 do 50.000 dinara za odgovornu osobu u pravnoj osobi. Ovakve sankcije odrazit će se na daljnje poslovanje mnogih poduzetnika koji su trenutačno zatvoreni. Nadam da će ove mjere utjecati i na poboljšanje položaja zaposlenika čiji su uvjeti rada u nekim prodajnim objektima, kao i iznos plaća, daleko ispod svakog minimuma.

S. Darabašić

Dragana Kojičić

»Babu« (kuću od zemlje u Mošorinu) Dragana Kojičić je kupila od novca koji je osvojila na natječaju za čitateljku godine koji je raspisao ženski časopis *Kosmopoliten*. Uvjet je bio da predloži neku dobru ideju za dalje usavršavanje ili pokretanje posla. Ova baba-kuća je od 2011. godine mjesto održavanja radionica kojima se kuća postupno obnavlja.

LJETNA ŠKOLA ZEMLJANE ARHITEKTURE *mORA* 2015

Od babe – djevojka

Hrvatsko-srpska ekipa (prva četiri dana)

Ekipa broj 2

Novosadska arhitektica **Dragana Kojičić** već nekoliko godina unazad ustrajno promovira zemljanu arhitekturu kako kroz teoriju tako i praksu. U vrijeme svugdje prisutnog betona i drugih suvremenih materijala to i ne ide baš lako, no iz godine u godinu dobar glas o Centru za zemljanu arhitekturu u Mošorinu (pokraj Titela) se širi zahvaljujući upravo i ljetnim školama arhitekture pod nazivom

mORA koja je ove godine bila peta po redu.

Tijekom trajanja radionice, u kojoj je sudjelovalo 15 sudionika iz Srbije, Hrvatske i BiH, radila se obnova jedne prostorije »od poda do plafona«, upotrebom raznih tehnika. Tijekom trajanja ljetne škole u nekoliko navrata radionice su posjetili i arhitekta, umjetnici te stručnjaci i studenti drugih oblasti.

Organizatori ljetne škole zemljane arhitekture u Mošorinu

od 25. srpnja do 2. kolovoza su bili Klub finih zanata *Earth&Crafts* i *Moving* udruga, uz potporu Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i Pokrajinskog tajništva za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, a u okviru projekta *Od babe – djevojka*.

Na prethodnim radionicama radila se 2011. godine preventivna konzervacija objekta, 2012. zid od balirane slame, 2013. reciklirani

tuš i toalet i 2014. prosta peć i šporet.

»Cilj radionice je da se, kroz radionice, eksperimente i unapređenja tehnika, oformi samoodrživi Centar za zemljanu arhitekturu, kao primjer dobre prakse, a s druge strane da se što veći broj sudionika i polaznika upozna s tehnikama zemljane arhitekture i njihovom primjenom, kroz praktični rad na terenu«, kaže arhitektica Dragana Kojičić.

J. D.

Žbukanje blatom

Gradnja raznim tehnikama

Probijanje otvora i umetanje grede

Ničije dijete u hrvatskim kinima

ZAGREB – Film *Ničije dijete* **Vuka Ršumovića** iz Srbije počeo se prikazivati u hrvatskim kinima nedugo nakon što je na 62. Pulskom filmskom festivalu osvojio sve nagrade u kategoriji »Manjinske hrvatske koprodukcije«. Ršumovićev debitantski film imao je premijeru u Hrvatskoj 2014. godine na Zagreb film festivalu, na kojem je osvojio nagradu publike.

Djeca sa Štranda oduševljena klasikom

NOVI SAD – Posjetitelji Štranda su u velikom broju nazočili petoj koncertnoj večeri u okviru festivala klasične glazbe *Dunavska sonata*, koji se na gradskoj plaži održava od 10. srpnja do 28. kolovoza, piše RT Vojvodine. »Na ovom koncertu bilo je oko 20-oro mališana, koji su ili igrali, ili su sjedeli ispre pozornice i oduševljeno slušali izvođače«, rekla je **Milica Trifunov** iz organizacije festivala.

Na festivalu je dosad nastupilo više od 30 izvođača, a do kraja festivala Novosađanima će se predstaviti još toliko mladih umjetnika.

Održane Slovačke narodne svečanosti

BAČKI PETROVAC – Protekloga je vikenda u Bačkom Petrovcu održan tradicionalni godišnji festival slovačke nacionalne manjine u Republici Srbiji – Slovačke narodne svečanosti. U okviru svečanosti prorađeno je više programa: Vašar narodne umjetnosti, izložba naivne umjetnosti povodom 60-ogodišnjice Galerije naivne umjetnosti iz Kovačice, gala koncert slovačkih folklornih skupina, izložba *Biblija na putovima*, koncert komornog mješovitog zbora *Cantica Collegium Musicum* iz Slovačke, dvije kazališne predstave, natjecanje u kuhanju ovčijeg paprikaša, Susret slovačkih novinara, *Rockton* – koncert slovačkih rock bendova povodom 50-ogodišnjice rokenrola u Bačkom Petrovcu itd.

Organizatori manifestacije su bili Slovačko nacionalno vijeće, Matica slovačka u Srbiji i Općina Bački Petrovac.

Spomen-program u čast Alekse Kokića

SUBOTICA – U povodu obilježavanja 75. obljetnice smrti svećenika i pjesnika **Alekse Kokića**, u okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskom čitaonicom i župom Isusova Uskrsnuća priređuje spomen-program u ponedjeljak, 17. kolovoza. Program počinje u 17,30 sati molitvom i polaganjem cvijeća na svećeničku grobnicu na Bajskom groblju. Svečana sv. misa i prigodni program bit će u 18 sati u crkvi Isusova Uskrsnuća.

Tragovi Šokaca u Breškama

BREŠKE – Udruga *Tragovi Šokaca* iz Bača sudjeluje na Danima Velike Gospe-Župa Breške 2015. u Breškama kod Tuzle. Dani posvećeni Velikoj Gospi traju od 6. do 15. kolovoza, a udruga iz Bača predstaviti će se na smotri folklora koja je zakazana za večeras (petak, 14. kolovoza).

Z. V.

Pet godina HKPU Zora

VAJSKA – U Vajskoj će u iduću subotu 22. kolovoza biti obilježeno pet godina postojanja i rada tamošnje Hrvatske kulturno pjevačke udruge *Zora*. U okviru proslave bit će priređeno i nekoliko drugih programa: stručni skup na temu *Život i djelo Josipa Benaka iz Bođana*, promocija knjige **Josipa Dumendžića Meštra** iz Bođana, te likovna kolonija *Vajska 2015*.

Program proslave će biti održan u Vatrogasnom domu u Vajskoj, s početkom u 19 sati.

Poziv za sudjelovanje u Etno kampu Hrvatske čitaonice

SUBOTICA – Volite li glumiti, recitirati ili plesati? Volite li pjevati, kuhati ili izrađivati razne predmete? Volite li se družiti, svirati i igrati se? Onda je Etno kamp Hrvatske čitaonice pravo mjesto za Vas. VIII. Etno kamp Hrvatske čitaonice za učenike osnovnoškolske dobi bit će održan posljednje sedmice kolovoza, od 24. do 28. kolovoza 2015. godine. Prijave se primaju do 20. kolovoza na telefon 069 101 70 90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com.

Kao i prijašnjih godina planiran je jednodnevni izlet te rad s djecom u brojnim radionicama (dramska, recitatorska, glazbeno – folklorna, kreativno – manualna...) koje će realizirati obučeni radioničari u po podnevnim satima. Posljednjeg, petog dana djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na kojoj će pokazati što su naučila u kampu. Cijena petodnevnog boravka u kampu je 1.000 dinara.

Natječaj za novi logo subotičke knjižnice

SUBOTICA – U okviru programa obilježavanja 125 godina od osnutka Gradske knjižnice Subotica, raspisan je natječaj za izradu novog vizualnog identiteta – logoa najstarije ustanove kulture u tom gradu. Kako je predviđeno, novi logo bi u svom rješenju trebao sadržavati Telcsove atlase koji na prepoznatljiv način obilježavaju građevinu koju je projektirao **Ferenc Raichle** i u kojoj je danas smještena knjižnica. Pravo sudjelovanja na natječaj imaju dizajneri i grafičari. Za najbolje idejno rješenje predviđena je nagrada od 50.000 dinara. U povjerenstvu koje će odlučiti o najboljem grafičkom rješenju novog vizualnog identiteta Gradske knjižnice Subotica nalaze se istaknuti grafičari **Gábor Szilágyi**, profesor **Aleksandar Botić** i **László Kapitány**. Natječaj je otvoren do 5. rujna 2015. godine.

Detalje natječaja pročitajte na mrežnoj stranici subotičke knjižnice www.subiblioteka.rs.

UMBERTO ECO PORUČIO NA MEĐUNARODNOJ KONFERENCIJI U MILANU

Spas u znanju o drugim kulturama

Talijanski pisac **Umberto Eco** poručio je da znanje o drugim kulturama predstavlja spas za današnji globalizirani svijet i da je kulturna razmjena stoga važan element opće sigurnosti. Kao ključni govornik na međunarodnoj konferenciji ministara kulture iz više od 80 zemalja, održanoj u

Podsećajući na povijesne događaje koji su od početka 20. stoljeća do danas sprečavali dijalog i kulturnu razmjenu, Eco je rekao da upravo zbog toga – u svijetu u kojem dominiraju vojni konflikti – širenje kulture i međusobnog razumijevanja i uvažavanja kulturnih dobara različitih zemalja može biti element

okviru Svjetske izložbe Expo u Milanu, Eco je istaknuo kako živimo u svijetu u kojem različite kulture ne mogu više ignorirati jedna drugu, već moraju živjeti u stalnom kontaktu.

»Napredak u prometu i turizmu, a dodao bih i imigraciju, omogućavaju ljudima da otkriju ljepote dotad nepoznatih kultura«, rekao je Eco na konferenciji *Kultura kao instrument dijaloga*, koja je nedavno okupila ministre kulture iz cijelog svijeta, kao i dužnosnike međunarodnih organizacija, a bila je posvećena pitanjima zaštite kulturne baštine od prirodnih katastrofa, ali i od destrukcije terorističkih skupina.

Kulturna razmjena, kako je istaknuo Eco, ne može eliminirati rasizam i ksenofobiju, niti znanje o drugim kulturama može ukinuti nepovjerenje prema drugima, ali omogućava da shvatimo kako interkulturalno razumijevanje može pridonijeti nadvladavanju konflikata, smanjenju nedostatka razumijevanja i izgradnji nove vrste bratstva među ljudima.

sigurnosti na planetu koji će možda biti još više globaliziran.

Iako kulturni kontakti, kako je rekao, ne mogu spasiti djecu koja umiru od gladi u Africi, Eco je rekao da ne treba zaboraviti kako je upravo kultura stimulirala mnoge volontere da ponude svoje usluge i pomoć ljudima u zemljama s velikim problemima, u kojima su kroz upoznavanje različitih kultura dodatno mogli potvrditi da su svi ljudi isti.

Odbacujući kao neosnovanu izjavu nekadašnjeg talijanskog ministra **Tremontija** da se »kultura ne može jesti«, Eco je rekao da kultura i kulturna baština danas predstavljaju izvor ekonomskog napretka za mnoge gradove i zemlje u svijetu, iako ih ne treba mjeriti samo ekonomskim kategorijama.

Eco je ministrima kulture na konferenciji u Milanu poručio i da su akteri procesa izgradnje međusobnog razumijevanja među ljudima i da, čak i kada promoviraju kulturnu baštinu svojih zemalja, rade zapravo za dobro svih.

(Seecult.org)

KULTURAMA

Zahvala Bogu i pohvala čovjeku

O Dužijanci je zadnjih nekoliko godina mnogo pisano pogotovo u vrijeme proslave njezine stote obljetnice (2011.). Dužijanca je fenomen u kulturnoj baštini bunjevačkih Hrvata i ona se ne može jednostavno iscrpiti pisanjem ili pukim predstavljanjem. Ona blista, ona osvaja. Tajna Dužijance i njenog trajanja je upravo u suptilnosti i sublimiranju duhovnog i stvaralačkog izraza kojega je iznjedrio narodni genij bunjevačkih Hrvata. Ona je religijska, duhovna, etnološka, kulturna, običajna baština duboko urezana u brazde života jednoga naroda.

Projekt subotičke Dužijance sadrži preko dvadeset manifestacija. Ovogodišnja središnja proslava Dužijance 2015. je upravo održana ovih dana u Subotici, jasno, sa svečanom misom zahvalnicom. Crkva je čitavo stoljeće držala stupove Dužijance, a drži ih i danas i zato Crkvi i svećenicima Subotičke biskupije dajemo javno priznanje na provedbi inkulturacije pola stoljeća prije nego je ona institucionalizirana u Crkvi od strane Svete Stolice (1963.). Ostale manifestacije koje se događaju prije ili poslije središnje svetkovine, pokazuju svu veličinu duha ljudi s ovih prostora, kao i sposobnost nositelja organizacije da izraze te brojne komplementarne i prateće sadržaje u jednu ideju, jednu misao vodilju. Dužijanca je sačuvala iznimne običaje kao što su Takmičenje risara, Skupština risara, Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka, Blagoslov žita na Markovo i dr.; iznjedrila nebrojene nastupe tamburaša i folklornih ansambala iz okolice, cijele Srbije i inozemstva. Očuvala je ljubav mladih prema blagu narodnog plesa, a osobito prema ponosu pri nošenju narodne nošnje.

U vrijeme Dužijance, na gradskoj javnoj sceni, na najbolji način povezuje se seosko-salašarsko s gradskim, preplicu se tradicijsko i suvremeno, svjetovno i duhovno. Dužijanca ima i veliki odgojni i poučni značaj. Veliki broj mladih uključen je u život Dužijance u njene manifestacije koje su trajno obilježene svim tradicijskim, kulturnim i kulturološkim vrijednostima koje promiče. To bi svakako mogao biti poticaj da se pišu i nova glazbena, glazbeno-scenska ili književna djela koja bi obogaćivala Dužijancu i u drugim žanrovima ili drugim umjetničkim područjima.

Dužijanca je manifestacija koja je i živi etnološki, ali i tehnički muzej. Ona je i knjižnica, ali i otvorena koncertna dvorana. Ona je zabava, ali i škola. Ona je kulturološka, ali i kulturna. Ona je zahvala Bogu, ali i pohvala čovjeku.

Lazo Vojnić Hajduk

BRANKO IŠTVANČIĆ, FILMSKI REDATELJ

Hrvatskim filmom vladaju klanovi

Sviličić, Matanić i Grlić, baš poput Kusturice, Bjelogrića ili Bajića dobivaju sredstva »na ziher«, dok se mi ostali stalno moramo dokazivati

Razgovarao: Zlatko Romić

Svoj prvi dugometražni igrani film za odrasle *Most na kraju svijeta* zagrebački redatelj **Branko Ištvančić** posvetio je svom prvom učitelju filma, još dok je pohađao Osnovnu školu *Matija Gubec* u Tavankutu, **Zoltánu Siflisu**. Kako to nerijetko biva, učenik je već odavno postao kolega svom subotičkom nastavniku, također poznatom autoru brojnih dokumentarnih filmova. U međuvremenu Ištvančić je krenuo svojim putem: od *Berbera na biciklu* i još uvijek nemontiranog dokumentarca *Didi i Modri*, preko sjajnog kratkometražnog *Rastanka*, i više nego zapaženih *Plašitelja kormorana*, *Željeznicu guta već daljina* i *Bunarmana*, pa do dobitnika brojnih nagrada *Od zrna do slike*, dječjeg *Duh u močvari* i posljednjeg *Mosta na kraju svijeta*. Sve u svemu, za 22 filma – koliko ih je napravio od 1983. do danas – Ištvančić je dobio tridesetak nagrada, priznanja i pohvala na brojnim festivalima u Hrvatskoj i svijetu. Ipak, zanimljivo je reći da je Ištvančić za svoj posljednji film – u kom se, prije svega, bavi unutarnjim preispitivanjem savjesti – nagrade već osvojio u SAD-u (Houston) i Italiji (Ischia) dok je na prošlogodišnjem Festivalu u Puli jedina satisfakcija bila fantastičan prijem kod publike, dok je na Festivalu europskog filma na Paliću uvršten tek u program *Paralele i sudari* i to izvan natjecateljske konkurencije. Razgovor s Ištvančićem počinjemo upravo pitanjem o različitom senzibilitetu europske i svjetske publike u odnosu na takozvani domaći teren.

»Zgodno je pitanje kako jedan film s ovih prostora može gledati gledatelj koji poznaje ove proble-

me u odnosu na ljude koji žive u zapadnom svijetu i koji možda ne razumiju dovoljno mentalitet ljudi s ovih prostora. Cilj svakoga filma je da dohvati neku vrstu univerzalnosti, odnosno da ga svaki gledatelj shvati. Čini mi se kao i da je pisac **Josip Mlakić** o svom romanu 'Čuvari mostova', na temelju kog je i nastao film, razmišljao kao o filmskoj priči. Roman, naime, govori, o vlastitom preispitivanju, što bi trebalo potaknuti čitatelja ili gledatelja na 'unutarnji dijalog sa sobom'. Svrha filma nije samo zabava nego i da potakne gledatelja na razmišljanje. U tom smislu, i svaki član žirija je, prije svega, gledatelj, jer i on na koncu mora donijeti određeni zaključak. Ali, kako to često biva, i sami ljudi u žiriju nerijetko tamo bivaju uvršteni na temelju običnih agitiranja, odnosno lobiranja. Meni je, recimo, nenormalna situacija da je sve oko filma važnije od onoga o čemu on govori i čime se bavi. Mislim da sam pričom o razumijevanju običnog gledatelja i čestim igrama oko filma u kojima su članovi žirija najobičnije žrtve kompromisa dao odgovor na Vaše pitanje o različitom prijetu 'Mosta na kraju svijeta' u svijetu i kod nas.«

Kao i svi ranije, i Vaš posljednji film obiluje poetikom i simbolikom. Koliko se ovakvim pristupom, kao »doprinosom umjetnosti«, može obogatiti i sama »dokumentaristika stvarnosti«?

Jako mi je bitno da u filmu ne prikazujem samo realne stvari, iako su mi mnogi rekli kako je *Most na kraju svijeta* upravo »jako realan«. Mislim da je to stoga, jer im je film uvjerljiv. Nije tu stvar u autentičnosti likova i

prostora nego u autentičnosti pričanja priče. Ipak, važnijim od uvjerljivosti i autentičnosti čini mi se pitanje kako priču nadgraditi. Odgovor na to je autorstvo i nadarenost i iza njega ne stoji samo priča o uspjehu nego trebate li se ili ne baviti ovim poslom.

Film je dobio odgovarajuću potporu državnih, odnosno strukovnih tijela. Ipak, u kakvom je ozračju rađen?

Mi smo dobili sredstva kao i drugi filmovi koji se rade na profesionalni način. Međutim, doživjeli smo i jako puno odma-ganja, jer nismo dio main-streama i interesnih skupina nego radimo svoj posao. Drugim riječima, nismo u sustavu lobiranja, jer smo sami formirali svoju producersku kuću *Artizana*. Takav pristup zastupa i **Krsto Papić** riječima kako bi svaki redatelj ujedno trebao biti i producent, jer onda najbolje pazi na svaku utrošenu kunu. Na žalost, upravo zbog ovoga ja se mnogo više bavim producerskim poslom dok mi za kreativnost ostaje mnogo manje vremena. I upravo zbog toga što 'nismo ničiji' uvidio sam da i najveći europski festivali funkcioniraju po načelu lobija kojima je, kako sam već rekao, sve bitnije od samog filma. To se prije svega odnosi na Veneciju i Cannes, a donekle i na Berlin i Karlove Vari. U cijeloj toj priči na koncu stoji autor, a to znači da je on najmanje bitan. A trebalo bi biti obratno.

Je li *Zvizdan* Dalibora Matanića, koji je nagrađen u Cannesu, također stvar lobiranja?

Mislim da jeste i da je to lažna vrijednost. To za hrvatsku kinematografiju jeste veliki uspjeh, ali mnogi ljudi ne znaju da taj film

ne vrijedi ulaska u selekciju. Ne želim biti lažno skroman i stoga ću reći da naš film govori o puno vrednijim i dubljim stvarima u odnosu na *Zvizdana*. U našem filmu angažirana je brojna glumačka ekipa iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine; angažirana je i brojna ekipa iza filma i u njega je uložen veliki napor. Zbog toga mi je nevjerovatno da se takav film podcjenjuje u odnosu na ono što niti toliko vrijedi niti je uloženo toliko napora. Drugim riječima, imao sam i imam ogroman napor napraviti nešto u odnosu na **Ognjena Sviličića**, **Dalibora Matanića** ili **Rajka Grlića**. Tu i jeste dijelom odgovor i na prethodno pitanje: mi jesmo imali odgovarajuću financijsku i logističku potporu prije snimanja filma, ali je ona izostala nakon njegova završetka. Mi, dakle, nismo imali afirmaciju u smislu njegove distribucije iako je sjajno primljen od onih koji su ga gledali.

Može li se među autorima koj ste spomenuli napraviti paralela s ovdašnjim »državnim redateljima«, poput Kusturice, Bjelogrića ili Bajića?

To je ista stvar i ja to nazivam ziheraštvom. To je nevjerovatno: kad se netko od njih pojavi, na ziher dobija film. Ispada da su oni ti koji sve najbolje znaju, a svi

mi ostali nemamo pojma o filmu. Zbog toga je njihovo financiranje, naravno, neupitno dok se svi mi ostali stalno moramo dokazivati.

Znači li to da se u takvoj situaciji ustanovljeni sustav financiranja nalazi na margini?

Mislim da da.

Koliki je godišnji iznos sredstava za financiranje filmske produkcije i koliko se filмова snimi?

Hrvatski audiovizualni centar godišnje raspolaže s deset milijuna eura iz čega se financira najmanje četiri do pet igranih filmova, plus desetak dokumentarnih, animiranih, kratkih igranih i drugih filmova; filmskih festivala, komplementarnih djelatnosti u smislu izdavštva itd. To nije mali novac i u tom smislu Hrvatski audiovizualni centar jako puno toga financira i u njemu se puno toga dobroga formiralo. Međutim, Hrvatski audiovizualni centar ima jako lošeg ravnatelja, a to je **Hervoja Hribar**, koji je formirao interesne skupine, klanove, i koji, na žalost, utječe na to kome će se i kako dodjeljivati sredstva. Na to su i mnogi moji kolege ukazivali, ali se ništa nije dogodilo. Meni je, recimo, nevjerovatno da samo jedna producerska kuća na natječaju od ukupno 21 milijuna kuna dobije 11 milijuna, i to u svakoj kate-

goriji! Dakle, ne samo u igranom, nego i u dokumentarnom, kratkom, animiranom... čak i u eksperimentalnom.

Jeste li iz razloga o kojima govorite s Irenom Škorić osnovali Artizanu?

Mi smo *Artizanu* osnovali još prije, ali je suština ista. Svoju, prvo udruhu, a zatim produkcijsku kuću osnovali smo stoga što smo bili nezadovoljni producentima. Većina producenata je, naime, takva da s redateljima aplicira na sredstva iz fonda, jer im je on bitan zbog novca. Novac se, naravno, dobija na ime priče, scenarija i redatelja, koji, nakon dobivanja sredstava, ta ista sredstva od producenta dobija na kapaljku. Redatelj je na taj način rob vlastitih odobrenih sredstava. Međutim, nakon formiranja 'Artizane', događa se ista stvar: nama ne daju sredstva, jer su shvatili da mi radimo ono o čemu sam već pričao: pazimo na svaku utrošenu kunu. Stoga nam se i ne odobravaju veliki projekti nego samo sitniji.

Znači li to da ostali rasipaju dobiveni novac?

Teško je reći da se novci rasipaju, ali se daju onima koji su podobni.

U kolikoj je to mjeri vezano za politiku?

To je teško izričito reći, jer je jako perfidno urađeno. Cijeli

Zakon o audiovizualnim djelatnostima bi trebalo mijenjati. Nevjerovatno je, primjerice, da u Zakonu imate stavku o sukobu interesa, a da vam pri tome neki mogu sjediti u Vijeću Hrvatskog audiovizualnog centra i sami sebi dodjeljivati sredstva. Kada smo na Upravnom odboru Hrvatskih filmskih redatelja Irena Škorić i ja na to ukazivali, onda smo ispali uzurpatori i loši kolege. U cijeloj toj priči Hribar ima potporu kolega koje je kupio, a čak i oni koji nas podržavaju zavukli su se u svoje kućice i šute, jer se plaše da, ukoliko nas podrže, ni sami više neće dobiti sredstva, kao i od toga da se ne zamjere »velikom gazdi hrvatskog filma«, a to je Hrvoja Hribar.

Vaš film za djecu na dva festivala u Italiji dobitnik je nagrada i za najbolju režiju i za najbolji film. Ipak, od njegova završetka prošlo je devet godina. Zašto se niste dalje nastavili baviti ovim žanrom, napose u situaciji kada se u Hrvatskoj i inače rijetko snimaju dječji filmovi?

Ne daju mi raditi sljedeći dječji film! Zašto? Pa zbog toga što sam postigao uspjeh s *Duhom u močvari*. I danas mi je nakon projekcija teško odgovoriti klicima zašto ne pravim nastavak ovog filma ili zašto ne pravim dječje serije. To je i lijepo i tužno. Lijepo je stoga što i sada kod djece nailazi na fantastičan prijem, a tužno što se djecom na filmu nitko ne bavi.

Zaposleni ste na Hrvatskoj televiziji. Radite li nešto da se na tom planu počne raditi?

Kada god tako nešto predložim, naiđem na ignoriranje, i to od tri glavna programa koja bi se time trebala baviti: dokumentarnog, dramskog i dječjeg. Umjesto toga, stavljali su me da radim nekakve bezvezne emisije. Nevjerovatno je da sam zaposlen i plaćen da radim apsurdne stvari. Nevjerovatno!

Kao autor dokumentarnih filmova nesporno ste se dokazali, a kao redatelj dva igrana filma, kako kažete, naišli ste na dobar prijem publike. Na kom

daljnjem putu vidite sebe kao redatelja?

Teško mi je na taj način razmišljati o svojoj budućnosti. Često mi se *stežca* zbog toga, jer znam da sam napravio puno toga, napose u dokumentarnim filmovima. Ali... kad vidim da danas imam 50 godina, a iza mene su tek dva igrana filma, a trebao bih ih imati najmanje 10, onda me uhvati tjeskoba. Znam da imam volje i sposobnosti, ali ne i mogućnosti, jer nemam potporu. Nevjerovatno mi je da me čak niti Hrvatska televizija ne koristi za tako nešto.

Vrlo ste vezani za svoj rodni Tavankut. Hoće li Vaš zavičaj biti jedna od tema Vaših budućih filmova?

Odavno imam želju snimiti igrani film o svom zavičaju. Međutim, pravo je pitanje kako to ispričati? Dok sam bio mlađi, razmišljao sam o tome u romantičnim kategorijama. Međutim, kasnije sam shvatio da je potrebno napraviti jaku priču koju bi opet svatko razumio, a da opet bude prepoznatljiva za ovaj kraj. Ideju, čak i za naslov *Kako sam se ubio*, mi je dala Irena. Riječ je, naravno, o samoubojstvima, toliko karakterističnim za ove krajeve. Međutim, toj ideji nedostaje i jaka dramaturška priča koja bi, po mom osobnom senzibilitetu, trebala biti tragikomična. To znači da tražim pravog scenaristu za ovaj film i nadam se da ću ga i imati, jer poznajem neke ljude ovdje koji dobro razumiju i tematiku i ideju o kojoj govorim. Nadam se da ću to uraditi u sljedećih nekoliko godina. Također, kao jedan od budućih urednika programa kulture po novoj sistematizaciji Hrvatske televizije želio bih raditi serijale o znamenitim vojvođanskim Hrvatima, a jedan od njih svakako je **Balint Vujkov**. Za mene je on brend kulture vojvođanskih Hrvata, ali je pitanje koliko će na Hrvatskoj televiziji za to imati sluha. Da ne slutim na zlo, ali indikativno za ovaj dio priče je da me nitko na Hrvatskoj televiziji nikada nije pitao što bih ja mogao *ponuditi* iz zavičaja. A, bar kada je kultura u pitanju, ima se toliko toga prikazati.

(www.maglocistac.rs)

O HIGIJENSKIM NAVIKAMA BUNJEVAČKIH HRVATA NA PRIJELAZU XIX. U XX. STOLJEĆE (8.)

Odjeća žene – čimbenik ljepote ili statusni simbol

Duge široke suknje, *lemeši* s naglašenim strukom i marame, odjevni su predmeti koji Bunjevke čine prepoznatljivima u odnosu na druge žene, te predstavljaju neiscrpan izvor inspiracije i suvremenim modnim kreatorkama bunjevačkog podrijetla (**Marija Šabić, Marija Jaramazović, Kristina Ivanković** i dr.)

Izgled odjeće djelomice su prilagođavale aktualnim modnim trendovima, što se najviše odnosi na izgled *lemeša* (o čemu će svjedočiti kazivačica iz Subotice, rođena 1940. godine), ali je većina do Drugog svjetskog rata ostala vjerna tradicionalnom, prepoznatljivom stilu odijevanja.

PRAVILA U ODIJEVANJU

Kod odijevanja Bunjevaka postojala su pravila u ovisnosti o statusu žene (djevojka, udana žena ili starija žena), te prigode u kojoj se trebala pojaviti. Odjeća se razlikovala po vrsti materijala, tako se kod kuće oblačilo ruvo od jeftinijih materijala, u crkvu *sefiri*, a za svečane prigode svile i *svilice*. Koliko je važna bila kupovina različitih vrsta tkanine svjedoče i oglasi za prodaju tekstila, koji se pojavljuju već od najranijih brojeva tjednih gradskih novina (prvi dostupan broj je iz 1893. godine). O raznovrsnosti robe svjedoče i sljedeća kazivanja:

»Kada su momak ili djevojka kod kuće, oni moraju imati 'prvo postanarsko ruvo' – za prljave poslove, tri četiri vrste ruva za različite prilike – ako ideš u dućan, ako ideš gledati svatove, ako te pozovu na zabavu, za jesen, proljeće itd. Za god (godovi su veći sveci, a tim danima su se mladi iz pustara okupljali u varoši na

Odjeća se prilagođava aktualnim modnim trendovima

zajednički provod kako bi se upoznali) se svečano opravljalo. To je bila prilika da se djevojka pokaže.« (kazivač iz Đurđina, Subotica).

»Bilo je nekoliko vrsta oblačenja. Oblačenje za crkvu, oblačenje za kolo (kada se popodne ide negdje na salaš ili na zabavu u organizaciji neke udruge). Kada se išlo u crkvu na večernje – išlo se u *sefirima*. Bili su na različite 'minte' (uzorci). Ako se išlo na korzo, to je bio 'treći padež', morala je biti *svila*. Na velike svece oblačile su

svilu sa *svilenim* maramama, a nosile su tašku i rukavice. Nakon mise se tada išlo u šetnju na korzo. Onaj ko je držo do sebe morao je za god imati novu *svilu*.« (kazivačica iz Verušića, Subotica).

»Imale su *žoržete*, *svilice* (*svila* malo mekša od prave) i *svilu* u kojoj se išlo samo na god. *Lionska svila* bila je skupa, a nije bilo jedno dite, nego nekoliko *kćeri*. Neka imanja su propala zbog kupovine *svile*.« (kazivač iz Verušića, Subotica).

SVILENE TKANINE

Iz navoda kazivača jasno je da su Bunjevke strogo vodile računa o svom odijevanju. Postojala je kućna odjeća, od jeftinog materijala, jednostavna za održavanje. U kućnoj, zaprljanoj odjeći žena nije išla u selo. Ako je prigoda bila važnija, tako je roba na ženi bila od finijeg materijala. Procjenjuje se da običaj kupnje *lionske* svile datira iz druge polovice 19. stoljeća. Da popularnost svilenih tkanina kod Bunjevaca datira iz vremena druge polovice 19. stoljeća, dokazuje i tekst iz *Subotičke Danice* iz 1896. godine, a koji govori o tome da su žene kupujući gotove svilene tkanine, zapostavile samostalno tkanje tekstila i zanemarile nošnju koju su do tada nosile. U članku se precizno navodi cijena pojedinih dijelova odjeće, te da su bogate djevojke imale čak i do sedam skupocjenih kompleta *ruva*. Obitelji su *svilu* naručivale iz tvornice ili su je kupovale od trgovaca tekstilom. Koliko je ona bila skupa svjedoči izreka iz tog vremena: »*Svila* u kuću, *jaram* na tavan.« To bi otprilike značilo da je jedna oprava (*suknja*, *lemeš* – *košulja*, i *keceljac*) koštala kao par volova, a kazivač iz Đurđina (Subotica) slikovito objašnjava koliko je to iznosilo, govoreći da je jedan vol stajao kao deset drugih goveda. Na opravu od *svile* gledalo se kao na kapital, a *svila* se šila samo neudanim djevojkama. Koliko se na *svilu* pazilo, govori činjenica da djevojka kada bi je obukla nije smjela sjesti, da je ne ošteti. Zahvaljujući takvoj brizi i danas imamo prigodu diviti se ljepoti ženskih oprava od *svile*.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Razlika između regionalne samouprave i centralizma

Poslije »događanja naroda« u autonomnim pokrajinama Republike Srbije početkom 1990. godine, ostvario se »višedecenijski san« određenih krugova srpske političke elite, naime »neutemeljeno rascijepljena Srbija iz tri dijela, ponovno je postala cijela«. Pokrajine su, umjesto ustava (što ih je »činilo državom u državi« po tvrdnji »elitnih srpskih pravnik«), dobile svoje »statute«, kako to pripada nižim organizacijskim formama jedne centralno uređene države. Po nekim teorijama, jačanje centralne uloge države je potrebno u slučaju rata, bilo obrambenog bilo agresivnog, i tu se trebamo zaustaviti budući je osnovni cilj ovog feltona pisati o regionalizaciji kao europskom modelu uređenja države, te nećemo analizirati povijesne događaje od 1990-ih godina do danas. Umjesto toga pozivam poštovane čitatelje na jedno putovanje vlakom od »kapije Srbije«, tj. od Subotice do »srca Republike«, znači do Beograda, kako bi se vlastitim očima uvjerali koje je »dobro« pokrajini donijela centralizacija. Željeznica je dobar primjer za razmatranje, jer su se na nju »naslanjale« i industrijske zone pojedinih gradova. Nekad je ovo putovanje trajalo dva i pol sata.

OD SUBOTICE DO NOVOG SADA PUŽEVOM BRZINOM

Ujutro, u šest sati, kao u doba dobrih starih vremena, kompozicija od dva »relativno suvremena« vagona »poslovnog vlaka« polako će se iskotrljati s kolodvora i putnik će imati vremena razgledati krajolik s lijeve i desne

Prva na našim prostorima, belgijska lokomotiva Cockerill iz 1846.

strane tračnica. Prvo ćemo prolaziti kroz »nekad značajni teretni kolodvor«, kroz kojeg je prolazilo 25 posto izvoza nekadašnje SFRJ. Tračnice su obrasle korovom, na njima godinama stoje neki, iz pogona izbačeni, teretni vagoni. Laganom vožnjom stižemo do početka »industrijske zone« i s desne strane vidimo nekad moćnu, tada najsuvremeniju konditorsku tvornicu SFRJ *Pionir*, koja doduše radi, ali centrala joj je preseljena u Beograd, gdje je sada i najjači pogon ove vrste proizvoda (ostvario se plan poratnih planera da proizvodnju čokolade i bombona treba razvijati u velikim potrošačkim središtima). Vlak klizi po tračnicama i s lijeve strane vidimo hale, nekad moćne mjesne industrije 29. novembar (bila je među pedeset najuspješnijih tvornica u SFRJ), koja praktički ne radi, zatim dolazi tvornica vagona *Bratstvo*, koja životari. S desne strane vidimo pogone *Subotičke mljekare* i u pozadini silose propale mlinsko-pecharske industrije *Fidelinka* i pogone likvidirane moćne građevinske tvrtke *Integral*. Grad Suboticu napuštamo s pogledom

na veliku, neuređenu hrpu smeća na smetlištu. Za oko sat vremena stižemo do Bačke Topole – s desne strane vidimo ostatke tvornice montažnih elemenata GP 1. maj i ostatke započetog silosa. Vlak se ne žuri, a ni ne može zbog propalih tračnica, samo mu je ime »poslovni«. Ipak, stiže do razrušene željezničke postaje Mali Idoš. Potom prolazimo pokraj polurazrušene postaje Lovćenac, i gle čuda, vlak nešto ubrzava i uskoro se naziru silosi u Vrbasu. Prolazimo preko najzaagađenijeg dijela kanala DTD (koji ne može služiti ni za zalijevanje, ni za plovidbu) i pokraj tvornice ulja *Vital* stižemo do vrbaškog kolodvora. Poslije kratke stanke, nastavljamo prema Novom Sadu. Prolazimo pokraj ostataka nekadašnje »novosadske industrijske zone« i konačno nakon »lagane vožnje«, poslije dva i pol sata stižemo do upravnog središta Vojvodine.

»BRZOM PRUGOM« DO GLAVNOG GRADA

Kompozicija polako kreće s kolodvora, ne smije se mnogo

zahuktati, jer uskoro prelazimo Dunav, preko jednog na brzinu 1999. godine »skepanog« mosta. Cijeli most škripi, »stenje«, kao da će se odmah raspasti. S desne strane je privremeno zatvoreno gradilište tzv. *Željezovog mosta*, središnji pylon u rijeci još nije ni izgrađen, te se ni most ne može završiti. Navodno ima nekih finansijskih teškoća odnosno »nesporazuma« oko financiranja između pokrajine (DS) i gradske vlasti (SNS). Vlak ide nešto brže i nakon prolaska kroz tunel *Beška* stižemo na blago valovitu srijemsku ravnicu. Poslije Indije nailazimo na otvoreno gradilište pompozno otvorenih »brzih pruga Srbije« u dužini od oko 2 kilometra. Na postaji Stara Pazova vidi se nešto življa – građevinska aktivnost. A od Batajnice tračnice su udvojene i možete se susresti i s kompozicijom *Beovoza*. Naš »poslovni vlak« sada već »juri« priličnom brzinom, da bi pred prelazak rijeke Save opet jako usporio. Savu prelazimo starim željezničkim mostom brzinom 5 km/na sat, most još jače škripi, »stenje« više nego novosadski, čovjek ima osjećaj da će zakivci svakog trenutka ispasti i da će se most srušiti u Savu. Istom brzinom prolazimo kroz totalno devastirani prostor željezničkog kolodvora – ovdje će uskoro niknuti suvremeni »Beograd na vodi«. Ovo »magično, misteriozno putovanje« trajalo je nešto duže od četiri sata (180 km/4 h), prosječnom brzinom od oko 45 km na sat. (Brzina prve lokomotive *Rocket* 1830. godine bila je limitirana na 47 km/sat) Eto rezultata 25 godina centralizacije. (Putovanje obavljeno 16. svibnja ove godine).

Proštenje u Lemešu

Sveta misa povodom malog proštenja u Lemešu na Kalvariji u Skapeli Blažene Djevice Marije posrednice milosti, prikazana je u subotu 8. kolovoza. Bilo je ovo šesto obnovljeno proštenje u godini, točnije u mjesecu kada se obilježava sedamdeseta obljetnica smrti vlč. **Baltazara Bolte Agatića**, idejnog tvorca i graditelja sadašnje lemeške Kalvarije, koja će opet biti posebno i dostojno obilježena krajem kolovoza.

Dvojezičnu euharistiju predvodio je bajmočki župnik vlč. **Zsolt Bende**, uz bereškog župnika don **Davora Kovačevića** i mjesnog župnika Antala Egedija.

Za ovu su prigodu vjernicima podijeljene sličice s motivom glavnog oltara i molitvom na poledini, po uzoru na izvornu molitvenu razglednicu koja je prvi put tiskana za vrijeme vlč. **Karla Lantosa**, a pronađena je prije nekoliko tjedana. Grafičku obradu i tehničku potporu u izradi nove oslanjajući se na staru sličicu pružio je **Ivan Horvat**, a tiskana je o trošku **Nikole Knezija**.

Tijekom godine križevi na ravnom krovu Kalvarije su premazani i zaštićeni radom **Istvana Horvátha**, čime je spriječeno njihovo daljnje propadanje i izvršena priprema za postavljanje korpusa, budući da su trenutačno i već duže vrijeme bez njih. **Mária Beck Dekker**, korijenima vezana za Lemeš a nastanjena u Budimpešti, unuka obitelji **Dekker** koja je podigla glavni oltar, novčano je darovala kapelu prigodom posljednjeg posjeta, pa je time restauracija oltara i obiteljskog grba privedena kraju tijekom srpnja. Uz navedeno, obitelj **Stevana Stanišića**, vlasnika istoimenog ateljea vitraža iz Sombora, darovala je kapelu za Uskrs parom vitraža za oltarske prozore. Obitelj **Klinovszki, Péter i Ágnes**, čuvari svetišta, vode iznimnu brigu o kapeli tijekom godine, kićenju i održavanju.

Ž. Zelić

Kirbaj u Sonti

Župljani Sonte su u nedjelju i u ponedjeljak, 9. i 10. kolovoza, zproslavili dan Svetoga Lovre, zaštitnika svojega sela. Po tradiciji, na sam blagdan Svetoga Lovre, u crkvi s imenom ovoga sveca slavi se liturgijski, a proštenje, ili kako Sončani kažu kirbaj, slavi se u prvu nedjelju poslije Sv. Lovre. Mimo tradicije kirbaj je ove godine proslavljen u nedjelju, dan prije blagdana, uz prisustvo znatno manje vjernika nego u prethodnim godinama. Župnik vlč. **Josip Kujundžić** služio je mise u 8 i 10 sati. Sončanima za kirbaj dolaze prijatelji i rodbina sa strane, oni koji su svojedobno otišli popustivši ratnoj psihozi, ali i oni koji su otišli ranije. Sve u svemu, rijetke su obitelji koje nikoga

ne ugoste. U vruće nedjeljno poslijepodne za najmlađe je nemjerljivi užitak bio posjet vašaru, uz neizbježne vožnje na ringišpilima i veliki sladoled. U večernjim satima i stariji su došli na svoje u prepunim kafićima. U ponedjeljak, na blagdan Sv. Lovre, u crkvi se okupio znatno veći broj vjernika nego prethodnog dana. Svečanu svetu misu slavio je gost iz Novog Sada vlč. **Róbert Erhard**, a uz sončanskog župnika suslavili su i svećenici apatinskog dekanata.

I. A.

Misa u znak sjećanja na protjerane Nijemce

U povodu obilježavanja 70. obljetnice od protjerivanja Nijemaca iz Riđice, u crkvi Uzašća Gospodina našega Isusa Krista služena je sveta misa u znak sjećanja na protjerane Nijemce. Svetu misu na njemačkom jeziku služio je vlč. **Gabor Drobina**, kapelan iz Sombora. Nakon mise vjernici i članovi Udruge *Gerhard* obišli su mjesno groblje i pomolili se za sve Nijemce koji počinjavaju na tom groblju i one raseljene po cijelom svijetu.

Sveta je misa služena na inicijativu mjesne rimokatoličke zajednice u Riđici i Udruge Nijemaca *Gerhard* iz Sombora. U Riđici je između dvaju svjetskih ratova živjelo oko 3.000 Nijemaca i oni su činili dvije trećine stanovništva tog sela.

Z. V.

VIJESTI

Događanja na Marijanskom svetištu – Bunarić

15. kolovoza, subota – Velika Gospa, sveta misa će biti služena u 18 sati uz pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra. Nakon svete mise, pod dirigentskom palicom **Marijane Marki** bit će upriličen koncert ovoga orkestra.

22. kolovoza, subota – Bl. Djevica Marija Kraljica, sveta misa u 18 sati

27. kolovoza, četvrtak – Trodnevica u 19 sati - klanjanje

28. kolovoza, petak – Trodnevica u 19 – križni put

29. kolovoza, subota – Trodnevica u 19 – bdijenje

30. kolovoza, nedjelja – PROŠTENJE

U susret blagdanima

15. kolovoza – Uznesenje Blažene Djevice Marije – Velika Gospa

16. kolovoza – Sveti Rok

18. kolovoza – Jelena Križarica

20. kolovoza – sv. Stjepan kralj

23. kolovoza – Ruža Limska

Proštenje u crkvi sv. Roka

Proštenje sv. Roka u Subotici bit će održano u nedjelju 16. kolovoza. U 16 sati počinje klanjanje kao zadovoljština za grijeh pobačaja i molitva za spas nerođenih. U 17 sati je sveta misa proštenja, dok je na kraju mise blagoslov trudnica. Pozivaju se bračni parovi koji očekuju dijete da dođu na ovu svetu misu i blagoslov, te da ujedno povedu i stariju djecu ukoliko ih imaju.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Slično kao i prošle nedjelje, Isus sebe naziva kruhom nebeskim, te onima koji jedu od tog kruha obećava svoju naklonost i život vječni (usp. Iv 6,51-58). Isusa blagujemo na euharistiji, koja je sakrament blagovanja, pa prema tome i prava kršćanska gozba, gozba na kojoj se nudi kruh za život vječni. Stoga je Isusov poziv na blagovanje njegova tijela zapravo poziv na euharistiju.

EUHARISTIJSKA GOZBA

Euharistija je prava, od Isusa ustanovljena gozba. U njoj postoji sve što čini jednu gozbu: hrana koja se nudi prisutnima, te zajedništvo okupljenih. Međutim, ova gozba nudi još nešto, jedinstvo s Bogom kao Stvoriteljem one hrane koja se blaguje. Razlika euharistije u odnosu na druge gozbe je u tome što je ona sveta. Mi u euharistijskoj gozbi, blagujući svetu hranu, zapravo blagujemo samog Boga i s njim se sjedinjujemo, jer kruh i vino u trenutku pretvorbe postaju njegovi Tijelo i Krv.

Isus na više mjesta poziva da sudjelujemo na njegovoj gozbi: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni« (Mt 11, 28) »Ja sam kruh života, i tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek« (Iv 6, 48. 51). Isusov poziv upućen je svakom da dođe na njegovu gozbu i ponese sa sobom sve što ga tišti i opterećuje, on će mu dati sam sebe za hranu, a s

Isus nas poziva na gozbu

njom i život u vječnosti. Gozba Kristova na kojoj se blaguje njegovo tijelo daje čovjeku snagu da izdrži ono za što mu se čini da nema snage i da u konačnici dođe do svoga cilja, a to je vječnost. Zato treba uzeti ozbiljno svaku Isusovu riječ: »Zaista, zaista vam kažem: ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi« (Iv 6, 53), »Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko« (Iv 6, 55).

Međutim, ne možemo zanemariti da je u gozbu koju nam Isus nudi utkana i njegova žrtva koju je podnio za nas. Učinkovitost žrtve postiže se pričestću, odnosno blagovanjem, koje je izraz potpunog sudjelovanja na gozbi, jer sva je žrtva k tome usmjerena. Žrtvom se Krist daje za hranu, a sudjelovanjem na gozbi čovjek se hrani tom hranom u pričesti. To blagovanje nije metaforično, nego je uistinu blagovanje Tijela i Krvi Kristove. Ali, na toj gozbi ne dariva nam se samo Krist, nego nam on daruje i Duha Svetog, kojim je ispunjeno njegovo proslavljeno tijelo. To nas upućuje na činjenicu da je euharistijska gozba predokus raja. Ivan Pavao II. u tom nam kontekstu poručuje da ne trebamo iščekivati vječni život poslije smrti, jer ga mi posjedujemo već ovdje na zemlji. Slavljem euharistijske gozbe on se utiskuje u naše biće.¹

EUHARISTIJA MIJENJA ČOVJEKA

Euharistija ne može ostati bez utjecaja na život vjernika. Pristupanje euharistijskom slavlju čista i otvorena srca u čovjeku izaziva promjenu, naravno na

bolje, koja se ne ogleda samo u njegovom nutarnjem životu, nego je vidljiva izvana, u njegovoj svakodnevici. Euharistija kao hrana izvor je snage za promjene. Ona pomaže čovjeku i potiče ga da u svijetu živi i djeluje kao Kristov učenik. Redovito sudjelovanje na euharistijskom slavlju ne može se odijeliti od života. Oni koji na tom slavlju sudjeluju moraju se u svojoj svakodnevici razlikovati od onih kojima to nije praksa.

To je razlog zbog kojeg su prvi kršćani u euharistijskom slavlju upotrebljavali kvasni, a ne beskvasni kruh. Iako su apostoli prvu euharistiju s Isusom slavili upotrebljavajući beskvasne kruhove, oni su je kasnije slavili s kvasnim. Time su se najprije željeli distancirati od Sinagoge, htjeli su pokazati nadmoćnost smisla euharistijskog slavlja u odnosu na pashalno. Isto tako, željeli su na taj način pokazati i slobodu djece Božje kojom ih je obdario Duh. Ne žele robovati zakonu koji je propisivao kakav se kruh mora upotrebljavati kod slavlja Pashe. Jer, Duh je važniji od zakona, a taj ih Duh poučava da nije važno je li kruh beskvasan, nego je važno da njihov život bude bez grijeha, drugačiji od života koji provodi običan čovjek grešnik. Upotrebom kvasnog kruha, kojeg su sami pripremali, prvi kršćani su htjeli naglasiti kakva je povezanost euharistijskog slavlja sa čovjekovim životom.² Dakle, svijest da se život kršćanina mora razlikovati od života drugih ljudi postoji još od prvih kršćanskih vremena. Izvor i početak te razlike je slavlje euharistije, poslije kojeg vjernik ne može ostati isti.

MINI INTERVJU: EVA PAŠIĆ, UMIROVLJENICA IZ MONOŠTORA

Rizničarka šokačke nošnje

Za Evu Pašić iz Monoštora može se reći kako je prava zaljubljenica u šokačku nošnju. Brižljivo sakuplja i čuva ovo obilježje šokačke tradicije i, što je bitno, koristi svaku prigodu tu nošnju i obući. Bilo da je to posjet sajmu cvijeća u Zagrebu, prelo u Hrvatskom domu u Somboru, posjet svetom mjestu, tetka Evu ćete uvijek vidjeti u nošnji. Nije joj tako bilo teško niti da se obuče u šokačku nošnju, kako kaže, onakvu kakva se nosi na *sveto misto*, niti samo u povodu našeg posjeta. Navukla je crvenu suknju, ubiranu žutu pregaču, žersez *šluriku* i zelenu žersez maramu. Nije Eva Pašić samo kolekcionarka šokačke nošnje, ona je i aktivna članica KUD-a Hrvata *Bodrog* i Ženske pjevačke skupine *Kraljice Bodroga*.

Za svaku prigodu Monoštorci imaju nošnju i točno se zna kada se što oblači. U čemu je razlika?

Pa, velika je razlika. Primjerice, u korizmi se nosi tišije. Recimo, *pregača ubirana*, zelena suknja, štofana *šlurika*, *vizilta* i *komošna marama*. U svečanim prigodama, kao što su veliki sveci, nosi se jako lijepo *svitlo ruvo*, *šljokano*, *s gukama*.

Koliko imate nošnji u svom ormaru? Stignete li ih uopće sve obući?

Broja nema. Jako puno imam i radujem se tome. Jednostavno, to volim i suprug voli kada obučem nošnju, tako da s punim srcem čuvam i nosim našu šokačku nošnju.

Odakle tolika ljubav prema šokačkoj nošnji?

Ovdje sam se rodila, Šokica sam i kada smo bili mladi nosili smo nošnju i to najviše jedno od drugoga. Sada je ostalo malo te stare nošnje, a i oni koji je imaju ne znaju što bi s njom tako da se komadi nošnje danas mogu jeftino kupiti. Mi koji to volimo – kupimo i nosimo. Imam komade nošnje koji su stari više od 100 godina.

Vašu ljubav prema šokačkoj tradiciji prenijeli ste i na jednu od vaših dviju kćeri, jer se i vaša kći Ružica rado oblači u nošnju.

Drago nam je i volimo kada se spremi u nošnju. Nije ni njoj uvijek to lako jer je zauzeta svojim poslom, ali ima našu potporu, a i ona sama to voli.

Nije se lako ni spremi u šokačku nošnju?

Nije lako i one mlade još to ne znaju dobro ni spremi, jer jednostavno nisu odrasle s tim. Tako da im puno znače savjeti i pomoć koju imaju od nas starijih žena.

U Monoštoru nekoliko žena redovito na misu nedjeljom dolazi u nošnji. I vi ste među njima?

Svake nedjelje idem na misu i za svaku misu imam drugu kombinaciju. Toliko ih je da me pitaju – kad si to kupila? Jednostavno, volim i uživam u tome.

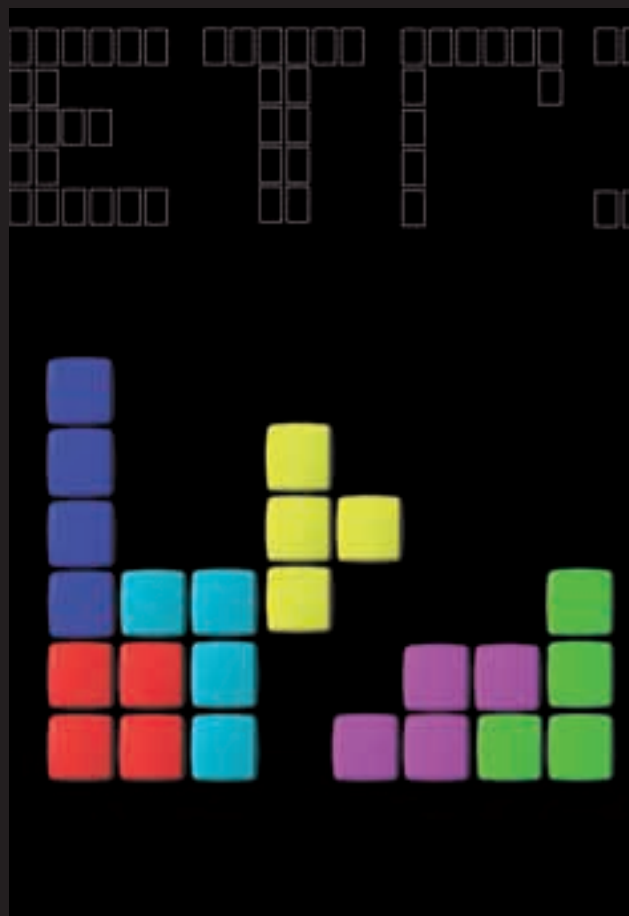
Z. V.

KUTAK ZA IGRICE

Tetris

Tetris je logička video igrica. Jedna je to od najpoznatijih video igara uopće. Igra je kreirana 1985. a njezin kreator je ruski znanstvenik **Aleksej Pažitnov**.

Evo opisa igre: djelići (nazivani tetromini ili tetrade) sastavljeni od četiri kvadratića padaju s vrha polja za igru širokog deset, a visokog dvadeset kvadratića. Igrač ih može rotirati i slagati na način da između djelića ne ostaje prazan prostor. Kad se jedan red popuni djelićima, on nestaje, a kvadratići koji su bili iznad padaju u novostvoreni prazan prostor. Kako tijekom igre napreduje,

djelići padaju sve brže te igrač ima sve manje vremena za razmišljanje i slaganje. Kada se djelići nagomilaju do vrha polja za igru, bez mogućnosti da se novi djelić pojavi, igra je gotova. Algoritam slučajnim odabirom određuje djelić koji će se sljedeći pojaviti na vrhu polja. Upute koje dolaze s raznim inačicama igre većinom nazivaju djeliće slovima – I, J, L, O, S, T i Z, jer svojim izgledom podsjećaju na njih, no igrači katkad za djeliće koriste i druga imena. Svi djelići mogu ukloniti jedan ili dva reda, I, J i L mogu ukloniti tri reda, a samo I djelić može ukloniti četiri reda odjednom – što se naziva *tetris*.

Najveći dio svoje popularnosti Tetris je stekao na igraćoj konzoli Game Boy, na kojoj je izdan 1989. Rasprostranjenost konzole popularizirala je Tetris do te mjere da je postao nezaobilazan dio popularne kulture.

TV PREPORUKA

HTV2, NEDJELJA, 16. KOLOVOZA, 20 SATI

Pjevaj moju pjesmu 2

U pitanju je druga sezona HTV-ovoga glazbenoga game showa. Čut ćemo uspješnice iz hrvatske pop-rock prošlosti, natječu se pjevači amateri braneći boje svojih gradova i to s humanitarnim ciljem, a sve to pod palicom voditelja **Miroslava Škore** i **Nikše Bratoša** i budnim okom žirija **Zorice Kondže** i **Siniše Škarice**. Zvijezda večeri i treći član žirija je **Oliver Dragojević**. Tko je bolji, on ili Škoro, natjecatelji Nove Gradiške ili Opatije? O tome odlučuju profesionalci: **Nikša Bratoš** zna sve o zvijezdama, a žiri o natjecateljima.

Scenarij: **Dražen Matošec**Redatelj: **Tihomir Žarn**Urednica: **Tanja Tušek**

HTV2, PONEDJELJAK, 17. KOLOVOZA, 15:05 SATI

Jelovnici izgubljenog vremena: Čuda od graha i fažola

Trebalo je proći gotovo stoljeće nakon što je došao iz Amerike, pa da grah ili po južnjački fažol, zasjede na naše stolove i u kuhinje. Prvo u konkvistadorskoj Španjolskoj, a onda preko papinskih kuhinja na francuski dvor i stolove Catherine Medici. Od tada grah postaje sinonim za pučka, ali i vrlo zanimljiva jela visoke kuhinje. Posebno su zanimljiva jela od graha s raznim vrstama mesa, povrća čak i ribe, pa bi se moglo reći da nema europske kuhinje koja ne posjeduje malu kuharicu od graha ili fažola.

Autor emisije: **Veljko Barbieri**

14. kolovoza 2015.

VRIJEDI PROČITATI

ROBERT PERIŠIĆ

Područje bez signala

Ugradić N., zabačen i devastiran, dolaze dvojica likova i bude nadu – to je ulaz u *Područje bez signala* u kojem se, kao i u prethodnom Perišićevom romanu *Naš čovjek na terenu*, spaja lokalno i globalno u priču koja će vas istovremeno nasmijati, ali i protresti. Od radnika do financijske elite, od konobarica do menadžerica, od naših do Amerikanaca... – protagonisti romana iz naoko udaljenih svjetova stupaju u odnose koji ih mijenjaju i gone u nepoznato, boreći se za opstanak i voleći, radeći puno toga što nisu planirali.

Mnogi čitatelji prepoznat će se u životnosti odnosa što klize između rečenog i prešućenog, a prići će likovima koje možda zaobilaze u stvarnosti. Povezujući sadašnjost i prošlost te zbivanja na neobično širokom prostoru, od Sibira do Magreba, od Dinarida do Londona, ova priča angažira i intelektualno i emocionalno – uz neprekidno iščekivanje: što će biti dalje?

PJESMA ZA DUŠU:

More dimboko, nebo visoko

Livio Morosin

Sve pasiva
sve će dojt na svoje
snamom ili bez mene
viruj razlike ni'

Još je rano
i ne moreš kapiti
nimaš mira u glavi
a frši još te buli

Sve pasiva
sve će dojt na svoje
snamom ili bez mene
znaj da ralike ni'

Pušti stati
ča je bilo je bilo
niš ne moreš kambjati
i u istem kolu smo svi

Ref.
More, more dimboko
gori nebo visoko
svaku tajnu pozna

More, more dimboko
gori nebo visoko
sve će pojti u prah, u prah

Sve pasiva
sve ustaje za rano
i moje će misto
niki drugi uzej

Gle na nebu
koliko je zvizdi
a jena od njih
samo za te gori

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 14. do 20. kolovoza

14. KOLOVOZA 1770.

U jednom zapisniku sa sjednice Gradskog vijeća piše kako je održana u gradu Szent Mária. Ovaj je naziv u uporabi od 1743. godine u latinskim, njemačkim, mađarskim, hrvatskim i srpskim spisima. Dosadašnjim je istraživanjem utvrđeno da je od 1743. do 1779., kada je naziv grada preimenovan u Maria Theresiopolis, ime grada ispisivano u oko pedesetak inačica. Prema knjizi *Historijat gradske uprave 1428.-1918.* – od 7. svibnja 1391., kada je naziv grada prvi put spomenut u jednom službenom spisu, do 1907. godine – ime Subotice pisano je na 287 načina.

14. KOLOVOZA 1936.

Poslije opsežnih priprema, koje vodi generalni vikar mons. **Blaško Rajić**, velikim vatrometom pred katedralom svete Terezije Avilske, koncertom *Velikog mostarskog orkestra* i drugim prigodnim priredbama, otpočela je trodnevna proslava obilježavanja 250. obljetnice doseljavanja bunjevačkih Hrvata u Suboticu i druge gradove ovog podneblja.

14. KOLOVOZA 1991.

U prostoru *Paulinuma* subotički biskup **János Péntzes** i gradonačelnik **József Kasza** otvorili su izložbu *Iz crkvenih riznica*, koju su pripremili povjesničar umjetnosti **Bela Duranci**, **Andrija Kopilović** i **Milovan Miković**. Dan prije toga održana je književna večer u povodu stote obljetnice rođenja **Pere Tumbasa Haje** i 70. godišnjice smrti **Ante Evetovića Miroljuba**.

15. KOLOVOZA 1926.

U parku ispred franjevačke crkve svetog Mihovila otkriven

je spomenik **Svetom Florijanu**, zaštitniku vatrogastva i vatrogasaca, kojemu je bilo nazočna »nepregledna masa svijeta«.

15. KOLOVOZA 2002.

U Zagrebu je preminuo akademik **Mirko Vidaković**, istaknuti dendrolog, član HAZU i sveučilišni profesor. Kao svjetski priznati stručnjak UNDP i FAO bio je angažiran u Mađarskoj, Pakistanu i Vijetnamu. Višegodišnji je predstojnik Arboretuma u Trstenom, osnovao je sa šumarima iz Našica prvu klonsku sjemensku plantazu glasovitog hrasta lužnjaka u Hrvatskoj. Rođen je u Lemešu 29. listopada 1924.

16. KOLOVOZA 1502.

Pred Zagrebačkim kaptolom **János Corvin**, dalmatinsko-slavonski ban, daje u zalog za deset tisuća forinti utvrdu (castrum) Zabath (Suboticu) **Imreu Töröku** iz Eninga, baš kao i trgovišta Madarasz, Tavankut, Verušić i Šebešić.

16. KOLOVOZA 1936.

Otkrivanjem spomenika pjesniku i svećeniku **Anti Evetoviću Miroljubu**, pred crkvom svete Terezije Avilske, zborovanjem mladeži, Te Deumom i otkrivanjem nadgrobnog spomenika nacionalnom borcu i svećeniku **Paji Kujundžiću**, okončana je proslava 250. godišnjice doseljavanja veće skupine Bunjevaca u ove krajeve.

16. KOLOVOZA 1991.

Umro je **Antun Pejić**, po obrazovanju pravnik, po vokaciji pripovjedač, aforističar i novinar. Zastupljen je u više zbornika i

jednoj antologiji. Rođen je 17. prosinca 1919. godine.

17. KOLOVOZA 1923.

Rođen je **Petar Šarčević**, istaknuti sportaš, sedmostruki prvak Jugoslavije u bacanju kugle, dva puta prvak Balkana, do odlaska u mirovinu profesor tjelesnog odgoja, a jedno vrijeme i dekan DIF-a u Beogradu. Umro je početkom lipnja 2002. godine.

17. KOLOVOZA 1940.

U Cetinju, gdje je upućen na odsluženje vojnog roka, umire svećenik **Aleksandar Aleksa Kokić**, istaknuti pjesnik, prozaist, publicist i javni djelatnik. Rođen je u Subotici 14. listopada 1913.

17. KOLOVOZA 1958.

Više stotina Subotičana, s velikim zanimanjem, po prvi put promatra televizijski program JRT-a, preko prijarnika postavljenog u izlogu jedne trgovine na Korzu.

18. KOLOVOZA 1794.

Uz pucnjavu prangija svečano je položena prva cigla u temelj crkve svete Terezije Avilske. Dvije godine kasnije dovršen je crkveni brod, a 1797. i dva tornja. Unutrašnje opremanje crkve okončano je 1798. godine.

18. KOLOVOZA 1856.

Rođen je **Stipan Vojnić**, visoki županijski dužnosnik, zastupnik Subotice u Zemaljskom saboru Ugarske. Početkom 1899. stekao je i barunat. Preci su mu podrijetlom iz Dalmacije, i mnogi među njima su se ista-

knuli u borbama subotičkih graničnih postrojbi protiv Turaka.

19. KOLOVOZA 1837.

Subotički liječnici dr. **Vince Zomborčević** i dr. **Antal Kovač** predložili su da se na obali jezera Palić podigne javno kupalište. Radovi su započeli nekoliko godina kasnije, podizanjem perivoja s preko 25.000 sadnica, bušenjem bunara, izgradnjom gostionice i kupališta s dvanaest soba, te kuće za poljara i štale.

19. KOLOVOZA 1878.

Rođen je **Đuro Stantić**, istaknuti sportaš, reprezentativac i višestruki rekorder. Na jubilar-nim Međuolimpijskim igrama u Ateni 1906. godine osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodanju na 3.000 metara. Na svjetskom prvenstvu u Berlinu, godinu dana ranije, stazu dugu 75 kilometara prešao je za 8 sati, 46 minuta i 24 sekunde. Umro je 9. srpnja 1918. godine.

19. KOLOVOZA 1977.

Renomirano subotičko poduzeće *Fidelinka* uložilo je 90 milijuna dinara u izgradnju tvornice tjestenina u sastavu ovog kombinata.

20. KOLOVOZA 1914.

Rođen je **Stipan Berleković**, učitelj, istaknuti kulturni i javni djelatnik. Kao zastupnik čono-pljanskog *Hrvatskog kulturnog društva* sudjelovao je na obnoviteljskoj skupštini *Kulturne zajednice vojvođanskih Hrvata* 10. lipnja 1945. godine u Subotici. Tom je prigodom izabran u Upravni odbor ove krovne organizacije Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini. Preminuo je 15. prosinca 1992. godine.

Potraga za hladovinom

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O PODNESENOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt BETONSKA PLATFORMA ZA SJMEŠTAJ NADZEMNOG PRIJENOSNOG SPREMNIKA ZA PROPAN s pripadajućim elementima, koji se planira u postojećem kompleksu na katastarskoj čestici 21118/2 K.O. Stari grad, Subotica (46.09209° 19.64557°) nositelja projekta poduzeća za proizvodnju, trgovinu i pružanje usluga *MINI PANI DOO*, Hipodromska bb Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Završena je žetva, okončani su gotovo svi poljski radovi. Ubire se zrelo povrće, a grožđe počinje »šarati«. Vlasnici vinograda započinju pudariti – čuvati grožđe. Rane sorte grožđa u ovo doba godine već su sazrele, kao primjerice julski muškati i baranka, dok ostale stolne sorte tek počinju sazrijevati – »šarat«.

Nekada je oko Plavne bilo stotinjak vinograda, a danas ih je samo desetak. Svaki je vinograd imao i kolibu. To je bila kućica za spremanje alata i za skloniti se od nevremena, ali i za »hladovanje«. U starijoj prošlosti kolibe su bile od pruća, a kasnije su zidovi izrađivani od naboja ili čerpića. Krov je bio od debelog sloja trske. Unutra je bila debela hladovina. U vrelinim ljetnim danima kad ni daška vjetra nema, bilo je ugodno zavući se u kolibu i odmarati.

Pudari su se međusobno družili i obilazili jedni druge. Svaka je koliba imala zidani štednjak pa se tu pripravljalalo i jelo. To su uglavnom bila jela od sezonskog povrća i sazrelih plodova. Mirisao je nadaleko bečar paprikaš ili kuhani ili pečeni kukuruz. Bile su i tada velike vrućine i žege, ali ljudi su nekako nalazili načina rashladiti se i predahnuti u hladovini i bez klima i rashladnih uređaja. Bilo je više vremena, koje su ljudi poklanjali jedni drugima – manje napetosti, manje užurbanosti a više opuštenosti. Ne samo da su se pudari družili međusobno, spravljali skupa hranu i blagovali, već su znali i veselo zapjevati i opušteno razgovarati.

Na fotografiji koja je pred nama, upravo u vrele ljetne dane, kakvi su sada, ali prije nepunih šezdesetak godina, snimljene su najmlađe i najstarije članice obitelji **Pavliček – Adamović**. One su bile u vinogradu, na pudarenju. Mlađa curica na fotografiji je **Marija Pavliček**, koja nam je dala ovu fotografiju za *Plavanski vremenoplov*, a mi smo je iskoristili i za ovu priču o fotografiji. Starija curica na fotografiji je **Ružica Adamović**, sada udana **Vinković**. Mlađa žena je Marijina mama **Ana Pavliček**, a starija žena je baka, njihova stara **Ivka**. One su se sklonile pod strehu, u hlad trščanog krova kolibe u vinogradu.

Ana i Ivka nažalost više nisu među nama, a Marija i Ružica su već sredovječne žene. Nema više ni kolibe u vinogradu, a ni vinograd nije više onakav kakav je bio. Ova fotografija je samo sjećanje na neke davno minule, ljepše dane.

Z. Pelajić

Djeca na Dužijanci

PETAK
14.8.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Capri, serija
 10:10 Revolucija u filmskoj industriji - Nova lica u Hollywoodu, dokumentarni film
 11:03 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
 14:00 Velika obitelj, serija
 15:00 Gangsterska petorka, britanski film
 16:30 Hrvatski kraljevi, dokumentarna serija
 18:15 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Kulturni Kolodvor
 20:35 Rocky 3, američki film
 22:20 Dnevnik 3
 22:50 Most, serija
 23:50 Most, serija
 00:49 Most, serija
 01:47 Gangsterska petorka, britanski film
 03:17 Milostiva prije svega, humoristična serija
 03:47 Jezik za svakoga (R)
 03:57 Hrvatska uživo
 04:46 Kulturni Kolodvor
 05:16 Dr. Oz, talk show
 05:58 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:25 Papreni detektori, serija za djecu
 11:25 Dinastija, serija
 12:15 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:40 Istrage gospođice Fisher, serija
 13:30 Smrtonosna osveta, američki film
 15:00 Jelovnici izgubljenog vremena: Morski vuk za posne dane

15:20 Tea Mamut:
 15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Novo doba, serija
 17:40 Nordijska kuhinja Tareqa Taylora, dokumentarna serija
 18:10 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:25 Šušur: Dubrovnik
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 The Women, američki film
 21:55 Vrijeme na Drugom
 22:00 Zločinci u odijelima, serija
 22:45 Zakon i red: Zločinačke nakane
 23:35 Zona, španjolsko-meksički film
 01:05 Zločinački umovi
 01:55 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:35 Virus attack, animirana serija
 06:50 Chuggington, animirana serija
 07:20 Sve u šest, magazin (R)
 07:50 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, dramska serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 JAG, drama
 11:20 JAG, drama
 12:15 TV prodaja
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:30 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:10 Ubojite namjere, igrani film, kriminalistički
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Ubojite namjere, igrani film, kriminalistički
 00:10 Cijena istine, igrani film, drama
 02:20 RTL Danas, (R)
 03:00 Kraj programa

SUBOTA
15.8.2015.

06:55 Najava
 07:10 Eko zona (R)
 07:35 Odmetnici, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život: Rijetke bolesti
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Vrtlari: Uzgoj uresnica, lavande, šinorina Smokva, jagode (R)
 11:00 Slavna svjetska kupališta: Ischia, dokumentarna serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Lourdes, austrijsko-francusko-njemački film
 13:58 Prizma
 14:44 Australija sa Simonom Reeveom, dokumentarna serija
 15:47 Nikolaj i Julie, serija
 16:32 Nikolaj i Julie, serija
 17:25 Provođi i sprovodi, humoristična serija
 17:59 Lijepom našom: Virovitica (1. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:00 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
 20:55 Titanic, američki film
 00:10 Dnevnik 3
 00:30 Most, serija (R)
 01:27 Most, serija (R)
 02:25 Odmetnici, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 03:50 Eko zona (R)
 04:15 Normalan život: Rijetke bolesti
 05:00 Prizma - multinacionalni magazin
 05:45 Lijepom našom: Virovitica (1. dio) (R)

06:00 Generalna špica - zastava, himna
 06:05 Juhuhu
 09:05 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:27 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:51 Martin Misterija, serija za djecu
 10:15 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 10:30 Sinj - Velika Gospa, prijenos mise iz Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske (09.30-12.30, 180' - mi se uključujemo! cca 10.30 - 12.30/40.)
 12:40 Recepti Mery Berry, dokumentarna serija
 13:10 Najbolja jela Toma

Kerridgea, dokumentarna serija (R)
 13:40 Jela na žaru Darrena Robertsona, dokumentarna serija
 14:10 Rocky 3, američki film
 15:50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 16:10 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 16:30 Volim Hrvatsku
 17:45 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:08 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 18:30 Svaki dan dobar dan: U dobru i zlu
 19:02 H2O! Uz malo vode, serija za djecu
 19:27 H2O! Uz malo vode, serija za djecu
 20:00 Gušti su gušti: Svetvinčent
 21:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
 21:25 Vrijeme na Drugom
 21:30 Tržnice - Trbuh grada: Barcelona - La Boqueira, dokumentarna serija
 22:30 New York, New York - američki film
 01:15 Obitelj Borgia, serija
 02:10 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:05 Legenda o Tarzanu, animirana serija
 07:55 Mala sirena, animirana serija
 08:20 Sportske igre mladih, emisija za mlade
 08:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:40 TV prodaja
 11:55 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:50 TV prodaja
 13:05 Film o superjunaku, igrani film, komedija
 14:40 Cijena istine, igrani film, drama (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:40 Cijena istine, igrani film, drama (R)
 17:05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Sanctum - TV premijera, film, avanturistički
 22:00 Lara Croft: Tomb Raider,

igrani film, avanturistički
 00:00 Nemoguća misija 3, igrani film, akcijski (R)
 02:15 Astro show, emisija uživo
 03:15 RTL Danas, informativna emisija
 04:00 Kraj programa

NEDJELJA
16.8.2015.

07:10 Najava
 07:25 Klasika mundi: Vokalni ansambl Antiphonus i Dmitrij Sinkovski na 38. osorskim glazbenim večerima - u čast Majci Božjoj!
 08:35 Kad osvane sutra, američki film - Zlatna kinoteka
 10:10 Vino u krvi, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva: Milka Babović
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Neki to vole vruće, američki film
 17:40 The Voice - Najljepši glas Hrvatske (R)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Naše malo msto, dramska serija
 21:20 Počivali u miru, serija
 22:15 Dnevnik 3
 22:35 The Rolling Stones: Crossfire Hurricane, glazbeno-dokumentarni film
 00:35 Vino u krvi, serija
 02:10 Kad osvane sutra, američki film - Zlatna kinoteka
 03:40 Nedjeljom u dva: Milka Babović
 04:55 Mir i dobro
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

06:00 Generalna špica - zastava, himna
 06:02 Najava
 06:05 Juhuhu
 09:05 Kronike Matta Hattera, serija za djecu
 09:30 Pipi Duga Čarapa, serija za djecu
 09:55 Martin Misterija, serija za djecu
 10:25 Pozitivno (R)
 10:50 Biblija
 11:00 Udovičići: Misa, prijenos
 12:00 Raj, serij

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

50% Popust na cijene knjiga

I dalje traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«! Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

13:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar (2B)-specijal, dokumentarna serija
 14:00 Kirstie preuređuje: Vintage domovi, dokumentarna serija
 14:55 Titanic, američki film
 18:00 Seoska gozba : Jaškovo kod Ozlja
 18:45 Koncert zabavne glazbe
 20:00 Pjevaj moju pjesmu
 21:30 Vrijeme na Drugom
 21:35 Tajne Vikinskog mača, dokumentarni film
 22:30 Osumnjičeni, serija
 00:00 Vladařica, serija
 00:45 Vladařica, serija
 01:30 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, (R)
 07:25 Legenda o Tarzanu, animirana serija (R)
 08:10 Mala sirena, (R)
 08:35 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:00 TV prodaja
 10:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:40 TV prodaja
 11:55 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 12:50 TV prodaja
 13:05 Sanctum - TV premijera, film, avanturistički (R)
 15:05 Lara Croft: Tomb Raider, film, avanturistički (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Lara Croft: Tomb Raider, film, avanturistički (R)
 17:00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Krijumčari - TV premijeri, igrani film, akcijski/ kriminalistički
 22:00 Mlađa punoljetnica - TV premijera, film, komedija
 23:50 Ubojiti stroj, film, akcijski
 01:40 Astro show, emisija uživo
 02:40 RTL Danas, (R)
 03:25 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK
17.8.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti

09:12 Capri , serija
 10:04 Ples na ekranu, dokumentarni film
 11:04 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:25 Milostiva prije svega, humoristična serija
 13:55 Naše malo misto, dramska serija
 15:10 Cartouche, francusko-talijanski film
 18:14 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Split
 20:47 Velika obitelj , serija
 21:45 Obiteljsko breme, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:00 The Roman Spring of Mrs. Stone, američki film
 00:50 Cartouche, francusko-talijanski film
 02:40 Milostiva prije svega, humoristična serija
 03:10 Reprizni program
 03:26 Jezik za svakoga (R)
 03:36 Hrvatska uživo
 04:25 Šušur: Split
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 05:57 Najava
 06:00 Juhuhu + najava
 09:00 Zlatni klasici, crtana serija
 09:25 Hello Kitty, crtana serija
 09:55 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:20 Papreni detektivi, serija za djecu
 11:20 Dinastija, serija
 12:10 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:35 Istrage gospođice Fisher serija
 13:30 Vrebač, kanadski film
 15:05 Jelovnici izgubljenog vremena: Čuda od graha i fažola
 15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Novo doba, serija
 17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:20 Večer na 8. katu - izabrane emisije: Željka Fattorini
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 Afrika: Sahara, dokumentarna serija
 20:55 Vrijeme na Drugom
 21:00 TV Bingo
 21:45 Zločinci u odijelima

22:30 Zakon i red: Zločinačke nakane
 23:15 Nijemi svjedok, serija
 00:05 Nijemi svjedok, serija
 00:55 Kuća laži , serija
 01:25 Tračerića, serija
 02:10 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:55 Virus attack, animirana serija
 07:10 Chuggington, animirana serija
 07:40 Sve u šest, magazin (R)
 08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Hitna služba, serija (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 JAG, drama
 11:30 JAG, drama
 12:25 TV prodaja
 12:40 Hitna služba, serija
 13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:35 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt, informativna emisija
 22:40 Dr. House, dramska serija
 23:40 Kosti, serija
 00:30 CSI, kriminalistička serija
 01:30 Kosti, serija (R)
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04:05 Kraj programa

UTORAK
18.8.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:11 Najava
 09:13 Capri , serija
 10:05 Glazba na televiziji, dokumentarni film

11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
 14:00 Velika obitelj , serija
 15:00 Piknik, američki film
 16:45 Hrana kao lijek: Bobičasto voće , dokumentarna serija
 18:17 Dolina sunca, serija
 19:00 Dnevnik 2
 20:00 Šušur: Kaštela
 20:47 Velika obitelj , serija
 21:45 Obiteljsko breme, serija
 22:40 Dnevnik 3
 23:10 Arsen Lupin, francuski film
 01:10 Piknik, američki film
 02:50 Milostiva prije svega, humoristična serija
 03:24 Jezik za svakoga (R)
 03:34 Hrvatska uživo
 04:25 Šušur: Kaštela
 05:10 Dr. Oz, talk show
 05:55 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu + najava
 09:00 Zlatni klasici, crtana serija
 09:30 Hello Kitty, crtana serija
 10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
 10:25 Papreni detektivi, serija za djecu
 11:25 Dinastija, serija
 12:15 Hughove čarolije s 3 sastojka, dokumentarna serija
 12:40 Istrage gospođice Fisher serija
 13:30 Zov prirode, američki film
 15:00 Jelovnici izgubljenog vremena: Odrasci od mesne simfonije
 15:20 Tea Mamut: dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:45 Konjanik, serija
 17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 18:20 Šušur: Split
 19:10 Dinastija, serija
 20:05 Dobro došli u Ch'tis, francuski film
 21:50 Vrijeme na Drugom
 21:55 Zločinci u odijelima, serija
 22:40 Završni udarac, serija
 23:25 Nijemi svjedok, serija
 00:15 Nijemi svjedok, serija
 01:05 Kuća laži , humoristična serija
 01:35 Tračerića, serija
 02:20 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
 07:00 Virus attack
 07:15 Chuggington
 07:40 Sve u šest, magazin (R)
 08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Hitna služba, serija (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 JAG, drama
 11:30 JAG, drama
 12:25 TV prodaja
 12:40 Hitna služba, serija
 13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
 14:35 Kolo sreće, kviz (R)
 15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17:00 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:20 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 22:15 RTL Direkt
 22:40 Dr. House, dramska serija
 23:40 Kosti, serija
 00:30 CSI, kriminalistička serija
 01:30 Kosti, serija (R)
 02:20 Astro show, emisija uživo
 03:20 RTL Direkt, (R)
 04:05 Kraj programa

SRIJEDA
19.8.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:13 Najava
 09:15 Capri , serija
 10:10 Projekt: Zemlja, dokumentarni film (R)
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Jezik za svakoga (R)
 13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
 14:00 Velika obitelj , serija
 15:00 Afera Thomasa Crowna, američki film
 16:45 Hrana kao lijek: Ribe, dokumentarna serija
 18:10 Dolina sunca, serija

19:00 Dnevnik 2
19:55 LOTO 7/39
20:00 Šušur: Trogir
20:47 Velika obitelj , serija
21:45 Obiteljsko breme, serija
22:40 Dnevnik 3
23:10 Dobar, loš, čudan - korejski film
01:15 Afera Thomasa Crowna, američki film
02:55 Milostiva prije svega
03:25 Jezik za svakoga (R)
03:35 Hrvatska uživo
04:25 Šušur: Trogir
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
06:00 Juhuhu
09:00 Zlatni klasici, crtana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:25 Papreni detekтиви, serija
11:25 Dinastija, serija
12:15 Hughove čarolije s 3 sastojka
12:40 Istrage gospođice Fisher serija
13:30 Zakletva, američki film
15:00 Jelovnici izgubljenog vremena: Hlapovi viteška srca
15:20 Tea Mamut:
15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Konjanik, serija
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija

18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
18:20 Šušur: Kaštela
19:10 Dinastija, serija
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP - play off, prijenos utakmice
22:42 Nogomet, LP - emisija
23:10 Vrijeme na Drugom
23:20 Sherlock, serija
00:50 Kuća laži, serija
01:20 TračERICA, serija
02:05 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
07:00 Virus attack
07:15 Chuggington
07:40 Sve u šest, magazin (R)
08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
09:10 TV prodaja
09:25 Hitna služba, serija (R)
10:20 TV prodaja
10:35 JAG, drama
11:30 JAG, drama
12:25 TV prodaja
12:40 Hitna služba, serija
13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:35 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica, lifestyle emisija

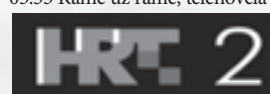
22:15 RTL Direkt
22:40 Dr. House, dramska serija
23:40 Kost, serija
00:30 CSI, kriminalistička serija
01:30 Kost, serija (R)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

ČETVRTAK 20.8.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:13 Najava
09:15 Capri , serija
10:10 Projekt: Zemlja, dokumentarni film
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Jezik za svakoga (R)
13:30 Milostiva prije svega, humoristična serija
14:00 Velika obitelj , serija
15:00 Bonjour, tristesse - američko-britanski film
16:45 Hrana kao lijek: Prehrana i kretanje, dokumentarna serija
18:10 Dolina sunca, serija
19:00 Dnevnik 2
20:00 Šušur: Split

20:45 Velika obitelj , serija
21:40 Obiteljsko breme, serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Hunger Point, američki film
00:35 Bonjour, tristesse - američko-britanski film
02:15 Milostiva prije svega
02:45 Reprizni program
04:25 Šušur: Split
05:10 Dr. Oz, talk show
05:55 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
09:00 Zlatni klasici, crtana serija
09:30 Hello Kitty, crtana serija
10:00 Priče iz divljine, dokumentarna serija
10:25 Papreni detekтиви, serija
11:25 Dinastija, serija
12:15 Hughove čarolije s 3 sastojka
12:40 Istrage gospođice Fisher serija
13:30 Knjižara krimića: Na prvi pogled, američki film
15:00 Jelovnici izgubljenog vremena: Polifonija pučke kuhinje
15:20 Tea Mamut:
15:25 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Konjanik, serija
17:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
18:05 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
18:20 Šušur: Trogir
19:10 Dinastija, serija

20:05 Nevolje s Dickom i Jane, američki film
21:35 Vrijeme na Drugom
21:40 Zločinci u odijelima
22:25 Završni udarac, serija
23:10 Sherlock, serija
00:40 Kuća laži, serija
01:10 TračERICA, serija
01:55 Noćni glazbeni program

06:15 RTL Danas, (R)
07:00 Virus attack
07:15 Chuggington
07:40 Sve u šest, magazin (R)
08:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
09:25 Hitna služba, serija (R)
10:20 TV prodaja
10:35 JAG, drama
11:30 JAG, drama
12:40 Hitna služba, serija
13:35 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija (R)
14:35 Kolo sreće, kviz (R)
15:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Četiri vjenčanja
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica
22:15 RTL Direkt
22:40 Dr. House, dramska serija
23:40 Kost, serija
00:30 CSI, kriminalistička serija
01:30 Kost, serija (R)
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Boja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

DRAŽEN PETREKANIĆ, DIPLOMIRANI EKONOMIST, UPOSLEN U HRVATSKOM NACIONALNOM VIJEĆU

Obitelj – naš mali svijet

Dražen je u hrvatskoj zajednici doista predan poslu, uvijek uslužan i ljubazan, ništa mu nije teško. Nadasve predusretljiv i angažiran. Svoj posao voli, a radi na mjestu poslovnog tajnika u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Zamolili smo ga za razgovor na koji je pristao iako je na godišnjem odmoru. Doista i to pokazuje koliko želi izaći u susret. Da, bila je tu, kako nam priča, i svadba na koju je išao s obitelji, i Dužijanica, no evo sve se nekako sklopilo.

MOJ POSAO JE MOJA STRUKA

Na naše pitanje kako mu se dopada i voli li posao koji trenutačno obnaša, potvrdno odgovara.

»Volim posao kojim se bavim, budući mi je to struka, jer sam na Ekonomskom fakultetu u Subotici diplomirao na smjeru Financije i računovodstvo.«

Na pitanje ima li kakvog doticaja s političkim životom ili nekim društvenim angažmanima, primjerice je li član neke udruge, odgovara kako nije u tim vodama. Nije ni na kakvoj funkciji, nigdje.

Kako nam priča, dosta vremena provodi na terenu, uglavnom po Subotici, obavlja tekuće poslove vezane za svoje radno mjesto.

OBITELJ NA PRVOM MJESTU

Dražen je oženjen **Suzanom** i imaju sina **Martina** koji je simpatični petogodišnjak. Suzana radi u tvornici *Fidelinka*, i kako nam Dražen priča, ima puno posla. Odmah se nameće pitanje tko je s malenim Martinom, tko ga čuva, no i za to ima rješenje,

Dražen, Suzana sa sinom Martinom u Gradskoj kući

tu su dvije bake koje priskaču u pomoć i uvijek su tu kad zatreba. Inače Martin pohađa vrtić, tako da ako nije u vrtiću, tu su bake. Dražen i njegova supruga su spokojni jer se mogu osloniti na bake: »Martin ide u vrtić, po potrebi ga čuvaju obje bake.

Najviše voli sve vrste prijevoznih sredstava, sve što se kreće na kotačima (automobili, autobusi, obožava vlakove, bagere,...), obožava se igrati u pijesku.«

Priča nam o svojim slobodnim trenucima, vremenu opuštanja, kako to ide u ovoj obitelji.

»Preokupacija mi je moja obitelj gdje nalazim sigurnost i utočište. Poslije posla, najviše provodim vremena s njima, često odlazimo na Palić, u Dudovu šumu, na igrališta, nezaobilazni željeznički kolodvor jer moj sin voli vlakove, a sada ljeti odlazi kod bake na kupanje u njezinom bazenu... Rekreativski se bavim nogometom, no, otkad imam svoju obitelj moram reći da je to rjeđe. Najznačajniji su mi obiteljski trenuci, to je naš mali svijet.«

Za Dražena su trenuci opuštanja i hobija, i svega što nose riječi opustiti se, isključiti – njegova obitelj, to je njegov svijet, njegovo utočište u koje pobjegne od svega.

»Kao što sam i rekao, obitelj je na prvom mjestu, dosta lutamo biciklom, obilazimo razna mjesta, često prošetamo gradom i to spada u našu aktivnost.«

KUĆA – OAZA MIRA I SPOKOJA

Kućne ljubimce nemaju, ali zato žive u prekrasnoj kući, prepunoj cvijeća, u pravoj malojoj oazi mira i spokoja.

Kako nam je već i rekao, s obzirom da je supruga prezauzeta poslom, što se tiče kuhanja tu im opet bake priskaču u pomoć. Dodaje kako je glavna kuharica supruga Suzana, kad joj vrijeme dopušta.

Vole sve što je dobro jesti, kako kaže, pizze, razna tijesta, razne vrste mesa itd.

Dražen je ljubitelj i slanih i slatkih delicija, no kad bi se trebao, kako kaže, opredijeliti koju bi od ove dvije više volio, slatke delicije bi stavio na prvo mjesto, to ipak više voli. I kako dodaje, ne pije i ne puši, ali mu je zato slatko najveći porok.

Branka Dulić

MAGDALENA LENKA BARBENIK IZ STARE BINGULE, PJESNIKINJA

Stihovi – spas od samoće

Glas o Lenki Barbenik, osamdesetdevetogodišnjoj baki, odveo me je u Fruškogorsko mjesto Staru Bingulu. U ovom malom mjestu u srijemskomitrovačkoj općini, smještenom na prelijepim obroncima Fruške gore, većinski dio čine Hrvati, koji skupa sa svojim susjedima Srbima i Rusinima složno i lijepo žive. U ovom mjestu od svog rođenja živi i baka Lenka Barbenik, najstarija mještanka Stare Bingule, koja u svoje slobodno vrijeme piše pjesme.

PRVA PJESMA

Ono što je mene potaknulo posjetiti ju i napisati ove redove je što ona sve svoje pjesme drži u glavi, a sve napisano daruje dragim ljudima. Baka Lenka je počela pisati pjesme još u osnovnoj školi. Kako nam priča, završila je samo četiri razreda škole, ali je bila odlična učenica i u to vrijeme znala je esperanto jezik. Po završetku školovanja dobila je nekoliko diploma za svoje bajke i pjesme, za katehezu i zemljopis, koji je obožavala. Nažalost, nije nastavila školovanje, već poslije škole nastavlja pomagati svom ocu u polju. »Nas je bilo osmero djece, a samo nas je dvoje ostalo – brat i ja. Bili smo jako siromašni, puno smo radili, obrađivali tuđu zemlju, vinograde. Tek kad je nakon smrti moga djeda majka naslijedila nešto zemlje, napravili smo svoju kućicu. Udala sam se u nešto bolju obitelj i sa svojim sada pokojnim mužem izrodila troje djece: **Mirka, Marinka i Tomu**«, priča nam baka Lenka. Prvu svoju pjesmu napisala je u školi i s ponosom nam je recitira: Djevojčica mala na livadi cvijeće bral/, od umora i zaspala/ Došla mama pa je ljubi/ samo

pazi da je ne probudi. Tijekom Drugog svjetskog rata nastavlja pisati recitacije za priredbe koje su se tada održavale, ali tek nakon obiteljske tragedije, kada je izgubila svog najstarijeg sina, ponovno počinje pisati. Najprije je napisala pjesmu posvećenu njemu, a zatim pjesme o crkvi. Svoje pjesme baka Lenka daruje i svojim svećenicima i vrlo često i s velikim zadovoljstvom piše ih za svaku nedjeljnu misu.

SREĆA JE DAROVATI PJESMU

Veliki broj pjesama darovala je i ženama iz Caritasa iz Srijemske Mitrovice, drugim dragim ljudima, liječnicima, medicinskim sestrama i svim ljudima koji je posjete i koje upозна na raznim mjestima. »Provela sam cijeli život u Binguli i kada su veliki sveci odlazila sam u crkve u susjedna mjesta, jer mi ovdje nismo imali crkvu. Kada je ovdje izgrađena crkva, bila sam presretna. Kada je vlč. **Edo** pročitao neke moje pjesme, pitao

me je zašto su tako tužne. Ja sam samo kazala da mi je takvo srce. Kada sam sama, zamislim se i pišem. Ne znaju mnogi da ja to radim, a i oni koji znaju to ne shvaćaju. Meni je to veliko zadovoljstvo. Nemam televizor niti radio, a volim puno pričati, i onda kada sam sama, spas od samoće pronalazim u pisanju. Kada nekome darujem pjesmu, ja sam presretna, i evo sada već čuvam spremnjene zamotuljke pjesama koje ću darovati vječnom kada dođe na nedjeljnu misu«. Sve svoje pjesme ova baka piše bez naočala, a knjige su joj

velika ljubav. Kaže samo da nema teka, nego te svoje pjesme piše na papire koje dobije i onda ih umotava u novine, zakvači gumicom i poklanja dragim ljudima. Na sreću, zdravlje je dobro služi i, kako nam kaže, najteže joj je palo kada je prestala odlaziti na tržnicu u Srijemsku Mitrovicu, gdje je 17 godina prodavala svoje proizvode: sir, jaja, guske, patke... Bilo joj je tada zanimljivo, uvijek među ljudima, imala je s kim pričati. Danas ona živi sa svojim sinom, snahom i njihovom djecom, ali ne voli im smetati. Ima jednu prijateljicu nešto mlađu od nje s kojom se ponekad druži, a pjesme su joj najveći prijatelji. Iako nema mirovinu, niti neka druga primanja, ona se ne žali. Pomažu joj sin i snaha, kako kaže nije ni gladna ni žedna, a o skromnosti ove dobrodušne bake najbolje govore sljedeći njeni stihovi: Svakog dana ja se Bogu molim/ Bog će meni dati sve što želim/ Želim zdravlje, hladne vode, koru hleba/ drugo meni ništa ne treba/ Srebro, zlato, tuđe neću/ neću da me grešnog u grob meću/ Radi, gradi, nikad dosta nije/ ko malo išće, više dobije.

Suzana Darabašić

POGLED S TRIBINA

Zahuktavanje

Stara lokomotiva uspješno kreće, ali kada se zahukta i postigne Stzv. »radnu temperaturu« onda ide sve brže i brže. Upravo je, gle paradoksa, *Hajduk* svoju prvu prvenstvenu pobjedu zabilježio upravo protiv *Lokomotive* (2:1) i to još na gostujućem terenu u Zagrebu. Pet prvenstvenih kola je bilo potrebno »bilima« za pobjednički start u domaćem šampionatu, dok su na europskoj sceni posve drugačija momčad koja će se idućeg tjedna boriti za prolaz u skupine Europske lige. Čini se kako je euro dizel ipak jači... Iako je odigrao bez golova protiv *Rijeke* na svom Makismiru, *Dinamo* polagano hvata priključak za vrh, jer misli »modrih« su usmjerene isključivo prema albanskoj momčadi *Skenderbeu* i duelima koji donose plasman u Ligu prvaka. Istina, *Dinamovci* ne blistaju na euro sceni, dapače, jedva su prošli ledeni pakao norveškog *Moldea*, ali su prošli i našli se nadomak najvećeg cilja. I njihov stroj se polagano zahuktava (sjetimo se prvog poluvremena)...

Najbolje zahuktavanje, prije svih ima, druga splitska momčad RNK *Split*, aktualni lider tablice 1. HNL i najugodnije iznenađenje novoga prvenstva. Tri pobjede i dva remija ostvarila je momčad pod vodstvom **Zorana Vulića**, momčad koja se prošloga prvenstva gotovo borila za ostanak. To je vrijednost hrvatske nogometne lige, natjecanja koje ima dva ozbiljna kandidata za plasman u dva najjača europska klupska natjecanja.

Možda idu sporo, možda se tek zahuktavaju, ali *Dinamo* i *Hajduk* bi upravo sada, u najvažnijem trenutku, mogli postići najvišu radnu temperaturu i projuriti prema glavnom cilju sezone.

Objektivno, *Dinamo* je bolja momčad od albanskog prvaka, a *Hajduk* ima 50:50 šanse za prolaz.

Neka se »modri« i »bili« zahuktaju idućeg tjedna i ne zaustavljaju...

D. P.

NOGOMET

Prva pobjeda Hajduka

Gostujućim uspjehom protiv *Lokomotive* (2:1), splitski *Hajduk* je tek u 5. kolu 1. HNL zabilježio prvu ovosezonsku ligašku pobjedu. Aktualni prvak i doprvak *Dinamo* i *Rijeka* odigrali su bez golova (0:0) u derbiju na Maksimiru.

Odličan start Mandžukića

Hrvatski nogometni reprezentativac **Mario Mandžukić** bio je strijelac za *Juventus* koji je osvojio talijanski Superkup 2-0 (0-0) pobjedom protiv *Lacija* u Šangaju. Mandžukić je doveo talijanskog prvaka u vodstvo u 69. minuti udarcem glavom iz blizine nakon centaršuta **Sturara**, a igrao je do 80. minuti. Konačnih 2-0 postavio je **Paulo Dybala** u 73. minuti. Mandžukić je tako i ovu sezonu počeo kao i prošlu, tada je bio strijelac pobjedničkog pogotka za madridski *Atletico* u španjolskom Superkupu protiv *Real*a.

TENIS

Hrvatska gostuje u Florianopolisu

Brazilski teniski savez objavio je da će se predstojeći susret kvalifikacija za Svjetsku skupinu Davis Cupa između Brazila i Hrvatske od 18. do 20. rujna igrati u Florianopolisu, na obali Atlantskog oceana, na zemljanoj podlozi i to u resortu Costao do Santinho. Tribine stadiona za ovu priliku imat će 4050 mjesta.

Izbornik reprezentacije **Željko Krajan** očekuje da će u Florianopolisu Hrvatska nastupiti u najjačem sastavu, a rok za prijavu igrača je deset dana uoči početka.

U pojedinačnoj konkurenciji najbolje rangirani brazilski tenisač je **Thomaz Bellucci**, trenutno 33. na ATP listi, a potom slijede **Joao Souza** (88.), **Andre Ghem** (125.), **Guilherme Clezar** (167.)... Među igračima parova glavni aduti su **Marcelo Melo** (suigrač **Ivana Dodiga** na turnirima), koji je trenutno treći tenisač svijeta među igračima parova, i **Bruno Soares**, koji je na 19. mjestu.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONESENOM RJEŠENJU DA
NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt Skladište i tretman neopasnog otpada, na katastarskoj čestici 953 i 954 KO Stari grad, Subotica, Ulica Bore Stankovića br. 37 (46.10757°, 19.66476°), nositelja projekta DOO *Tehnopapir* Beograd, Autoput za Novi Sad br. 74.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internetskoj adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/9326_1.pdf.

**NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS
FUNERO**

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com.

email: marko.gusak@apartmanikorcula.com

Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čačkire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevece, čaršavi, muške čačkire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194, +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali traktor-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Prodaje se apartman 36 m² u Jadranovu 5 km od Crikvenice.

Tel.: 024 4527499 ili 064 1839591.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 22. 8. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica Hrčka)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

VOJVOĐANSKA KUPALIŠTA I IZLETIŠTA

Peskara, Babatovo i Žabaljski most u Zrenjaninu

U monografiji **Gordane Kostić**, diplomirane povjesničarke, navedeno je kako su prvi organizirani oblici plivačkog sporta zabilježeni najprije u Vojvodini, na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće. U Somboru, Subotici, Velikom Bečkerek, današnjem Zrenjaninu i još nekim gradovima pokraj rijeke otvorena su kupališta, u okviru kojih su otvarane i škole plivanja. Tako je već 1855. godine na lijevoj obali Begeja, u blizini današnjeg pješačkog mosta, otvoreno prvo gradsko kupalište, nazvano po osnivaču *Rozenfeld*. Tu je otvorena i prva škola plivanja s točno usvojenim mjesečnim članarinama čija je visina bila različita za muškarce i žene. Drugo gradsko kupalište, *Štajgervaldovo*, otvoreno je 1877. godine na desnoj obali Begeja, a već

sljedeće godine i ovdje s radom počinje škola plivanja. Danas se Zrenjanin može podičiti trima dobro uređenim kupalištima. Na samo pet kilometara od središta grada, nastala dugogodišnjom eksploatacijom pijeska, locirana su tri međusobno povezana jezera, nazvana *Peskara*. Zbog prirodno čiste vode i atraktivne lokacije pogodna su za kupanje i rekreaciju, a prije nekoliko godina počelo je plansko uređenje prostora oko jezera u okviru projekta uređenja gradskog kupališta. Već sada se na *Peskari* ljeti okuplja po nekoliko tisuća kupaca dnevno, a planirano je i daljnje uređenje i proširenje prostora. Rijeka Tisa tvori i zapadnu granicu područja Grada Zrenjanina, a na ovom dijelu njezina toka smještene su još dva uređena kupališta s pratećim sadržajima, *Babatovo* i *Žabaljski most*. Kupalište *Babatovo* udaljeno je 15 km od Zrenjanina i 5 km od naseljenog mjesta Elemir. Izletište *Žabaljski most* locirano je na trinaestom kilometru pokraj magistralne ceste Zrenjanin – Novi Sad, zapadno od grada, a kupalištem i izletištem upravlja Turistička organizacija Grada Zrenjanina. Na ovom uređenom prostoru se, tijekom ljetnih vikenda, održava i kulturno-zabavna manifestacija *Ljeto na Tisi*. Uz kupalište, u okviru izletišta su uređeni prostori za kampiranje, sportski tereni za košarku, odbojku i odbojku na pijesku, dječje igralište, te više ugostiteljskih objekata, koji nude osvježanje po pristupačnim cijenama.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Baš lipo...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, toliko se tog lipog natrevljalo ode kod nas na severu Bačke da čovik mora lipo sist u lad pa se svez sitit. Ne da sam se nabiglovo ovi dana, al bilo je borme za hasnu. A ništa lipče od bicigle neg kaže ko šta oće, onoj velkoj

gužvi limuzina koliko oš, ja nju lipo na rame i samo pridem pa tiraj dalje, no doduše bilo je zdravo vrućina pa sam se osapuno ko sipljiv konj, ondak onaki žedan napijem se lagnog špricera pa malo grlo turpija al ni mi žavo. Moram ispriopovidat, povorka je bila samo taka, išlo se lipo čak od kerske crkve svetog Roke pa do velike, mladež u naši lipi nošnjama, karuce okićene s vlačom i slamom, lipa kruna, pa lipi bandaš i bandašica na jedni karucama kruna. Tek kako je lipo bilo prid velikom crkvom, ni svećenici nisu zdravo misu otegli, pa se ondak pridavo kruv od novog žita prid varoškom kućom. Još sam uveče dospio i u Bandašicino kolo, jest da sam se malo bojo da me renderi ne uvate brez lampe, al vridilo je, doduše imam ja lampu samo se satrla, koliko novaca tako i radi, kupijo je na starežu i pokvarila se još putom do Ivković šora. Sidimo kod mene pod orom i prisićamo se kako je sve proteklo i obećavamo jedan drugom da ćemo i na godinu ako bog da ić. Ni nako ne mož ništa veliko počat radit od ove kanikule, borme ako vako nastavi vrućina imaćemo kuvani kuruza i na njivi, skuvaće se još na stabaljiki, kaže moj Joso. Dosta ti to mudro svaćanje, samo šta kad nam josag se pogospodi pa ne tijo ist prisne već samo kuvane kuruze? Još mudrije dodaje Periša, inače poznat po bistrini, moro sam ji skrenit s njegovog pametnog divana jel ako se otegne ni kokoške po njegovom neće snesivat jaja već oma sladoled. »Jalte jestel vi gledali koji tristotu alku u Sinju, pitam ja nji dvojicu, ja jesam borme je i tamo pobedijo jedan Ivković, ruka mu se pozlatila kako je samo žagnijo onim kopljom u sridu i to dvared, to borme triba i uradit pod onom teškom spremom i nošnjom, šta mislite tako držat uspravno u kasu i još trevit taki mali krug? Hahaha, smije se Joso, sićaš se ti Braniša moj kad oni ratni godina nije bilo uzice pa smo sadili slamu u kamare i vadili ključom, naš Periša se zatrčo s ključom i promašijo cilu kamaru, kako bi onda trevijo u naki mali krugić? No dosta je bilo mudrovanja i divana, bilo je lipo, biće ako bog da i na godinu, a sad idemo se razić pa štogod i privridit, nismo još ni zalogaj kruva danas zaradili, veli Joso, a mi se začudili, otkud njega napala strka, pa još ni boca nije prazna a niko ga ne tira, ja i Periša smo se baš začudili, kad se vako navrzo na poso štogod mu se trevlja veli Pere, da nije bolesan od ovog sunca? Mani Braniša nikad se ne zna, doduše nikad nije ni bijo baš napridan. Perišu kad se krene komedijanje ne staje, znade Joso to dobro pa je samo usto i dovatijo miciku, sijo na biciglu i kazo zbogom, nas dvojica gledali kako se praši atar za njim...

BAĆ IVIN ŠTODIR

Kotlić progorijo suknja oplisnevila

Otkako stari pajtaš i novi kum bijo ko nji, bać Iva i njegova se ništa jako raspekmezili. Ne možu se latit divana, a da ni štogoda o njega. Nadonašo curama toliko, ko da su mu rod najrođeniji, a svake do novaca što tude zaradu za mjesec dana. A ni tribo, bać Ive i njegove sve bilo nezgodno, al on veli nekat se sumirat, znadem da bi i vi tako mojima da ji imam. Jako jim drago i što je prid njima skroz otvorijo dušu. »Siroma, naorco se po svitu, gleda samo kako će što više steč i steko je, al mi jako žo što je ve godine dočekao sam ko suvo drvo«, veli njegova niko jutro. Taman fruštukovali, pa još malo posidili zastalom, velu možda će se starija javit na telefon, pa da ne moru trčat odnatrag. U bašču nikad ne mož ni okasnit ni poranit. Kad god dojdeš, posla ima. »A vi naši što su ošli radit malo bliže, uvijek samo znadu, te blago vama, te sve imadete u bašće, pa vam ništa ne košta, ne znate vi kakoj to kupovat na pijacu i u dućanu. To jedva mož izdržat, tako je sve skupo. Samo kuku, a vamo se volju falit da ljubenica i sose jidu i u po zime. A ka dojdū, baš se i ne pritrgnu od mилоšće. Curama donesu kesu gumeni bombona, ni ne opazu da bi su već mogle i udāt, tebe i mene dvajs deka kafe, još ni ni samlita. Samo se jako volju gostit. Te kotlić vaki, te kotlić naki. Jedino se ne bi latili motike. Ni ne znu kako se to ko nji kaže. Ka ji slušaš, svi oni tamo radu nikake gospocke poslove. Jedva i rukavice uprlju. A ka idu natrag, ako jim dobro ne natrpaš torbekaņje, oma se nabrunđu. Juče sam se probiciglo kro selo, ima ji, došli za Kirbaj. Više nji mi pitalo kaću obisit kotlić, jako jim se dopalo prošli put, pa bi ope došli. Lipo se navadili. E, reko, kotlić progorijo, a katarka lane slabo urodila, pa ćemo na godinu«, veli bać Iva i obešenjački se naškobi. Mata ko da ji čo, u taj tren na vraca. Došo lemuzinom. »Kume, šta veliš, jel bi mi mogli do Jaroša, jel digod na drugu stranu, pa da malo suknjarimo. Jako sam se zaželjijo naše kanalcke ribe. Kuma nek dotle zamisi rizanaca o crnoga brašna, pa da se ope sitimo naši mlađi dana«, veli Mata i ope mu se oči malo zamutu. »E, kume moj, suknja mi na stare rafe u vojatu, sva oplisnevila. Ne samo da nema nake ribe, neg nema ni kanala ko što je bilo prija. Puno nji prisušilo, vada brog voga što i unaprid i unatrag države plaćamo nikako odvodnjavanje. Ni u vi što nisu prisušili i što su vi godina po malo prokopavani, ribe nema. Vatalo se tude i mrežama i na struju, a bome, u vrime ka ni valjalo svašta pitat, bacane u vodu i bombe, pa kad trisne, ispliva sve što živi. Po ti kanala sad na čamacu idu samo majstori za obilazit tuđe bašće. A moji se, ope, navadili nove masne šarane, pa s vrime na vrime kupimo i kuvamo, al se ja baš i ne najidem s velikom voljom«, veli bać Iva i zagleda se u lanjckoga pitlića što je orco po dvoru.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **A. Franse:** Čovjek dokazuje kako je dobro odgojen onda kada to ostane i u društvu neodgojenih.
- **S. Jackson:** Sumnja je često beskorisna patnja.
- **P. Picasso:** Tko hoće nešto učiniti, nađe način, tko neće ništa učiniti, nađe opravdanje.

KVIZ

Mia Oremović

Koje je godine i gdje rođena poznata hrvatska glumica Mia Oremović?

Što je imala završeno od umjetničke naobrazbe?

Kada je započela kazališnu karijeru?

U kojim je kazalištima bila članica stalnog ansambla?

S kojom je ulogom debitirala na filmu?

Za koje je filmove dobila Zlatnu arenu u Puli?

Po kojem će filmu ostati zauvijek upamćena?

Kada je i gdje umrla Mia Oremović?

Rođena je 31. srpnja 1918. godine u Požegi.
Školu primijenjene umjetnosti i školu dramskih umjetnosti.
1942. godine.
U HNK i Gavelli.
Ulogom udovice u H-8 Nikole Tanhoferu.
H-8, imam dvije mame i dva tate, Tko pjeva zlo ne misli.
Tko pjeva zlo ne misli.
Umrla je 24. srpnja 2010. godine u Križevcima.

FOTO KUTAK

Kum se opio!

VICEVI

Halo. Policija. U stanu je mačka. Molim vas pomagajte.

- Oprostite, ali to je samo mačka. Tko zove?

- Ja – odgovori papigica.

Pita učiteljica malog Ivicu:

- Zašto ti kasniš svaki dan u školu?

- Zato što na na uglu stoji znak. Uspori! Škola!

NAZOROV I VESLAČI NA MARATONU LAĐA NA NERETVI

Ponovili prošlogodišnji rezultat

Veslačka ekipa HKUD-a Vladimir Nazor Salašari somborski bila je i ove godine dijelom spektakla Maraton lađa na Neretvi. Nisu prošli među prvih 20 ekipa, što im je bila želja pred ovogodišnji maraton, ali su zadovoljni 25. mjestom

Dionicu od Metkovića do Ploča somborski su veslači izveslali za dva sata, 28 minuta i 54 sekunde, što je 10 minuta sporije od pobjedničke ekipe Stubline iz Stubline. Na drugo mjesto plasirali su se višestruki pobjednici *Gusari Komina* iz Komina, a na treće prošlogodišnji pobjednici *Crni put* iz Metkovića.

Ovogodišnji *Maraton lađa*, koji je bio 18. po redu, održan je od četvrtog do osmog kolovo-

za. Već po tradiciji, maratonskoj utrci prethodi brzinska utrka koja se vesla u Opuzenu, a važna je jer je to praktički utrka koja određuje startne pozicije za maraton. Na toj utrci *Salašari somborski* bili su 29., te su zbog tog rezultata startali iz trećeg reda. »Vrijeme na brzinskoj utrci mjeri se tri puta i na dva veslačka dijela imali smo dobru 15. i 16. poziciju, ali smo kod zaokreta bili nešto lošiji tako da smo u ukupnom poretku bili 29. i tako

smo u maraton krenuli iz trećeg reda«, kaže kapetan veslačke ekipe **Gašpar Matarić**.

VJETAR, VALOVI, UMOR

Na ovogodišnjem maratonu natjecale su se 42 ekipe, pa plasmanom na 25. mjesto *Salašari somborski*, iako su imali ambicioznije planove, mogu biti zadovoljni tim prije što je maraton, iako je riječ o amaterskom natjecanju, postao skoro polu-

Kolinda Grabar-Kitarović
i Pavle Matarić

Natjecanje se odvija pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske. Do sada je bilo uobičajeno da predsjednik poslije pozdrava s ekipama start i maraton prati sa zapovjednog broda, što je ove godine radila predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović**, ali je za razliku od svog prethodnika ona nazočila i dodjeli priznanja najuspješnijim ekipama u Pločama.

profesionalno natjecanje za koje je ove godine organizirana i kladionica. »Vjetar je bio jak i bilo je puno valova. Prvih 12 kilome-

tara bili smo dobri, ali onda nas je svladao umor i izgubili smo na brzini. Za razliku od drugih natjecatelja koji su mijenjali posadu, mi to nismo mogli, što je također utjecalo na naš konačan plasman. Uglavnom, ponovili smo prošlogodišnji rezultat kada smo, podsjetit ću, također bili 25. Generalno smo zadovoljni, jer smo bili dijelom takvog spektakla kakav je *Maraton lađa na Neretvi*«, kaže kapetan *Nazorove* veslačke momčadi. Pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić** nije u potpunosti zadovoljan rezultatom, ali ni razočaran, jer je to, kako kaže, krajnji domet somborske ekipe s toliko priprema i ulaganja. »Za mnoge ekipe iz doline Neretve maraton je utrka za koju se pripremaju godinu dana, neke ekipe angažirale su i poznata imena kao trenere, osi-

guravaju se sponzori«, kaže pročelnik *Nazorove* sportske sekcije... Somborci imaju i zamjerku na samu organizaciju, jer su svoj rezultat i plasman doznali tek 12 sati poslije utrke i to neposredno prije polaska za Sombor.

»Ove smo godine od početka lipnja imali mogućnost priprema na neretvanskoj lađi, što nam je pomoglo. Sada imamo svoju lađu i iduće godine treninge na njoj počeo ćemo još u četvrtom mjesecu. Mislim kako imamo okosnicu ekipe za idući maraton i uz nekoliko novih članova ova ekipa spremna je za još nekoliko maratona«, kaže Gaša, koji s još nekoliko veslača na maratonu sudjeluje od 2011. godine.

NERETVANSKI SPEKTAKL

Start *Maratona lađa* je u Metkoviću, zatim se vozi nizvodno Neretvom do Ploča, što je ukupno 22,5 kilometra. Posadu lađe čini deset veslača, bubnjar i paričar (kormilar). Tijekom natjecanja dopuštena je zamjena do šest novih veslača u Opuzenu. Svi sudionici maratona veslaju na

identičnim lađama, koje su zapravo tradicionalne neretvanske lađe koje su se nekada na Neretvi koristile za prijevoz ljudi i tereta. Organizator maratona je *Udruga lađara*, koja je za jubilarni 10. maraton izradila 33 identične lađe. Te se lađe dodjeljuju ekipama koje se na brzinskim utrkama plasiraju od prvog do 33. mjesta, dok preostale ekipe (ukoliko ima više prijavljenih) voze izvan konkurencije u približno istim lađama.

Prvobitna ideja maratona bila je da na njemu mogu sudjelovati samo ekipe iz doline Neretve i potomci iseljenika iz tih krajeva. Međutim, radi popularizacije ovog velikog natjecanja kasnije je dopušteno sudjelovanje i ekipama iz drugih mjesta i država. Tako su na maratonu sudjelovale i ekipe Hrvata iz inozemstva kao što su potomci iseljenika u Australiju, ekipa hrvatske manjine u Italiji iz pokrajine Molise čiji su prijeci iz doline Neretve, ekipa *Salašari somborski* iz Srbije i ekipe iz Bosne i Hercegovine.

Z. Vasiljević

PROSLAVA VELIKIH TEKIJ U PETROVARADINU – SRIJEMSKI BISKUP ĐURO GAŠPAROVIĆ SVEČANO JE OTVORIO GODINU JUBILEJA, 300 GODINA SVETIŠTA GOSPE SNJEŽNE, KOJA ĆE TRAJATI DO KRAJA SLJEDEĆE GODINE

foto: Andrija Anišić